

ПОЛИТИКИН

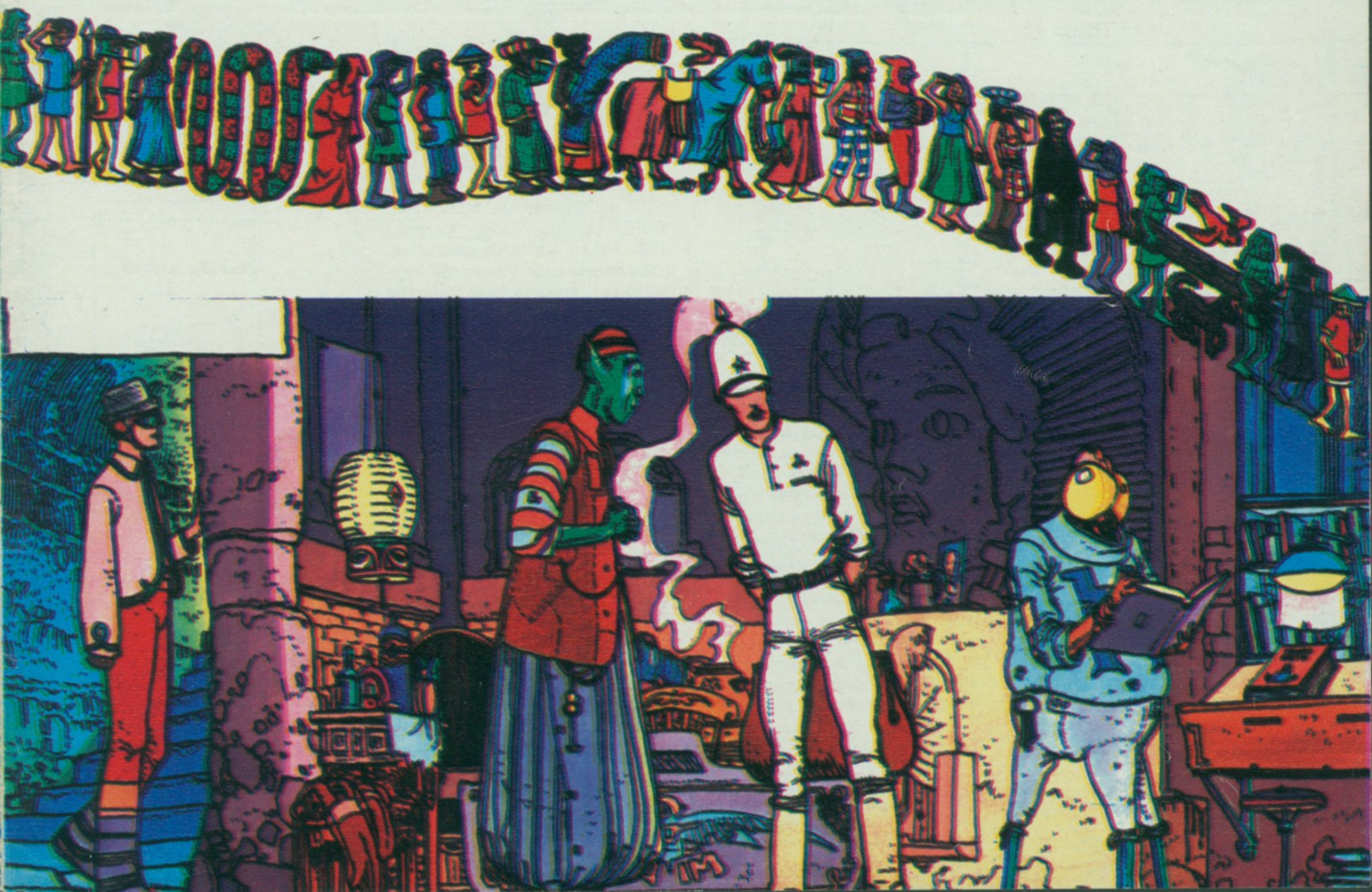
ЗАБАВНИК

31. I 1992. • ИЗЛАЗИ ПЕТКОМ • ГОДИНА LIV • ЦЕНА 70 ДИН. • БРОЈ 2092

ШТА СЕ МУККА У
МИКРОБИОЛОШКИМ АПОТЕКАМА?

**НЕВИДЉИВА ВОЈСКА
МАРШИРА**

ВЕЛИКИ ВЕЗИР МЯНСУР

КОЈИ ЈЕ УПРАВЉАО СЕВЕРНОМ АФРИКОМ И ШПАНИЈОМ, УЧЕСТВОВАО ЈЕ У 56 БИТАКА ПРОТИВ ХРИШЋАНА. СА СОБОМ ЈЕ УВЕК НОСИО КУТИЈУ ОД КЕДРОВИНЕ У КОЈУ ЈЕ СКУПЉАО ПРАШИНУ СА СВОГ ОРУЖЈА НАКОН СВАКЕ БИТКЕ. ТА ПРАШИНА ПОЛОЖЕНА ЈЕ 1004. ГОДИНЕ ЗАЈЕДНО С ЊИМ У ГРОБНИЦУ.

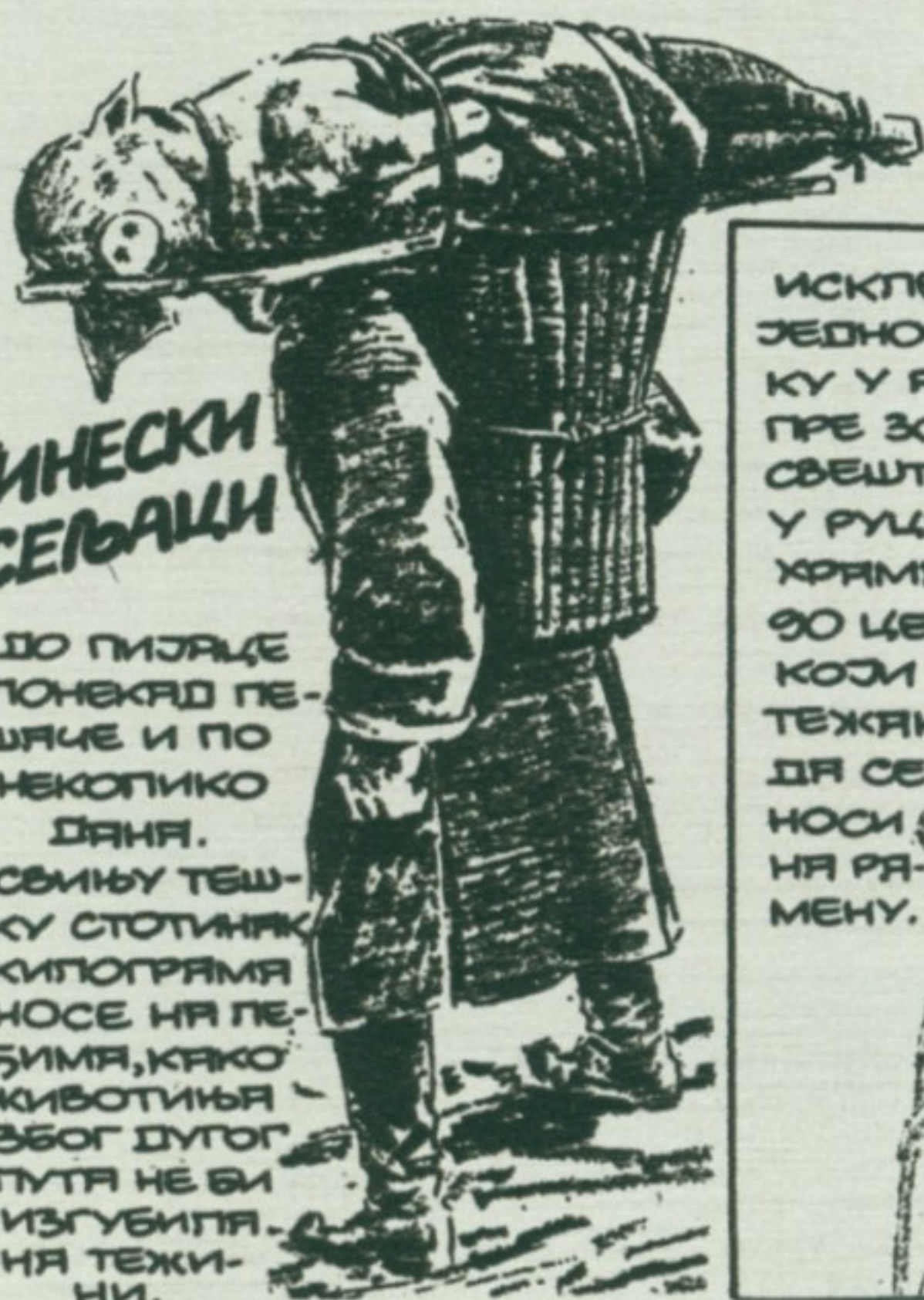

МУЖЈАК ХАВАЈСКЕ ПАТКЕ

НЕ ПАЧЕ ВЕК ШИШТИ.

Надгробни споменици

ЦПАНОВА АФРИЧКОГ ПЛЕМЕНА БОНГОС САСТОЈЕ СЕ ОД ДРВЕНИХ ДИСКОВА У КОЈЕ СВИ КОЈИ ДОЂУ НА САХРАНУ ЗАВОДУ СТРЕЛУ. ОНЕ ЗАУВЕК ТАМО ОСТАЈУ, КАКО БИ СЕ ВИДЕЛО КОЛИКО ЈЕ ПОКОЈНИК ИМАО ПРИЈАТЕЉА.

КИНЕСКИ СЕЉАЦИ

ДО ПИЈАЦЕ ПОНЕКАД ПЕШАЧЕ И ПО НЕКОЛИКО ДАНА. СВИЊУ ТЕШКУ СТОТИНАК КИЛОГРАМА НОСЕ НА ПЕЋИМА, КАКО ЖИВОТИЊА ЗБОГ ДУГОГ ПУТА НЕ БИ ИЗГУБИЛА НА ТЕЖИНИ.

ПРВИ КЉУЧ

ИСКПЕСАН ЈЕ НА ЈЕДНОМ СПОМЕНИКУ У АТИНИ ЈОШ ПРЕ 3000 ГОДИНА. СВЕШТЕНИЦА НАИМЕ У РУЦИ ДРЖИ КЉУЧ ХРАМА ДУГАЧАК 90 ЦЕНТИМЕТАРА КОЈИ ЈЕ БИО ТАКО ТЕЖАК ДА ЈЕ МОРАО ДА СЕ НОСИ НА РАМЕНУ.

КАМЕНИ ПАТУЉАК КОЈИ СЕ КЛАТИ

НАПАЗИ СЕ КРАЈ РОКФОРА У ФРАНЦУСКОЈ И ВЕНДЕРСКО ЈЕ ДЕЛО ПРИРОДЕ.

ЈЕСТЕ ЛИ ВЕЋ ЧУЛИ ДА...

●●● у америчком граду Канзас Ситију недавно је отворена велика пернионца рубља, а њен власник је тим поводом у новинама објавио оглас да ће прва муштерија бити услужена бесплатно. На дан отварања пред вратима је већ рано ујутру дежурао први клијент: директор једне школе-интерната са вешом свих својих ученика којих има - 1228!

●●● у Великој Британији однедавно може да се купи програм за кућни рачунар који власнику помаже у решавању укрштених речи. Довољно је да у компјутер уведете број слова речи коју тражите и слова која су вам позната на основу већ решених речи са којима се укршта. Компјутер ће вам понудити могуће варијанте, а ваше је да изаберете ону која вам по смислу одговара. Речник програма садржи 170.000 енглеских речи.

●●● Французи се највише боје саобраћајних несрећа (72 одсто анкетираних), затим змија отровница (59 процената), изненадног губитка памћења (47 одсто), психичких обољења (42 процента) неизлечивих болести (39 одсто), напада криминалаца (37 одсто) и тако даље.

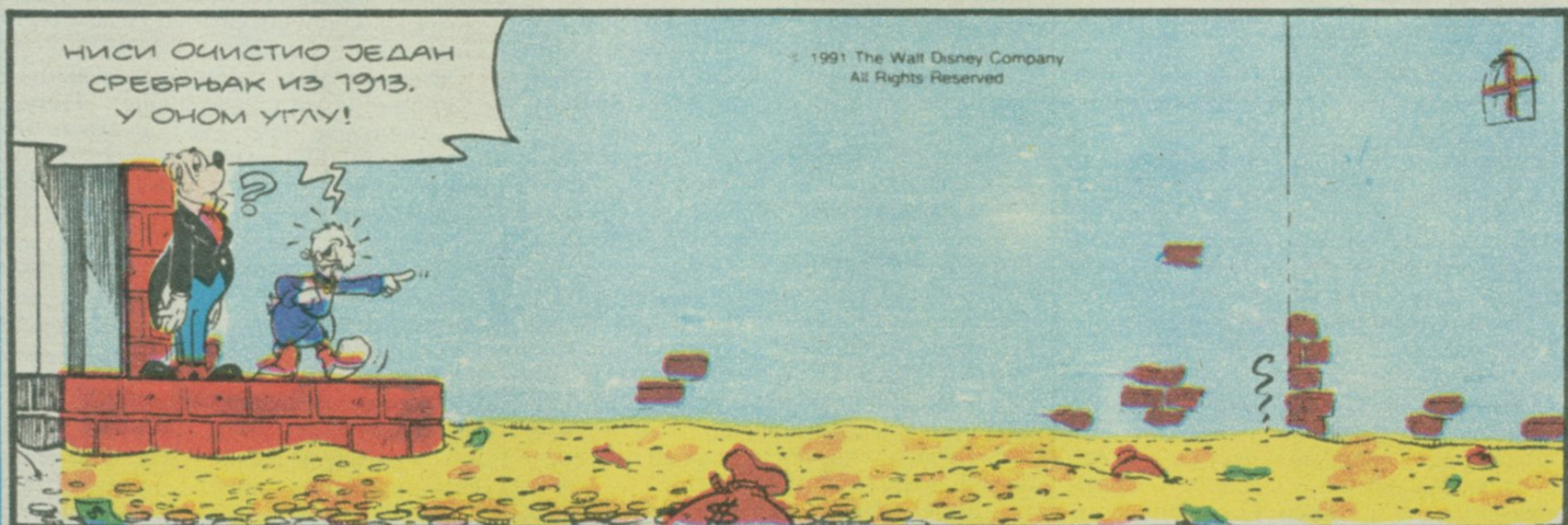
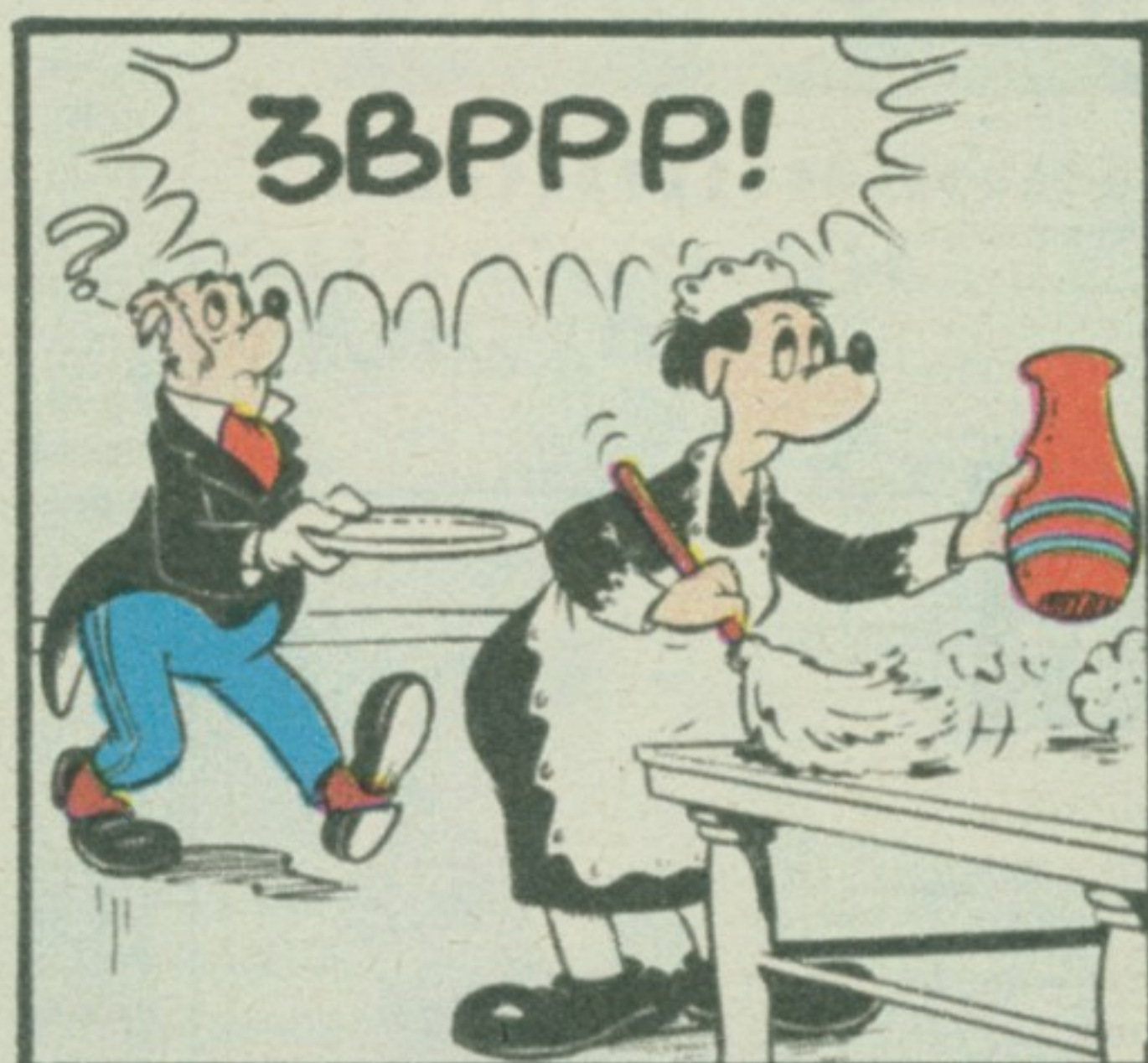
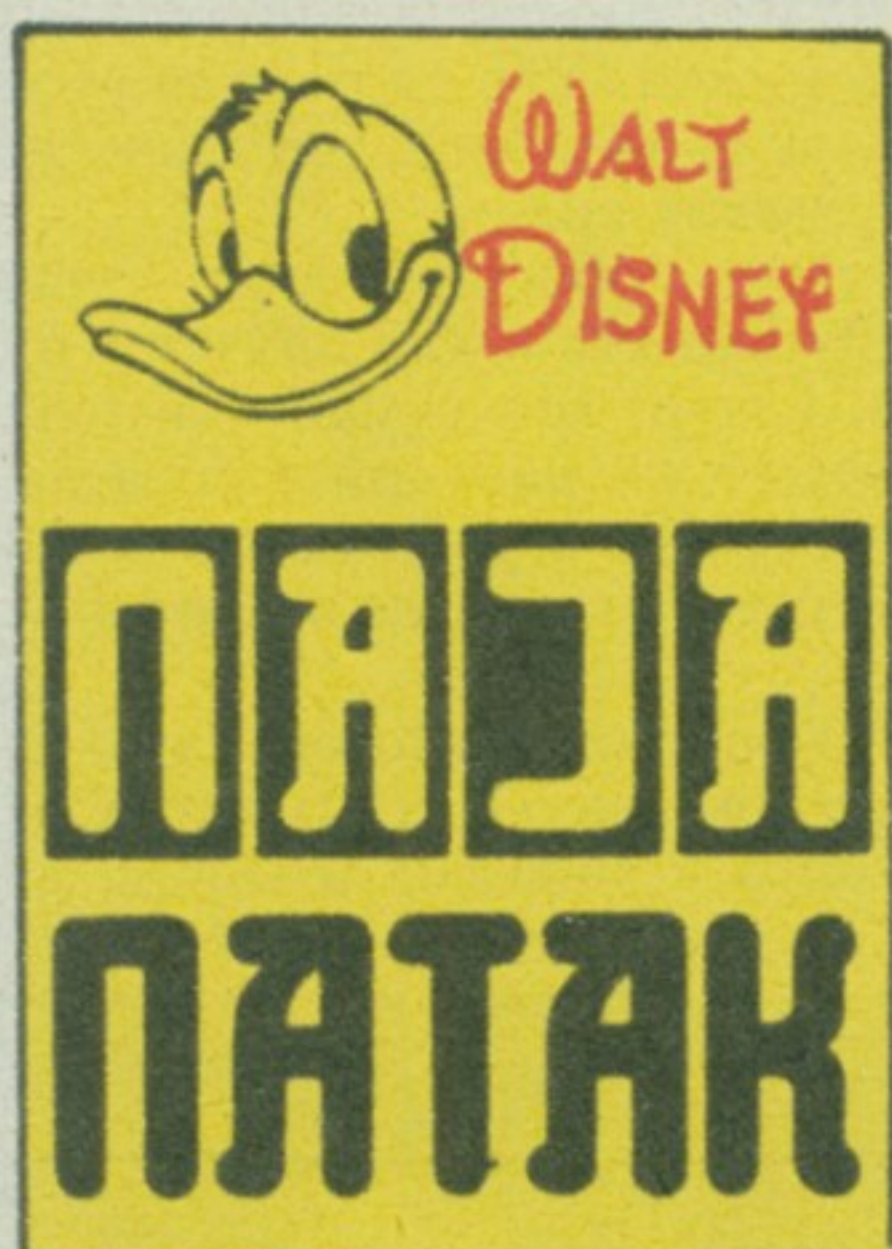

●●● прошле године у 109 америчких болница пресађено је 1436 срца, а 73 одсто пацијената који су досад подвргнути овој операцији живи већ преко 10 година.

●●● у једној париској галерији управо је завршена изложба експоната уметнице Нине Шилдрес, намењена псима и птицама. Четворноги посетиоци су радознали њушили кости, земичке и шницле од пластичне масе, а једно од изложених дела чак су и покрикали. За птице, које су из неког разлога врло нерадо летеле по галерији, били су припремљени колачи од мрвица хлеба!

Илустровао: Зоран Петковић Петко

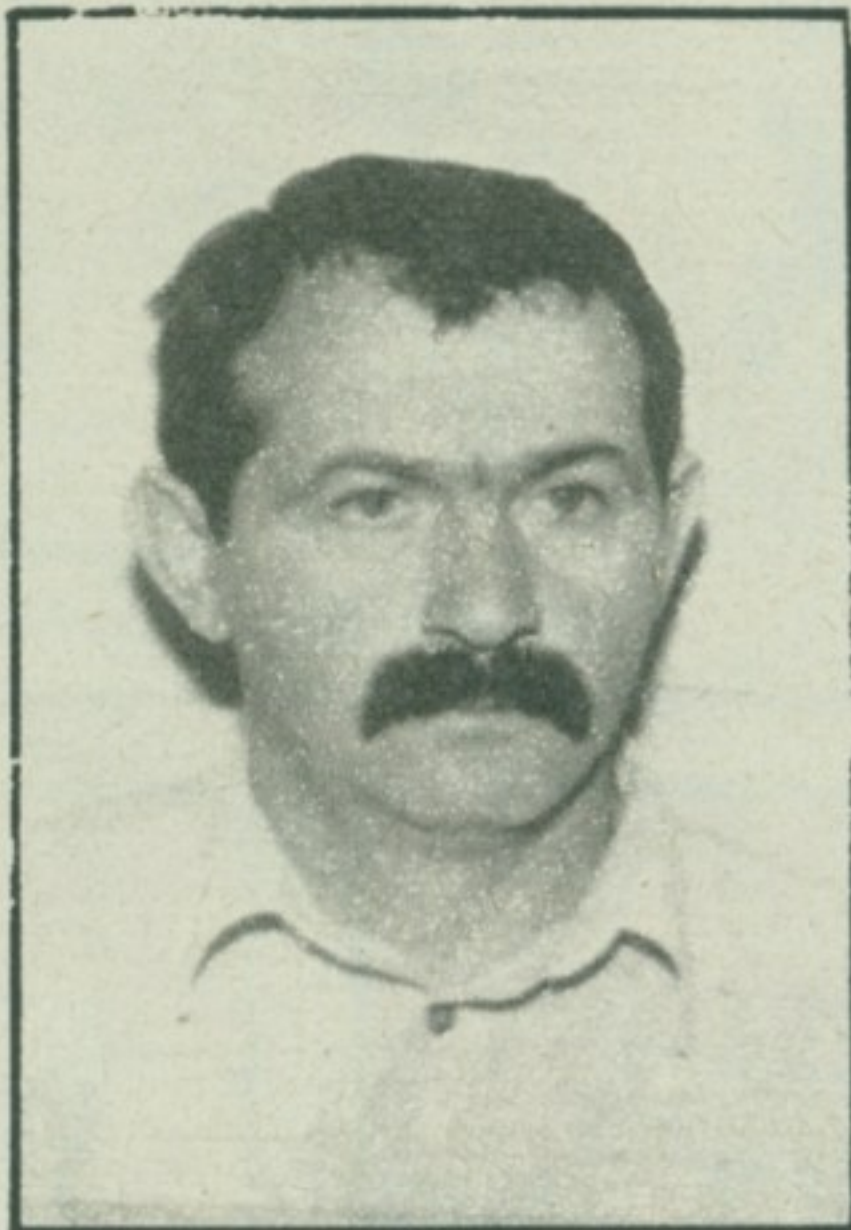
Са добитником

ОВОГОДИШЊЕ

ЗБИЉА НАДМАШТАЛА МАШТУ

„Забавникове”
књижевне
награде

– Сасвим је логично
што је данас код нас
хит филм управо
онај насловљен као
„Плес с вуковима”
– хтео би да каже
Вук Церовић

Поздрав
Милош
„Забавници”
Вук Церовић

ДЕСАНКА

Једногласном одлуком жирија Десанки
Максимовић додељена је Повеља (једина у
историји Забавникове књижевне награде)
за свеукупно стваралаштво у књижевности
за децу и омладину.

– **Целог живота писац
исписује само једну
књигу – вели ового-
дишњи добитник наше
награде. Колико је Вук
Церовић исписао свој
живот и због чега с по-
приличном тугом при-
ма признање да је нај-
бољи писац за младе
ове године у овим про-
сторима...**

ата бијесно хода око стола, узе
бокал и тресну га о зид изнад
шпорета. Бокал прште на кома-
де, комадићи стакла засуше јор-
ган под којим се шћућурио

Душко.

Одозго баба залупа штапом у под.
Душко заплака, жута, прљава сијалица
заљуља му се у очима.

– Ћут! – дрекну тата, а Душко се сле-
ди од страха. Тата зграби капут са сто-
лице и јурну на врата.

– Никола, немој! Не иди, Никола! –
скочи мама за њим.

Тата тресну вратима и несташе у ноћи.
Мама закука наглас и стаде се ударати
шакама у чело и у прси. Горе баба залу-
па столицом о под.

– Гадови једни несложни! Никад мира

од вас ни по дану, ни по ноћи! Сјутра
ван из моје куће! Напоље! – крешти баба
на прозору.

Душко се заценоу од плача, вришти...
Ућута нагло кад се отворише врата на
соби и на њима указа бијесно лице баба
Јоване.

– Шта је, Марковићи, јесте ли се пома-
мили? – викну баба а кад виђе да мама
плаче на јастуку, сједе поред ње и поло-
жи јој руку на главу...

Бокал за у главу

Овако почиње прича која је, ето, до-
спела до овогодишње „Забавникове”
књижевне награде. Аутор Вук Церовић у
свом роману „Храбри дјечак Дроњо”
(издање „Нолита”, едиција „Моја књи-
га”) исписује збиљу која је надмаштала
машту. Пасуси који следе ишчупани су
из књиге с намером да будуће читаоце
заголицају да натенане откривају живот
и прикљученија једног дечака обичног
имена и, на жалост, све уобичајенијих
судбина.

„Кад се ујутру пробудила, мама је
хтјела скувати чај, али дрва није било.

– Немамо дрва – рече му. – Обуци
цемпер, јутро је хладно! Дрва немамо,
нити имамо пара да купимо...

Поново је почео долазити и чика Раде.
Доносио је Душку слаткише и обећавао
му брда и долине. Душко је осјећао
страх од њега и мржњу према њему. Тек
кад је чика Раде обећао да ће му на пија-
ци купити и два зеца, пристао је да се
мама уда за чика Рада и да се преселе у
његову кућу...

– Воде! – дрекну одједном чика Раде,
зграби из Душкових руку књигу и завит-
ла је иза себе. Књига залепрша преко со-

бе и бућну право у шерпу са супом коју
је мама подгријавала на шпорету. Душ-
ко врисну и скочи као да га игла убоде у
леђа кад мама на дрвеној кутлачи изву-
че масну, мокру књигу.

– Шта ти је, побогу, човјече! – врисну
мама, а Душко стоји као одузет и буљи
у Буквар. Скочи као суманут и једним
трзајем стрже му наочари с носа па их
тресну о витрину. Зграби са стола бокал
с водом и тресну га из све снаге по ћела-
вој глави.

Чика Раде се мокар као чеп само ухва-
ти за главу и зајаука, а Душко у трку
зграби торбу с књигама и изјури напо-
ље...”

ДОСАДАШЊИ ДОБИТНИЦИ

1979.

Гроздана Олујић: „Седефна ружа и
друге бајке”

Енес Кишевић: „Мачак у траперица-
ма”

1980.

Анто Станичић: „Галебово гнездо”

1981.

Љубиша Ђокић: „Позоришне бајке”

1982.

Јожа Хорват: „Операција стонога”

1983.

Милован Витезовић: „Шешир профе-
сора Косте Вујића”

1984.

Павао Павличић: „Тројица у Трњу”

1985.

Градимира Стојковић: „Хајдук у Бео-
граду”

1986.

Палма Каталинић: „Ања воли Петра”

1987.

Владимир Стојшин: „Шампион Кроз
Прозор”

1988.

Дамир Милош: „Бијели клаун”

1989.

Петар Пајић: „Машта свих Гаврилови-
ћа”

1990.

Бранко В. Радичевић: „Прича о живо-
тињама”

Следе епизоде о борби с цинovima у
шуми, о каучу у подруму, баки Јовани,
те спавању у шахту, о злим дечацима и
крађама на пијаци. Ту је и писмо, своје-
времено крај романа и разлог да руко-
пис три до четири године самује у једној
од фиока сарајевског издавача „Свјет-
лост”. А гласи овако:

„Драга учитељице,

Ево је прошло скоро пола године. Ја
учим у другом граду код једног доброг
учитеља. Одличан сам ђак, имам све пе-
тице.

Живим у дому за напуштену дјецу. „У
„породици” ми је јако лијепо. „Породи-
цу” сачињава неколико дјечака и неко-
лико дјевојчица разних узраста. У мојој
„породици” има пет дјечака: Циле, Јово,
Суљо, Зеки, Роко. И три дјевојчице: Ни-
на, Мара и Соња.

Већ је почело прољеће, брзо ће љетни
распуст и свако ће ићи некеме у госте.
Циле иде код ујака, Јово дједу на село,
Суљо своје другу у Иванград, а Зекија
ће да одведе тетку себи. Роко ће у болни-
цу да оперише крајнике.

И све дјевојчице из наше „породице”
иду некеме на распуст. Само ја једини
из цијеле „породице” немам коме да
одем. Разговарао сам с васпитачем, по-
кушавао да се сјетим било кога код кога
бих могао отићи, али не могу никога да

ВУК ЦЕРОВИЋ ХРАБРИ ДЈЕЧАК ДРОЊО

НОЛИТ

се сјетим. Писао сам другарима, али свако од њих иде некуд на одмор.

На крају сам се сјетио вас. Ви сте били веома добри према мени и ја вам то ни-

На овогодишњи конкурс за доделу Књижевне награде „Политикин Забавник“ за дело намењено деци и омладини приспеле су 42 књиге од 27 југословенских издавача, изузимајући Хрватску и Словенију. Жири у саставу: др Ново Вуковић, председник, Видоје Подгорец, Драгољуб Јекнић, Ранко Рицојевић, Душан Белча, Милован Витезовић и Петар Милатовић донео је, већином гласова, одлуку да се награда додели књизи „Храбри дјечак Дроњо“ Вука Церовића а у издању сарајевске „Свјетлости“.

кад нећу заборавити. Шаљем вам ово писмо да га прочитате у нашем разреду. Можда ће се наћи неко ко ће хтјети и мене да прими код себе преко распуста. Обећавам да ћу бити миран и да ћу све,

ама баш све, радити и добро слушати.

Поздрављам све у нашем разреду.

Молим вас да ми јавите ако неко пристане да ме прими.

Вас поздрављамо ја и мој васпитач. Душко Марковић, дом за напуштenu дјецу „Радост“, Титоград.

Кад је учитељица прочитала писмо, у разреду је била мртва тишина.

– Дјецо, чули сте. Може ли неко примити свога друга преко распуста? Поразговарајте с родитељима, па ако неко пристане, нека се јави.

Нико се није јавио...“.

Дрхтање на јастуку

Четрдесетпетогодишњи професор у Новом Травнику (дојучерашње Пуцарево) Вук Церовић није непознато име читалачкој публици. Ни оној млађој, али ни оној која себе сматра одраслом. Аутор је осам књига. Три за децу. Прву причу објавио је пре двадесетак година у „Политици за децу“. Та „Шарена лопта“, како се прича звала, доскакутала је

до „Забавникова“ књижевне награде.

– Писац цијелог живота исписује само једну књигу – вели писац. – Оно што је доживео у дјетињству, то прво поимање свијета око себе и у себи, врти се док човјек писац траје. Тај живот је међу сном и међу јавом. Јер, у животу ништа није толико маштовито да се не би могло доживјети. С том такозваном маштом се, ево, суочавамо свуда око себе... Нико више нема право да каже да је ово машта, а оно збиља... Није, стога, нимало чудно што су пјесник Борхес и сликар Бош данас стварнији од свих својих маштарења.

Загледан у обресе Модрог Дола, села поред Бијелог Поља где се родио, Церовић данас – сасвим смирено – говори о детињству, о оцу који их је напустио кад је Вук имао три године и кога је после видео још само једаред, о баки Златани, о препуним домовима за напуштenu децу (наводи пример оближње му Зенице), о некадашњем дечаку из Пуцарева који је, попут његовог јунака Дроње, спавао у шахтовима варошице, о човеку ратнику, оном који је кадар да се са свим невољама ухвати укоштац.

Склапајући каменчиће за мозаик спакован међу корице књиге „Храбри дјечак Дроњо“, Вук Церовић ће рећи да је он, на много начина, био Дроњо. Мајка му је, памти, плела панталоне, шила кошуље. Њему и брату му Вуксану. Истина, њега су, тамо далеко, звали Шоро. Био је клемпав и волео је да се потуче (тући се у жаргону каже и шорати се), а Дроње су били сви, изреда.

Роман, наш овогодишњи првак планете, носио је у себи и писао, вели, скоро десет година. Боље рећи, целог живота. Чарлса Дикенса је читао – ма живио, болан – тамо некад, те не признаје да су у настојању „Храброг дјечака Дроње“ своје прсте умешали и Давид Коперфилд и Оливер Твист. Једноставно, он је Дроњо (може и Шоро). С нашег тла и из нашег времена. Још каже:

– Драга ми је ова награда. Ту нема спора. Али ме она тјера и на тугу. Боже мој, данас се могу исписати томови књига сличних судбина. Колико сада има дјеце који не знају да ли ће икада више видјети оца, којима су куће отпловиле у прошлост, који ће имати свој број у неком од домова за напуштenu или незбринуту дјецу... Који ће... Најстрашније је што они сами, та дјеца, нијесу у могућности да бирају своју судбину. Наметнули су им је нека одрасла дјеца. Људи, кобајаги. Из тамо неких других шахтова...

У Новом Травнику данас се исписују нове хронике. Андрић више не станује у четрнаест километара удаљеном Травнику. Појавиће се неки нови. Наследник. Јер, очигледно је да време потврђује бесконачност реке-романа „Травничка хроника“. Другачија су само имена такозваних јунака. Све остало је исто.

Иначе, ни у једној књижари у Новом Травнику ових зимских дана не може се наћи роман Вука Церовића „Храбри дјечак Дроњо“. Објашњење је, кажу, једноставно: књига је изишла у издању „страног“ издавача. На цени су само „домаћи“... Кад овај текст уђе у штампу Вук Церовић ће живети и радити другде. У главној вароши Црне Горе. Рука је почела да му подрхтава од сталног пипања да ли му је пиштољ и даље испод јастука. Шапуће само њему.

Петар Милатовић

Из историје мушких фризура

Што се моде тиче, нема ничег новог под капом небеском: мушкарци су одувек удешавали косу нимало не заостајући за женама. Напротив!

Првобитно етиопска фризура коју су преузели житељи Јамајке као симбол своје еманципације

Египатски чиновник с локијавом периком (око 2700. године пре нове ере)

Келт с таласастом косом (око 600. године пре нове ере)

Персијанац с локнама и одговарајућом брадом (око 500. године пре нове ере)

Грчка краљевска фризура с лажним увојцима по врату (око 490. године пре нове ере)

Кратка и глатка коса данас је знак успешних и богатих

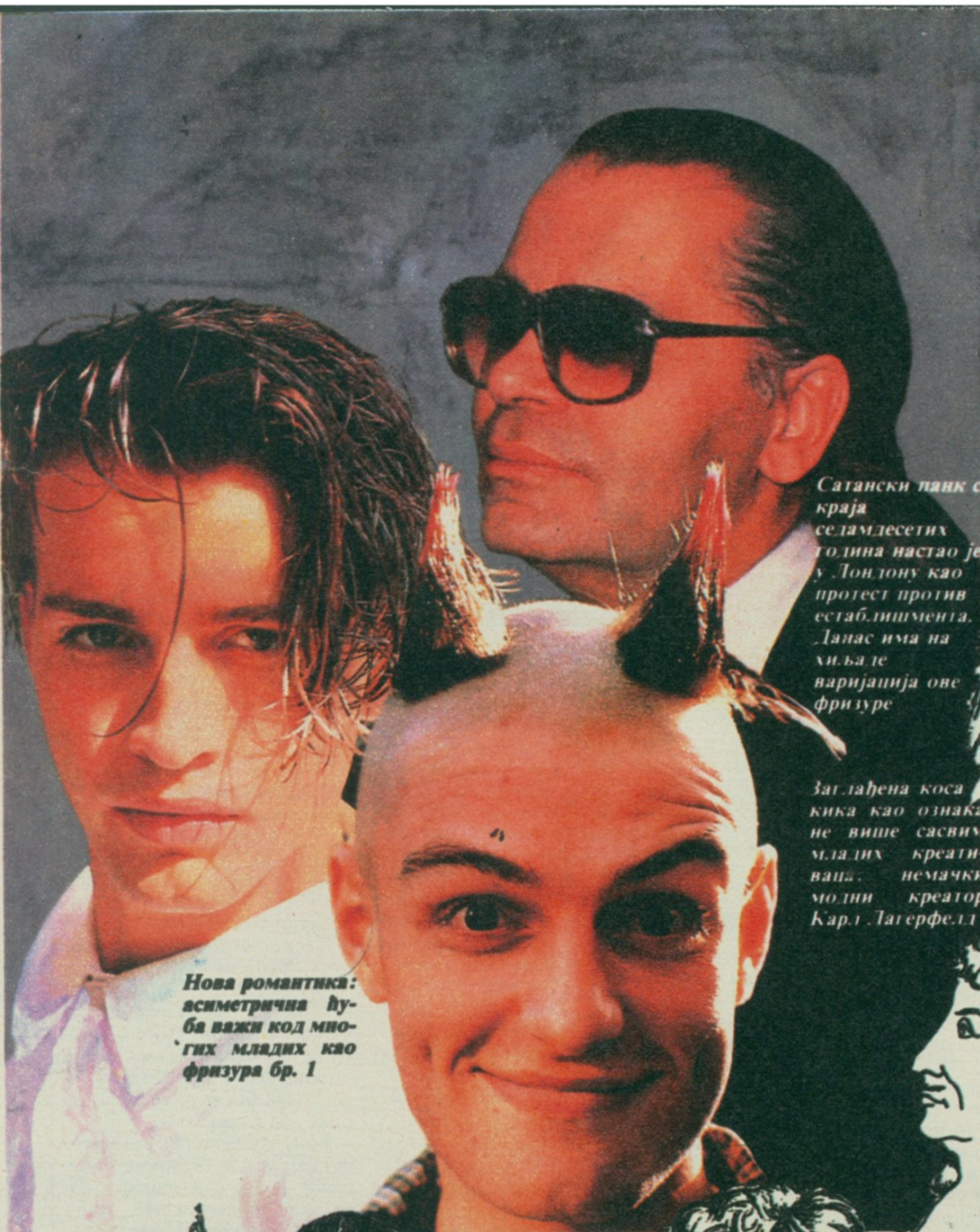
Од средине осамдесетих година ова фризура у разним варијацијама омиљена је код младих целог света.

Глава Римљанина с природном косом (на прелазу из старог у средњи век)

И коса и брада на раздјељак: енглески племић (11. век)

Панк фризура једног готског ратника (око 400. године)

ДОКАЗ СНАГЕ И

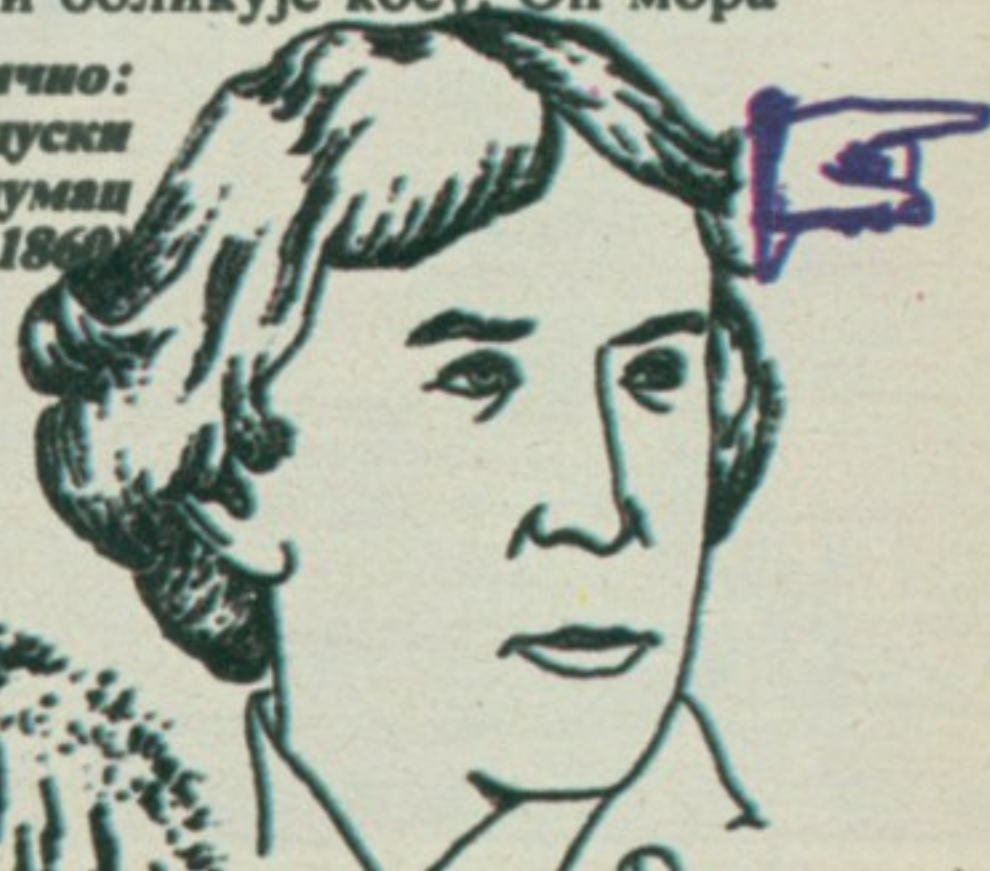
Нова романтика:
асиметрична ђу-
ба важи код мно-
гих младих као
фризура бр. 1

Сатански панк с
краја
седамдесетих
години настао је
у Лондону као
протест против
естаблишмента.
Данас има на
хиљаде
варијација ове
фризуре

Заглађена коса
кика као ознака
не више сасвим
младих креати-
ваца, немачки
модни креатор
Карл Лагерфелд

таромодни бербери
већ су скоро неста-
ли, обични мушки
фризери кренули су
последњих година
њиховим стопама да би ус-
тупили место онима који се-
бе понекад називају „стилис-
тима косе“. Није више до-
вољно да фризер својој муш-
терији, као некад, мало скра-
ти и обликује косу. Он мора

Драматично:
француски
глумци
(после 1860)

Француска револу-
ција на глави: чу-
перин на све стране
с „псећим ушима“
(око 1800. године)

„Увојци љубави“
падају преко раме-
на: енглески завод-
ник (крај 17. века)

Фризура краљева у
време барока: лок-
нава перика (среди-
на 17. века)

Вештачки уковри-
на коса и брада: ен-
глески краљ Ед-
вард II (14. век)

Средњовековни
хипијевац:
дворанин
с витицом
(15. век)

Степенасто
шишање
и коврчава
коса
калвиниста
(16. век)

Последња мода: шишке,
остали део косе до рамена
(1475)

Фризура
једног
песничког
генија:
Шекспир
(почетак
17. века)

ЗАЛОГА ЉУБАВИ

да је дотера у изабраном стилу.

Завиримо ли, међутим, у било коју историју моде, видећемо да у том погледу, углавном, ничег новог нема под капом небеском: мушкарци су, исто као и жене, одувек удешавали своју косу поштујући ћуди тренутне моде.

Сироти Самсон

У многим земљама, нарочито у басену Средоземног мора, сматрало се, а и данас се сматра, да је коса извор и средиште животне снаге. У исламским народима и мушкарци и жене покривају косу да би тај извор сакрили од погледа туђих очију и злих утицаја. Није никакво чудо што је у свим временима коси приписиван такав и толики значај: све до пре неколико деценија веровало се да и после смрти коса још кратко време расте (заблуда: то се само околно ткиво скупља па власи изгледају мало дуге).

Изгубити косу значило је некад изгубити снагу што је било тешко и болно, нарочито за мушкарце. Најпознатија жртва оваквог веровања био је библијски јунак Самсон који је заједно са својом бујном косом, коју му је на превару одсекла Далила, изгубио и своју надљудску снагу. Било је потпуно јасно, ко има пуно косе тај је обдарен и срећом, и снагом и богатством. А ко изгуби косу напушта га животна снага. И то је јасно – коса се губи од болести и старости.

Коса је малтене света: понижен је онај кога дограбе за косу. Своју победу над непријатељем египатски краљеви су приказивали и доказивали и на тај начин што су

Фризура која је онима који су је први понели донела име: „Битлси” и „чулавци”. Почетком шездесетих година ова фризура је дословно освојила генерацију младих у целом свету. Дугачка коса поново је ушла у моду

побеђеног хватали за перчин. Египатски свештеници стригли су своју косу као знак да се стављају у подређени положај у односу на вишу силу: фараона и богове. Коса је до те мере била предмет веровања и сујеверја да се њено често прање сматрало као веома опасно. Персијски краљеви, на пример, смели су је опрати само једном годишње, на владарев рођендан.

Тако ми браде!

Чуперак или локна вољеног човека у златном медаљону, а медаљон око врата, и дању и ноћу! Има ли већег и лепшег знака и залог љубави? У 19. веку то није био само чест обичај већ скоро нека врста закона за девојке које су биле довољно имућне да имају златан медаљон.

Зашто су људи жртвовали делић своје косе при зарукама или давању љубавних обећања, венчања, рођења или смрти? Када се човек осећа незаштићен пред боговима и демонима, он жртвује један свој делић као симбол целог себе верујући да ће тиме осигурати заштиту добрих сила и духова.

Слабост према локнама

У 12. веку млади људи племенитог порекла сматра-

ли су да нису отмени ако не пуштају косу коју су, као и њихове даме, увијали у дугачке локне. Дугачка коса и данас је у моди код мушкарца, код неких равна као коњски реп, код других скроз уковрцана (или коврцава по природи), а трећи се диче само једним дугачким праменом пуштеним низ врат. Дугачка, уковрцана коса остала је у моди све до 15. века. Шеснаести век донео је поново, али само за кратко време, краћу косу увијену при крају, такозвану „паж” фризуру. Ренесанса је поново донела мушкарцима дугачку, брижљиво неговану, таласасту или уковрцану косу.

И тако је коса бивала час дугачка час кратка, сад је бујна коврцава коса била „закон” за помодаре, а онда опет кратка и глатка важила као „последњи крик” међу мушкарцима. Занимљиво је да се мода мушких фризура мењала чешће и упадљивије него женских.

Треба ипак рећи да нису само племениташи носили дугачку косу. Косу преко рамена имао је и Јован Крститељ као и мушкарци из племена Израеља и то као знак да су слободни и часни људи. Дугачку косу носили су и стари Германи, такође као знак слободнорођених. Због тога су они шишали до главе своје робове и све преступнике.

Током многих векова гола глава је код многих народа била знак срама и срамоте и само су за калуђере важили други закони. Приликом ступања у калуђерски ред њима је коса одсецана – знак да се одричу лепих и грешних световних ствари – а оно мало „стрњике” што им је

покривало главу сматрало се као знак достојанства.

Код франачких краљева дугачка коса била је симбол положаја и припадања најплеменитијем роду. И тек кад се краљ Пипин Мали одрекао дугачких праменова, млади људи усудили су се да скрате своје косе.

Кад природа затаји

Још почетком 3. миленијума пре наше ере Египћани су носили перике или преко сопствене косе или на голој глави. Носили су их и мушкарци и жене, и то скоро потпуно исте.

У 17. и 18. веку на дворovima се нико није могао замислити без перике: она је била знак припадања краљевским или племениташким кућама. Моду перика прихватили су убрзо и богати грађани. Све до француске револуције сваки сталеж имао је своју врсту перике по чијој се величини и облику одмах могао погодити друштвени положај онога чију је главу покривала. Да поменемо: у Енглеској је перика и данас обавезни део службене одеће судија и адвоката.

Песници и музичари као Гете, Хендл или Бах носили су перике. И војници 18. века носили су перике с перчином. Кицоши су се опростили с њима тек за време Француске револуције – боље глава без перике него перика без главе.

Боја косе такође подлеже ћудима моде. У време Ренесансе, кад је златноплава коса била појам лепоте, црнокосим кицошима преостајало је или да их сматрају мање лепим или да – фарбају косу. Рићокосима се писало још горе: њих су избегавали као кугу. „Не веруј рићокосима, то су рђави и напрасити људи”, писало је у епу „Руодлиб” насталом око хиљадитог лета господњег. Вероватно је због тога у средњовековној уметности издајник Јуда најчешће представљан с рићом косом.

Дуга коса и кратка коса, права и коврцава, плава и црна (рића само понекад) смењивале су се кроз историју. Историчари моде запазили су да се ти циклуси све брже смењују и нико не може рећи шта ће нам будуће године донети.

Ипак једно изгледа сигурно: разлике у фризурама и одевању мушкарца и жена све су мање. Али, као што смо већ рекли, и то је историја већ забележила. **К. В.**

МА ШТА

КАЖЕШ

ЛУДА ЗАБАВА

Хенри Кисинџер, државни секретар за време председника Никсона, недавно је прихватио заиста необичну понуду да води телевизијску емисију која се бави временском прогнозом. Нови водитељ појавио се у договорено

време у студију и, на опште задовољство, с лакоћом снимио пробну емисију, а онда наставио програм уживо. После обављеног посла са смешком и нескривеним задовољством Кисинџер је изјавио: „Заиста сам се лудо забављао“.

ДА ЛИ СВЕ ЗАВИСИ ОД БРОЈА НУЛА?

Каже се да новац купује све, али то није тачно: купује се храна, али не и апетит; лекови, не и здравље; знање, не мудрост; сјај, али не и лепота; задовољство, а не и радост; познаници, никако пријатељи; раскош, не спокој. Новац даје љуску у којој не мора да буде ораха.

СВАКО ТРЕБА ДА ИМА БАКУ

На једном од скупова у Дому пензионера у француском граду Лиону читана су писма деце замољене да опишу своје баке. Ево писма које је послало осмогодишње дете:

„Бака је жена која нема своје деце, па зато воли туђу. Баке немају шта да раде. Њихова једина дужност је да

постоје. Баке знају да дете жели још један колач или највеће парче торте. Оне, такође, ако треба, знају да буду глуве да нам не би било непријатно што смо непослушни. Када нам читају бајке, оне никада не прескачу ни словца, а немају ништа против ако исту причу желимо да чујемо више пута. Баке нису тако слабе и немоћне како тврде без обзира што често умиру пре нас. Цео свет треба да има баку, нарочито они који немају телевизор!“

СЛАТКИ МАМАЦ

Директор фабрике зове свог шефа пропаганде и каже му:

– Хитно шаљи овај оглас свим женским листовима и часописима: „Велика компанија тражи перфектне секретарице. Почетна плата прилично ниска. Пет нежења у водећим кадровима.“

РАЈ ЕКСПРЕС

Човек стиже пред рајска врата и тражи да га пусте унутра. Рајски кључар свети Петар пита га:

– Каква си добра и милосрдна дела учинио за живота?

– Угледао сам групу хулигана како напада стару госпођу и ударио сам њиховог вођу.

– Када се то догодило?

– Па, пре мање од једног минута!

ЈА ПРОМАШЕН? НИ ГОВОРА!

Чувени британски филмски глумац Мајкл Кејн говори о успеху и неуспеху:

„Цео свет каже да је успех пролазан. Оно што још нико није рекао јесте да је и промашај пролазан. Ово треба добро запамтити: човек за таји само у очима других. Неке од мојих улога могле су да буду боље, или су чак биле лоше, али сам ја увек знао да нисам промашен. Понекад, једноставно, није ишло па ипак сам био убеђен да сам дао све од себе и да ће већ следећи пут бити одлично.“

Мајклу Кејну морамо да верујемо на реч јер је заиста сјајан глумац.

НИЈЕ ВАЛЦЕР НЕГО ТАНГО И СРАМ ВАС БИЛО

Прилично кратковиди амбасадор једне земље присуствује пријему у амбасади неке од јужноамеричких држава. Светлост је пригушена, оркестар почиње да свира. Искусни дипломата сматра

за своју свету дужност да отвори бал и да пример другима. Прилазећи силуети одевеној у пурпурноцрвено, он јој се клања и обраћа:

– Лепа дамо у пурпуре, учините ми част и одиграјте са мном овај дивни валцер.

– Срам вас било, наравно да нећу. Ово, пре свега, није валцер него танго; а ја нисам дама већ папски нунције!

Илустровао: Зоран Петканић Петко

DIK
BROWNE

ХОГАР СТРАШНИ

А САД ЋЕМО УЗВРДО! ПЕЊЕМО СЕ УЗ АЛПЕ!
ТО СУ ВИСОКЕ И ОПАСНЕ ПЛАНИНЕ, ОКОВАНЕ
СНЕГОМ И ЛЕДОМ! ЈЕ Л' ИМА
ПИТАЊА?

А ДА Л' ИМАЈУ
СКИ ЛИФТ?

ХОГАРЕ,
'АЈДЕМО
НАЗАД!

ДОСТА
ЗВОЦАЊА!

ОВО ЈЕ ЛУДОСТ! НЕ МОЖЕШ
ВОДИТИ ЧИТАВУ ВОЈСКУ КРОЗ
ОВАКВЕ ПЛАНИНЦИНЕ ЧИ-
ТАВЕ ЗИМЕ!

А,
ЈЕ Л'?

ШТА КАЖЕШ КАД ЈЕ МОМАК ПО ИМЕНУ
ХАНИБАЛ УРАДИО ИСТУ СТВАР ПРЕ
НЕКОЛИКО СТОТИ-
НА ГОДИНА...

ПРОВЕО ЈЕ ЧИТАВУ ВОЈСКУ ПРЕКО
АЛПА УСРЕД ЗИМЕ, А ИМАО ЈЕ И
СЛОНОВЕ!

ЛАКО ЈЕ БИЛО ТОМ ХАНИБАЛУ КАД ЈЕ
ИМАО СЛОНОВЕ!

„МИРИСНО” ШКОЛОВАЊЕ

БИОАРХИТЕКТУРА СВЕ ТРАЖЕНИЈА

Једна нова дисциплина већ је стекла доста својих присталица: то је биоархитектура односно биологија грађења. Њу су смислили еколози када су схватили да се у зидању кућа и зграда данас много греши и да пројектовање и градњу треба прилагодити природи а не обрнуто. Такође, то је боље и за човека. Циљ им је здрава кућа, са

што мање бетона и других штетних, у неким случајевима и радиоактивних, материјала уграђених у зграде, због чега је здравље људи а посебно деце било угрожено.

Укратко, схватили су да треба градити другачије. Сада архитекте истражују оне крајеве у Европи где на архитектуру нису нимало утицале промене које су се у индустријском свету десиле у последњих стотину година. У планинским подручјима, где се с колена на колена и без много мудровања преносила вековна традиција зидања, има још таквих кућа. Ту људи и код градње нових користе исте сировине и искуство својих предака и све се добро уклапа са околином. Често је немогуће разликовати кућу која је саграђена у осамнаестом веку од, на пример, оне из 1930. године. Биоархитектура се сада посебно развија јер су на цени природни материјали а и живот у таквим кућама, с обзиром на одлична решења заштите од сунца и хладноће као и поштовања активности којима се човек бави, удобан је и здрав. Таква је и стари намештај, прављен по мери човека и у складу с његовим потребама којим се одлично служило и по неколико генерација. Сада се наравно ради нови дизајн намештаја. На фотографији видимо конференцијски сто са клупама у потпуно, новом, еколошком облику.

У Паризу су ових дана изложене нове врсте ружа под именима као што су „Отело”, „Бајна Бјанка”, „Наследство” и „Велики век”. Не само да су им називи необични, већ и мириси: неки миришу на во-

ће, посебно на јабуку и јагоду, неке на ароматичне траве као што су анис и лаванда а остале на разно друго цвеће као што су нарциси и лепе кате.

То је велика новост и публика је била позвана да присуствује открићу ових нових комбинација традиционалне руже и потпуно нових мириса. Моника Шлонгер, научница која је иначе измислила посебно помагало у свом раду, једну врсту мирисне хармонике од 238 бочица најразличитијих мириса, обучила је запослене вртларе из фирме која је одгајила необичне руже. Њен курс се састојао од „дегустације” ружа, тј. покушаја да се код сваког учесника пробуди осећај за мирисе. Тако су учесници мирисали по шест ружа од тридесет до четрдесет минута. Потом би морали да их опишу на три начина: да их упореде, да открију све мирисне састојке и да објасне свој „осећај” на најбољи могући начин, тј. налазећи одговарајуће речи. Осетити неки мирис и схватити га, то није исто, каже Моника Шлонгер и због тога она сматра да је свима потребно и овакво „мирисно” школовање.

ПЕРЕСТРОЈКА И ЗА ЂУБРЕ

Некада је основни циљ био да се све ђубре сакупи и што даље однесе. Али како смо постали свеснији какве све то еколошке последице има, свуда се у свету труде да се реше ђубрета на што ефикаснији начин. Говоримо само о кућном ђубрету, јер оно индустријско представља сложену тешкоћу. Па тако у једној еколошкој свесној земљи, као што је малена Швајцарска, кућно ђубре се спаљује у потпуности а у Немачкој око 40 одсто од укупно прикупљених количина. Најлошије је у Совјетском Савезу, где се дуго нису много бринули о томе како да уништавају и прерађују ђубре. Својевремено су била купљена два постројења за спаљивање ђубрета из Данске и Француске али се нико није сетио да су још потребни и филтери за оцаке, тако да су она много загађивала околину. Уосталом, и нису била довољна за све ђубре, па је оно углавном само остављено да трули на депонијама и шири неподношљиви смрад.

Са перестројком дошло је до многих промена, па аген-

ција „Екотепром” из Москве, заједно са једном италијанском фирмом, гради читав систем за прераду ђубрета кроз који ће моћи годишње да прође око 200.000 тона. Међутим, то није довољно јер треба и људе образовати и пробудити у њима еколошку свест. А за то треба много више времена: најмање једна деценија, а можда и деценија и по и то тако што би се са еколошким образовањем започело још у забавишту и основној школи.

Пре него што ће постати славни и богати писци, Радјард Киплинг није имао довољно новца да исплати неговатељицу свог болесног детета. Уместо тога понудио јој је један свој рукопис, уз уверавање да ће јој то, данас-сутра, донети неку пару. Годишама касније неговатељица је одлучила да провери пишчево поштење: продала је рукопис „Књиге о џунгли” и добила хонорар који јој је омогућио да удобно живи до краја живота.

КАД СЕ ИЛУСТРАТОР УБИЈЕ

Смрт његове најпознатије јунакиње као да је предсказала последње часове славног руског писца Лава Толстоја кога неки сматрају за највећег романисијера свих времена. Умро је на једној железничкој станици – баш као и злосрећна хероина његовог првог романа „Ана Карењина”.

Чарлс Дикенс (1812–1870) замислио је своје дело „Пиквиков клуб” као сликовницу са кратким текстом, али када је илустратор починио самоубиство, Дикенс је био принуђен да прошири текст – што га је прославило у његовој 24. години.

Писац Жорж Сименон, рођен у Белгији 1903. године, био је права фабрика за производњу књига. Један од својих романа написао је за свега 25 часова.

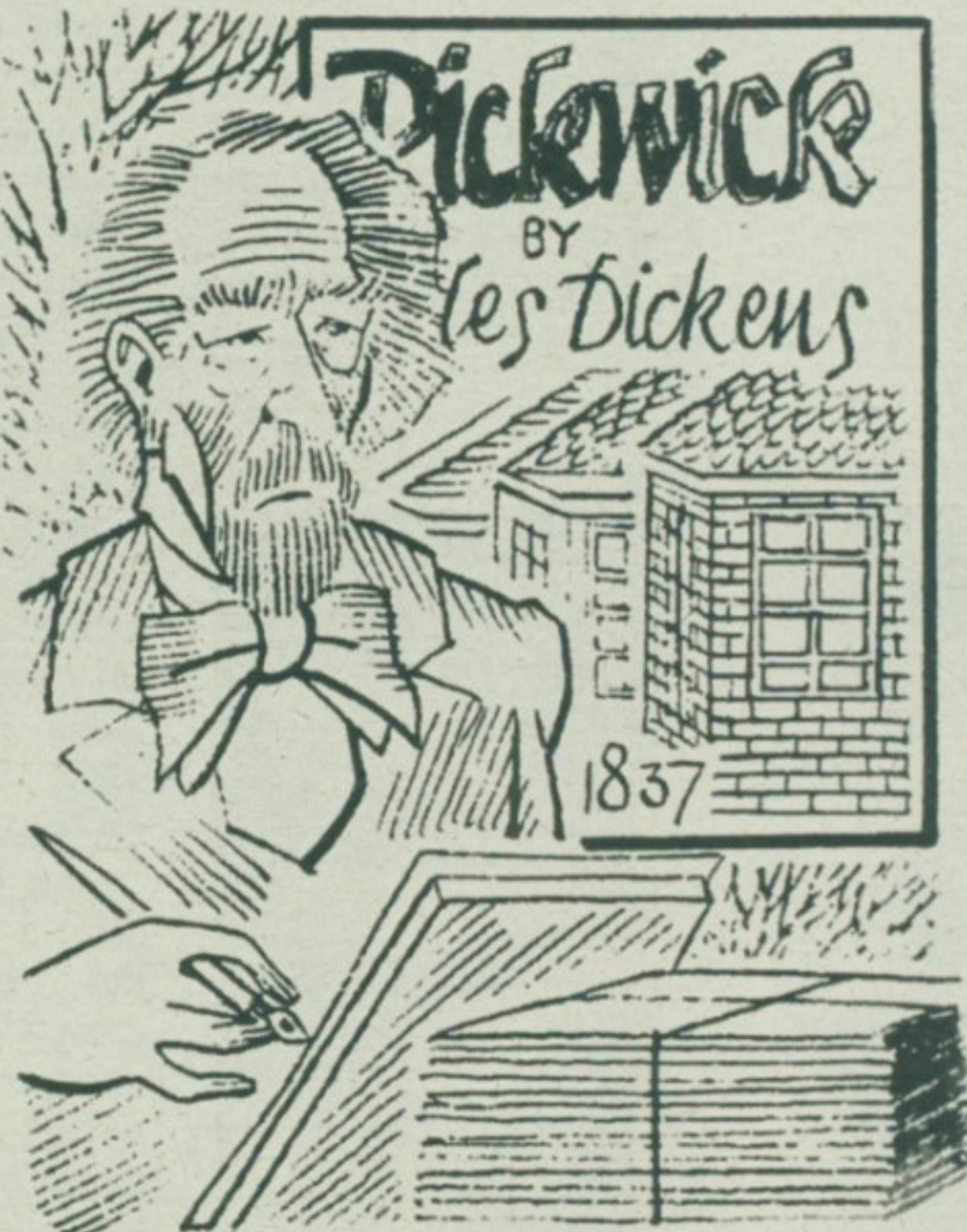
Први роман написао је у седамнаестој години за свега десет дана. Током списатељске каријере користио је 16 различитих имена и написао на стотине веома тиражних романа.

Највише се прославио серијом књига о инспектору Мегреу. Све у свему, написао је више од 150 романа под својим правим именом, и још 350 под разним псеудонимима.

Прва „савршена књига” на свету објављена је у Лондону 1774. године након што је шест коректора прочитало сваку страну 500 пута. Понуђена је награда од 250 фунти за сваку откривену грешку, али када је књига најзад одштампана, нађено је шест грешака – од којих једна у првом реду на првој страни!

*

Жил Верн, отац научне фантастике, написао је једну научну расправу о балонима, али издавачи су одбијали да штампају тај рукопис све док га није понудио као измишљену авантуру под насловом „Пет недеља у балону”.

Реј Бредбери, славни писац научне фантастике, продао је своју прву причу у 20. години магазину „Скрипт” у Лос Анђелесу.

Није добио никакав хонорар, већ само једногодишњу претплату на тај лист.

Г. В.

илустравао: Ивица Кољанић

Строго чувана
тајне

СУКОБ АМЕРИЧКЕ И СОВЈЕТСКЕ АВИЈАЦИЈЕ

За време Другог светског рата грешком америчких пилота дошло је 7. новембра 1944. године до оштре ваздушне битке између Руса и Американаца. Битка се одиграла у ваздушном простору између Ниша и Алексинца уз обостране губитке...

Недавно је откривена још једна од строго чуваних тајни из Другог светског рата. Сазнало се за жестоку оружану борбу између совјетске и америчке авијације до које је дошло и поред тога што су и једни и други припадали антифашистичкој коалицији. Како се то догодило?

За време рата Ниш су више пута бомбардовали савезници. Пре 48 година, тачније 14. октобра 1944. године, Ниш је коначно ослобођен. Становници су одахнули сматрајући да је дошао крај рату и бројним бомбардовањима. Међутим, 7. новембра, у време одржавања митинга посвећеног годишњици Октобарске револуције, на платоу испред Народног позоришта зачуо се добро познати хук авиона. Међу окупљенима је настала паника, народ се разбежао.

Грешка на картама

Ескадрила америчких авиона „лајтнинг“ (локид Р-38), које су Нишлије популарно звале „двотрупац“, добила је за-

датак да бомбардује немачке колоне у покрету на сектору Нови Пазар – Рашка. Септембра 1944. године већи део Југославије био је ослобођен, а успостављено је и војно садејство јединица народноослободилачке војске Југославије и јединица совјетске армије.

Нашавши се између совјетске војске и југословенске

армије, Немци су се повлачили према северу покушавајући да се извуку из балканског гротла. Главни циљ бомбардера и ловаца већег тактичког радијуса из састава 15. ваздухопловне америчке армије стациониране у Италији била је немачка армија, група „Е“, која се повлачила кроз нашу земљу.

Према мемоарима Џона П. Дина, шефа америчке мисије

у Москви од 1943–1945. године, објављеним после рата, на картама које су поседовали пилоти начињена је кобна грешка. Шта се, у ствари, догодило?

Над Рашком, америчка ескадрила требало је да крене према југу и бомбардује Косовску Митровицу. Уместо да лете 20 km северно од Рашке, на картама које су добили пилоти била је учртана маршрута 88 km североисточно. Тако су се амерички пилоти нашли над Ћићевцем и одатле кренули на југ. За њих је Алексицац био „Рашка“, Ниш – „Митровица“, а долина Јужне Мораве на делу од Ниша до Делиграда – „долина Ибра“. Каснијим анализама терена установљено је да постоји запањујућа сличност ових предела.

Трагичне последице

Убеђени да виде немачку колону, 27 америчких авиона напало је совјетску мото-механизовану колону између Ниша и Алексинца и 10 совјетских авиона који су се налазили на нишком аеродрому. Без обзира што су авиони на аеродрому носили јасне ознаке савезничке армије, америчка ескадрила је наставила напад. Видећи да не престаје, узлетели су и совјетски ловци и над Нишом прихватили ваздушни дуел са Американцима. Борба и напад окончани су тек када је вођа америчке ескадриле уочио ознаке совјетске армије на авионима. Овај догађај одиграо се пред очима многих становника нишког краја.

Резултат погрешне оријентације америчких пилота био је трагичан. Погинуло је 10 совјетских војника, међу којима је био и генерал Котев – командант корпуса. Оборена су три совјетска ловца и два америчка авиона „лајтнинг“. Запаљено је и уништено 28 совјетских камиона са пуно ратног материјала. Руси су поводом овог инцидента оштро протестовали код команде америчких трупа сматрајући да није реч о забуни већ о намерном нападу.

Занимљиво је да ондашње новине и радио нису ништа објавили о овом сукобу. Једноставно, догађај су прећутали као најстроже чувану војну тајну. Тада се вероватно сматрало да ваздушна америчко-совјетска борба на простору између Ниша и Алексинца треба да остане тајна како се на крају рата не би кварили добри односи и сарадња америчке и совјетске авијације у борби против заједничког непријатеља.

Жарко Митић

илустровао: Брана Јовановић

Шта се мућка у
микробиолошким
епруветама

НЕВИДЉИВА ВОЈСКА МАРШИРА

Може се слободно рећи да ће у следећем веку бактерије постати најпопуларнија радна снага на свету

Р

ужне, прљаве, зле. Јесу ли бактерије заиста заслужиле да тако мислимо о њима? Неке, богами, јесу. Рецимо, *Clostridium tetani* и

Pasteurilla pestis: изазивачи тетануса и куге.

Само, кад се све сабере и претвори у проценте, испада да нам од укупног броја бактерија свега три одсто ради о глави. Остатак ради за нас.

Позајми ген, радићу за тебе до гроба

По лабораторијама широм света „крчкају“ се нове, до сада непостојеће врсте бактерија. Научници их генетски дотерују тако што у њих усађују гене других живих организама, укључујући ту и људске. Кад се једном угнезде у њих, „позајмљени“ гени више не остављају бактерије на миру: терају их да (дананоћно) раде ово или оно.

Неке већ у сласт једу уранијум и његове радиоактивне изотопе, а исти апетит испољавају и када је у питању нафта. Гутају и пестициде који су корисни за уништавање разноразних штеточина, али не и када нам доспеју у оно мало преосталих незагађених извора питке воде. За наш рачун „варе“ чак и пластичне масе (пентахлорофенол, на пример) за које се доскора веровало да су неуништиве.

Затим и ово: бактеријама можемо да захвалимо што нас неће затрпати тоне и тоне ђубрета које становници богатијег дела света свакодневно производе. Јер, оне се отпадака не гаде. Воле их. Грицкају их, гутају и разлажу

претварајући их у компост, односно ђубриво.

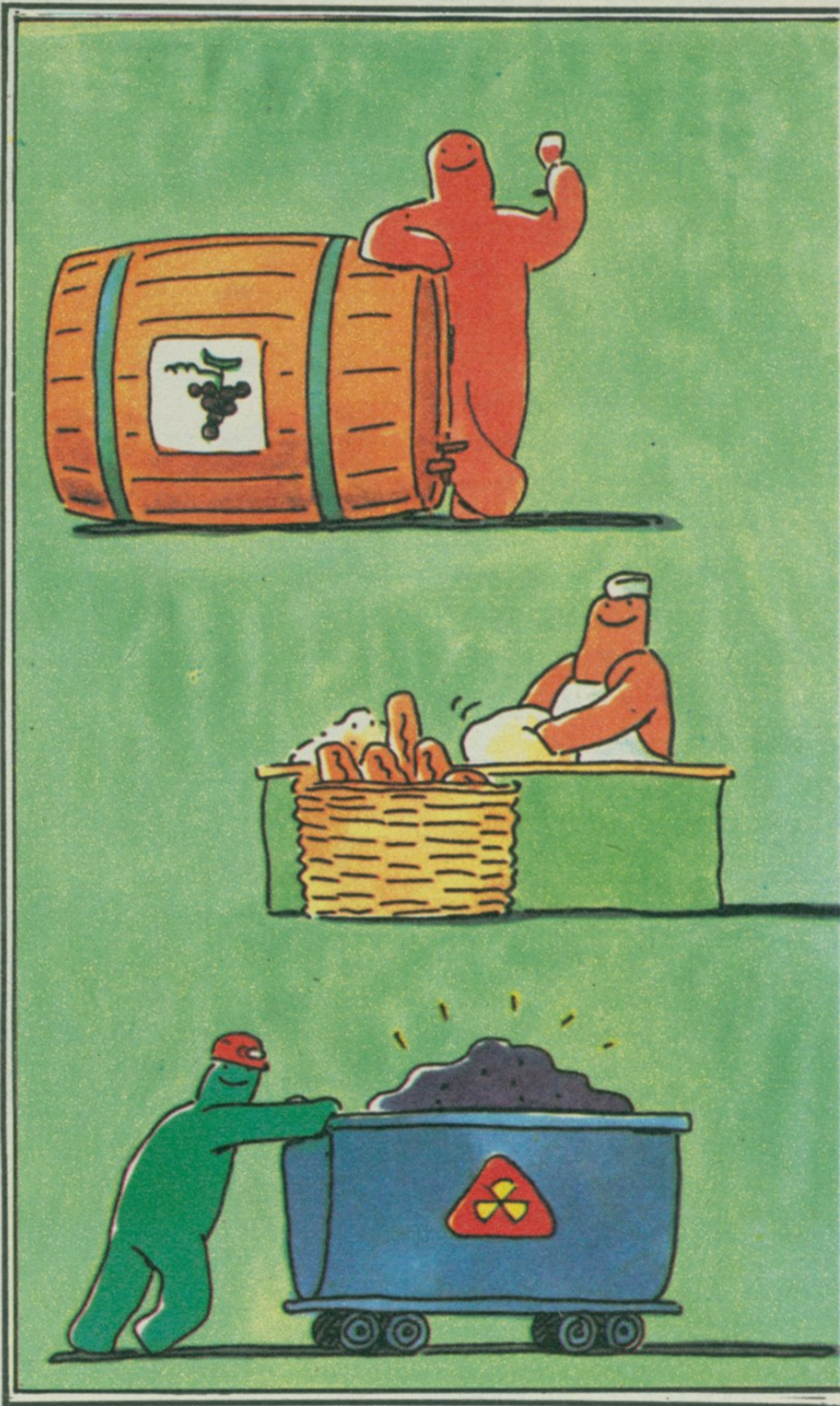
Научници управо „уче“ један број ових микроскопских организама да „заболе“ одређену врсту тврде пластике која се добија од смола на бази формалдехида и која, за разлику од уобичајених термопластичних маса, ни на који начин не може да се растопи и преради. Ради се о пластичној маси од које је направљена каросерија „трабанта“.

Одлучено је, као што се зна, да се „трабант“ више не производи, али је с тим у вези искрсла и једна мала невоља: како се отарасити више милиона нееколошких аутомобилчића од неуништиве пластике? Баците их бактеријама, повикаше научници. У Берлину је тако у пуном јеку истраживање чији почетни резултати охрабрују. Пошто су из непосредне околине фабрике „трабаната“ купили све тамошње врсте бактерија, научници их сада проучавају с намером да из мноштва издвоје једну или више врста које би, уз нешто мало генетског инжењеринга, биле у стању да разлажу трабант-пластику.

Истраживање ће трајати још најмање две године, али у срећан исход нико не сумња. Поступак је, иначе, овако замишљен. Отписани аутомобилчићи најпре ће се сецкати и ситнити на делиће пречника неколико милиметара који ће се затим убацивати у биолошки реактор крцат бактеријама које једу трабант-пластику. Ове ће посао обавити тако темељито да од јадних „трабаната“ неће остати ама баш ништа.

Чиста, тиха, а и клопа метале

Бактерије су, иначе, до те мере сићушне да милион ових микроорганизама комотно може да се смести на главицу игле. Или, други пример за исту ствар: у једном граму плодне оранице има их 2,5 милиона. Живе ама баш свуда и под најнемогућим условима: у земљи, води, ваздуху, пустињама, на планинским врховима под вечним ледом, у врелим изворима, сланим растворима, има

их чак и у нафти, а богами и у нашим цревима где без њихове помоћи не бисмо могли да сваримо храну коју гутамо.

Ако тамо где су нема кисеоника, могу без њега (тако зване анаеробне бактерије); ако нема светлости, пронаћи ће неки други извор енергије; нема ли у близини органских једињења која би могле да разлажу, без по муке разлажу

неорганске твари. Управо таква је *Thiobacillus ferrooxidans*, бактерија рудар.

T. Ferrooxidans живи тако дубоко у утроби земље да, изузев камена, нема чиме да се храни, па зато једе метале. Људи су је открили 1947. у једном напуштеном руднику у америчкој држави Вирџинији и сместа је упустили. Бактерија која клопа метале је иде-

алан радник: чиста је, не диже буку као бушилице или пнеуматични чекићи, а користећи угљеников анхидрид и азот ствара сумпорну киселину која разједа и разлаже метале. *T. ferrooxidans* има пуне руке посла у САД: од укупне годишње производње бакра у овој земљи речена бактерија учествује у издвајању чак

бактеријске станице деобом настаје још једна нова. Оне су, такође, и невероватно многостране. Осим што су одлични рудари, такође знају да буду и изврсни ђубретари.

Нема тако рећи те ствари коју оне нису у стању да почисте, укључујући ту и радиоактивни уранијум, ако баш треба. Ову њихову особину

ва бића прија и бактеријама које живе у америчкој реци Потомак. Оне га у процесу метаболизма користе уместо кисеоника. Да ствар буде још згоднија по нас, бактерије по-

одакле затим лако може да се уклони. Управо су бактерије из реке Потомак дале научницима идеју о стварању

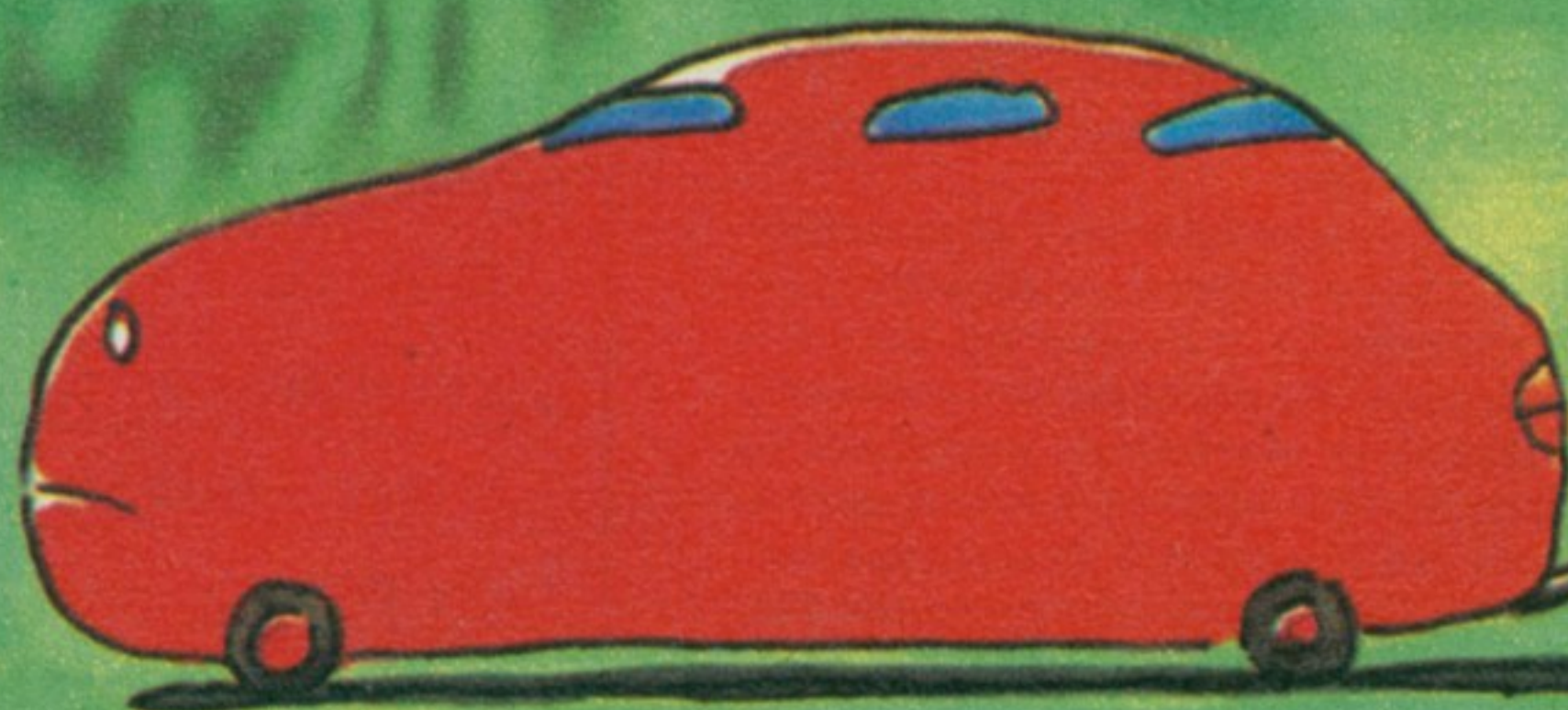

Нема наде за инсекте – штеточине. Сирвиће их ударне бактеријске бригаде

Задивљујуће многострана *Thiobacillus ferrooxidans* је и првокласни рудар

У служби „Ренов“: *Salmonella* као агенс у тесту за мерење токсичности издувних гасова

Списак бактерија које учествују у прављењу сирева километарски је дугачак

Корисне и у фармаколошким лабораторијама: користе их за добијање инсулина, хормона раста и антибиотика

четрнаест процената бакарне руде.

Бактерије су уз ово још и ужасно вредне. Ако исти посао поверите бактеријама и људима, оне ће их по продуктивности увек надмашити 500 пута. Такве су по природи. У овоме им увелико иде на руку чињеница да се размножавају невероватно брзо. Сваких двадесет минута од једне

уочили су стручњаци из америчког Националног центра за геолошка истраживања који су установили да су у руднику уранијума „Стенрок“ у Канади бактерије за неколико месеци смазале 13 тона уранијумовог оксида раствореног у води оближњег језера.

Уранијум који је иначе смртоносан за сва остала жи-

што га једном унесу у себе, мењају грађу уранијума. Од елемента који се изузетно лако раствара у води (због чега га је тако тешко и издвојити), уранијум се претвара у чврсту твар која пада на дно реке

„ударних бактеријских бригада“ за пречишћавање вода загађених радиоактивним изотопима.

Обави посао и умре

Бактерије су на добром путу да крену и да нам растерују маглу. Главне улоге у овом послу додељене су двома бактеријама, тако рећи сестрама од тетке, *Pseudomonas syringae* и *Pseudomonas fluorescens*.

Група стручњака са Агроиндустријског института из Ка-

ћаке у чију су корисност умешали прсте и генетски инжењери, ова бактерија без икакве интервенције научника, дакле у природном стању, напада молекуле угљоводоника од којих је нафта састављена и претвара их у масне киселине које су у потпуности растворљиве.

У лабораторијским условима шака бактерија у стању је

АПСОЛУТНИ СВЕТСКИ ПРВАЦИ У УМЕЋУ ПРЕЖИВЉАВАЊА

Настале су пре 3,5 милијарде година, много пре људи, прва су жива бића која су се појавила на Земљи и апсолутни су фаворити када је реч о облику живота који ће последњи нестати. Бактерије су, наиме, тако рећи неуништивне.

Чарлс Липман са „Берклија“ пронашао је у циглама мисије Сан Луис Обиспо у Калифорнији живе бактерије, по 100 у сваком граму цигле, и то у зазиданој просторији, која је служила као затвор и у коју нико није крочио ногом читав век. „Јесу ли се бактерије одувек ту налазиле или су се можда накнадно настаниле у циглама?“

У потрази за одговором на ово питање Липман је чак и у камену перуанских пирамида из 3000. године пре наше ере открио (живе и здраве) бактерије. Један други биолог пронашао је бактеријске споре у културама *Vacillus anthracis* које је 1888. узгојио лично отац савремене бактериологије Луј Пастер. Исти научник открио је и живе коли-бациле у замрзнутом измету понија који су учествовали у злехудој антарктичкој експедицији Роберта Скота 1912. године.

Како објаснити ову невероватну издржљивост? Једноставно, по мишљењу микробиолога Клода Зобела са калифорнијског института „Скрипс“: „Бактерије су у стању да опстану под тако рећи немогућим условима. Одржавају се у животу на неприметним траговима органске материје, довољне су им микроскопске капљице воде. А када услови живота постају апсолутно неиздрживи, увек им преостаје последња могућност: да се претворе у споре. Оне тада обустављају све метаболичке активности карактеристичне за ћелијски живот, с тим што задржавају могућност да оживе у тренутку када то дозволе услови средине“.

Једном речју, ако је бесмртност уопште могућа, онда су јој се бактерије приближиле више од свих осталих облика живота.

таније на Сицилији већ је направила прототип апарата за распршивање магле који у ваздух у буљуцима избацује две врсте *Pseudomonas*. Сестре поседују једну врсту протеина који краси згодна особина да подстиче процес у коме се кондензоване капљице воде претварају у лед и то на температурама изнад тачке мржњења. Резултат: избомбардујеш маглу бактеријама и она у виду кристалчића пада на земљу. Још мало дотеривања и усавршавања и дуж аеродромских pista и аутопутева имаћемо машине за растеривање магле.

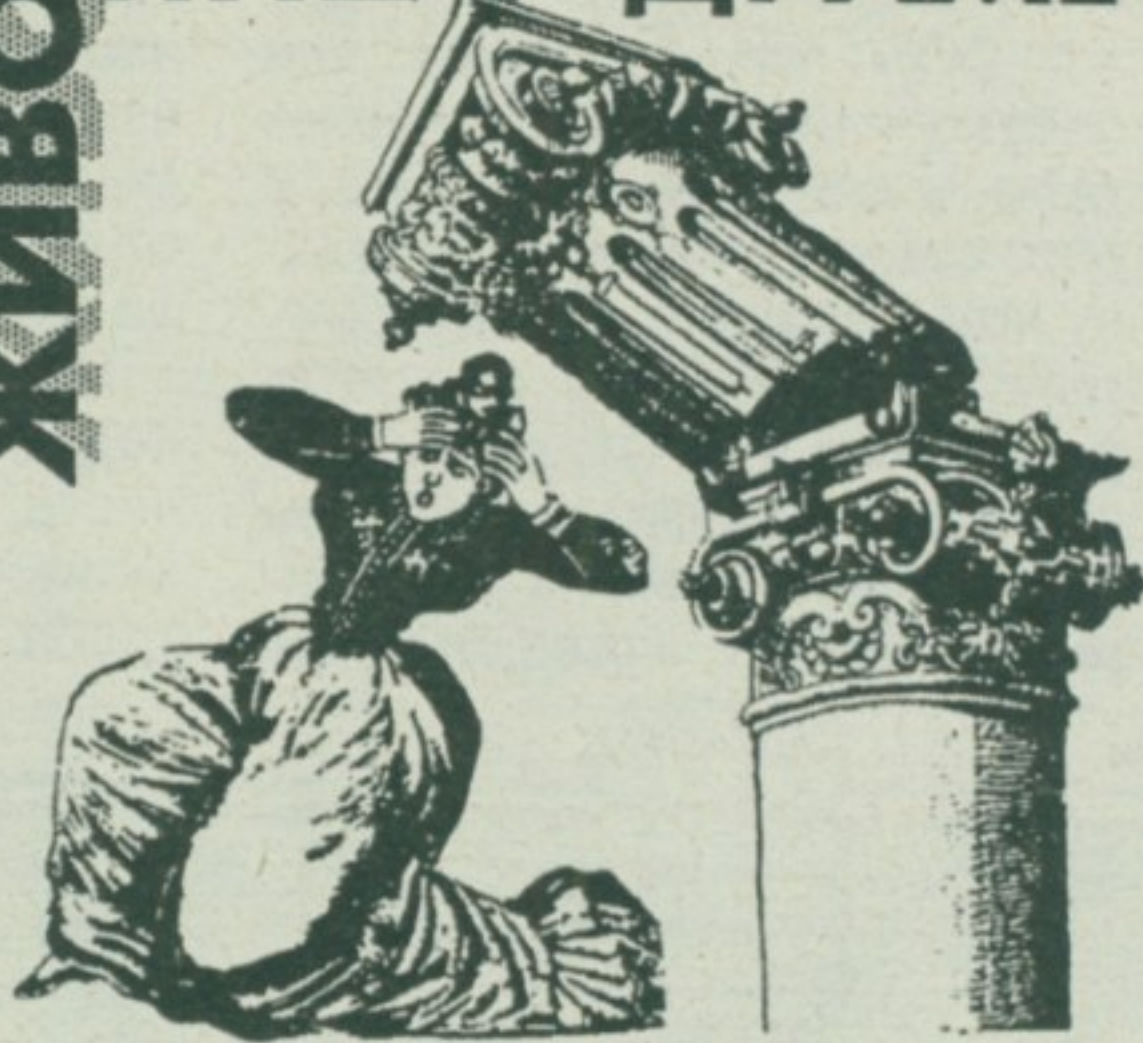
Породици *Pseudomonas* припада и бактерија која једе нафту. У односу на своје ро-

да за неколико сати пречисти 20 литара воде. У природи је за пречишћавање једног хектара морске површине довољно 200 килограма *Pseudomonas*. Најлепше од свега је што, пошто обаве посао, бактерије у недостатку хране умиру од глади. Пре две године је „коктељ“ антинафтих бактерија употребљен у борби против огромне нафтне мрље која се појавила у Мексичком заливу после хаварије танкера „Мега Борг“. Вреднице су посао обавиле више него добро.

Једном речју, изгледа да ће нас баш ружне, прљаве и зле бактерије спасти од отрова које сами производимо.

Припремила **М. Илић**

ЖИВОТ ПИШЕ ДРАМЕ

ПРЕТН

ЈЕ НЕСТАО

Кола пуна путника снажно су ударила у ивичњак, поломила ограду моста и полетела у провалију и ледене таласе Лима

Пут преко лепог, новог моста на Лиму води у Иванград, односно даље, десно, наставља према Бијелом Пољу. Прохладне априлске ноћи прошле године, једанаесте у месецу која је већ трошила последње минуте, у „застави“ приштинске регистрације петорица младића наилазила су путем и проређеним саобраћајем.

Емин Чаволи, који је био за воланом, осећао је умор. Не од војне колико од вишечасовног седења у једном приштинском кафићу. Ни у колима није било боље, од њих петорице тројица су пушила па је често морао да отвара прозор. Није требало да пристане на наговарање другова да тако касно крену за Улцињ.

Више се и не сећа чија је идеја била да се пође напречац, као да је Улцињ ту, на педесетак километара. Тамо, на мору, један њихов пријатељ има кафић на гласу. Добар провод био је више него сигуран, сматрали су. Сат и по војне и били су надамак Иванграда, прошли су оближње село Будимљу. Чаволи се за тренутак осврнуо. Од тројице другара позади двојица су

дремала, а друг до њега нешто је певушио.

Од тренутка када је иза кривине угледао светла на мосту, а лево светла града, Чаволи се не сећа шта се догодило са њим, још мање са возилом.

Кола су снажно ударила у ивичњак, нагло се одбила, као из катапулта избачена налетела на десну ограду моста, поломила је и – сцена толико пута виђена у филмовима постала је стварност. Фарови су за трен лутали у празно, сноп светлости разбио се о воду и опет је све постало црно.

Неко се докопао обале

Ошинут хладноћом воде Чаволи се освестио и схватио да му предстоји грчевита борба за живот. После пада у воду кола су отпловила потиснута матицом, а онда се, као да су се докопала ослонца, зауставила. Вода је допирала до висине полуотвореног прозора нагло продирући унутра. Друг до Чаволија покушао је, очајнички вичући, да одгурне врата. Успео је и зачас нестао у матици и у мраку.

Снажан потисак воде злокобно је накривио аутомобил. Позади, на седишту, чуло се јечање. Чаволи је успео да види Раму како покушава да другу до себе подигне главу из воде која се све брже пењала. Значи, повређен је.

Трећег путника на задњем седишту није било, изгледа да је при паду из кола испао. „Застава“ се нагло искренула, врата под Чаволијем изненада су попустила и вода га је

просто ишчупала са седишта. Потонуо је, па изронио.

– Упомоћ! – чуо је свој глас као нешто нестварно у том црнилу. Борећи се са водом која га је просто ваљала, успевао је да главу често промоли из таласа. Ослушкујући одјек својих повика, схватио је да га је матица примакла обали.

Истог часа зачуо је позиве у помоћ. Значи, неко од његових успео је да се докопа обале. Од јаког ударца у ребра урликнуо је од бола и загрцнуо се, али и осетио огромно олакшање јер је схватио да је наишао на плићи део Лима. Вода га је бацала о камење као дрвце. Од бола је, чинило му се, остао без даха. Матица га је поново повукла у дубину реке.

Последњим делићима жеље за животом грчевито се ухватио за камен на који су га бацили таласи. Осетио је и ослонац под ногом, оном која га није болела. Друга, повређена, као да му је лебдела у води. Са обале је зачуо гласове и почео да дозива.

Спасоносни ланац руку

Те вечери Раде Вуковић се задржао са друштвом у кафани. Нешто пре поноћи запутио се кући уз леву обалу Лима. Из загушљиве кафане изашао је у прохладну и ветровиту ноћ и брзо замакао у насеље Талум обавијено мраком. Тек ту и тамо пробијала се светлост са неколико стубова. Зачуо је неке повике, застао и ослушнуо. Долазили су са воде, са Лима, педесетак метара од моста.

Пожурио је и брзо се нашао на обали. Мало му је требало да му се очи привикну на таму, а онда је приметио кола која су напола вирила из таласа на средини Лима. Поново је зачуо вапаје. Морао је брзо нешто да учини јер ко зна колико ће се аутомобил задржати на одводним плочама које су на средини матице биле око метар испод воде. Тај део Лима добро је познавао. Потрчао је натраг у насеље по помоћ и убрзо са Жељком, Рафетом, Фадилом и другим младићима који су

и сами чули повике за помоћ кренуо поново према реци.

– На том месту Лим није дубок више од метар и по, али онако брз и хладан изгледао је несавладив. Уз то, имао је и ноћ за савезника. Морали смо некако доћи до кола на средини матице – сећа се Раде.

Неко је предложио да се, држећи један другог за руке, полако приближе колима. Морали су тако у ланцу, да их таласи не однесу. Тако су и урадили, али хладни Лим на тренутак их је обесхрабрио. Поново су загазили. Ледена вода им се, онако обученим, просто лепила за тело. Плићом страном реке мучно су се пробијали кроз таласе. Вода која им је досезала до пазуха претила је да неког из ланца однесе у дубљи део брзака, низ Лим. Први је успео да дође до кола.

Фарови, још увек упаљени, деловали су у води сабласно. Да се већ није тресао од хладноће, стресао би се од тог призора. Кола, као да су се лелујала у таласима, а у њима два, очигледно теже повређена, путника вапила су за помоћ.

Један од њих, очигледно мање повређен, прихватио је руку спасиоца и полако се извукао из „заставе“. Други је јечао држећи се за наслон предњег седишта. По њега ће се вратити чим првог извуку на сигурно.

Кад су напоскон успели да се докопају плићака и обале, повређени им је рекао да их је у колима било петорица. Док су се спасиоци спремали да поново загазе у Лим и спасу преосталог путника, становници Тулума, које је пробудила галама на реци, кренули су са батеријским лампама низ обалу у потрагу за тројицом несталих.

Око сто педесет метара низводно наишли су у плићаку на једног од њих. Био је то Чаволи, готово промрзао. Ту негде у близини чуо је свог друга, успео је да им каже. Испливао је пре њега. Али, ни после упорне потраге, ништа. Око сат касније нашли су га на другој обали. Живо.

Петог нигде није било. Није се одазивао на повике. Стигла је још једна група мештана и кренула у потрагу низ реку. Узалуд.

Освануо је дванаести април. Нису одустајали од потраге. Тако и трећег дана. Лим је узео свој данак. Пети путник из кола био је трећа жртва овог моста и ове реке.

В. Н.

БАВИЛОНСКА СТАТИСТИКА

Откако је расрђени Јехова срушио Вавилонску кулу да би казнио њене градитеље који су хтели да стигну до неба и изазвао забуну тиме што су они који су је подизали почели да говоре различитим језицима, језичка гужва и неразумевање не престаје. Људи данас говоре мноштвом различитих језика. Али, како наука много више од речи „мноштво“ воли тачне цифре, лингвисти с времена на време преброје језике и објаве егзактне податке. Резултати се обично разликују. Неки неке језике не признају, па их и не региструју. Понекад је за то крива политика, понекад разлике у научним методама. Ево како изгледају последњи подаци по француским лингвистима. По њима:

... на свету постоји укупно 5.621 језик и дијалекат
... од тога је добро проучено свега 500

... изумрлим се сматра више од 1.400 језика

... две трећине језика немају писмо

... у Хималајима има – 160 језика

... у сливу реке Нигер – 280

... апсолутни шампион, ипак, остаје држава Папуа – Нова Гвинеја: на 3 милиона људи – 1010 језика и дијалеката.

У ЈЕДНОМ ДАХУ

Недавно је у Кардифу, главном граду Велса, одржано такмичење у изговору велшких назива и имена. А ови називи својом дужином и спајањем немогућих гласова одавно су предмет шала и рубрика типа „Веровали или не“. Још је Марк Твен, показујући крајњу одважност, написао: „Дајте ми ту реч и ја ћу је изговорити, чак и ако је велшка“. Овде нећемо наводити те називе из простог разлога што се изван граница Велса још није нашао слагач који би реч од 142 слова сложио да не направи барем 10–15 грешака.

Али, на протеклом такмичењу било је занимљиво нешто друго. Сви су веровали да ће највећи успех постићи представници Финске или Мађарске где такве дугачке и предугачке речи – праве возове – тепају и дечица у обданишту. Међутим, ни Финци, ни Мађари, па чак ни представници братског

ирског народа, нису успели да испрве изговоре назив LLWLL итд. спотакнувши се већ код првих гласова.

Победа је припала Вијетнамцу из САД Френсису Так Лоану. Успут, није наодмет поменути да су у вијетнамском језику речи обично јед-

носложне, а сам Так Лоан говори енглески са тако јаким акцентом да га у Америци једва разумеју.

– Можда сам у прошлом животу био Велшанин – скромно нагађа победник. – Нама будистима и то се дешава.

ПРИМОПРЕДАЈА – ПРИМОПРЕДАЈА

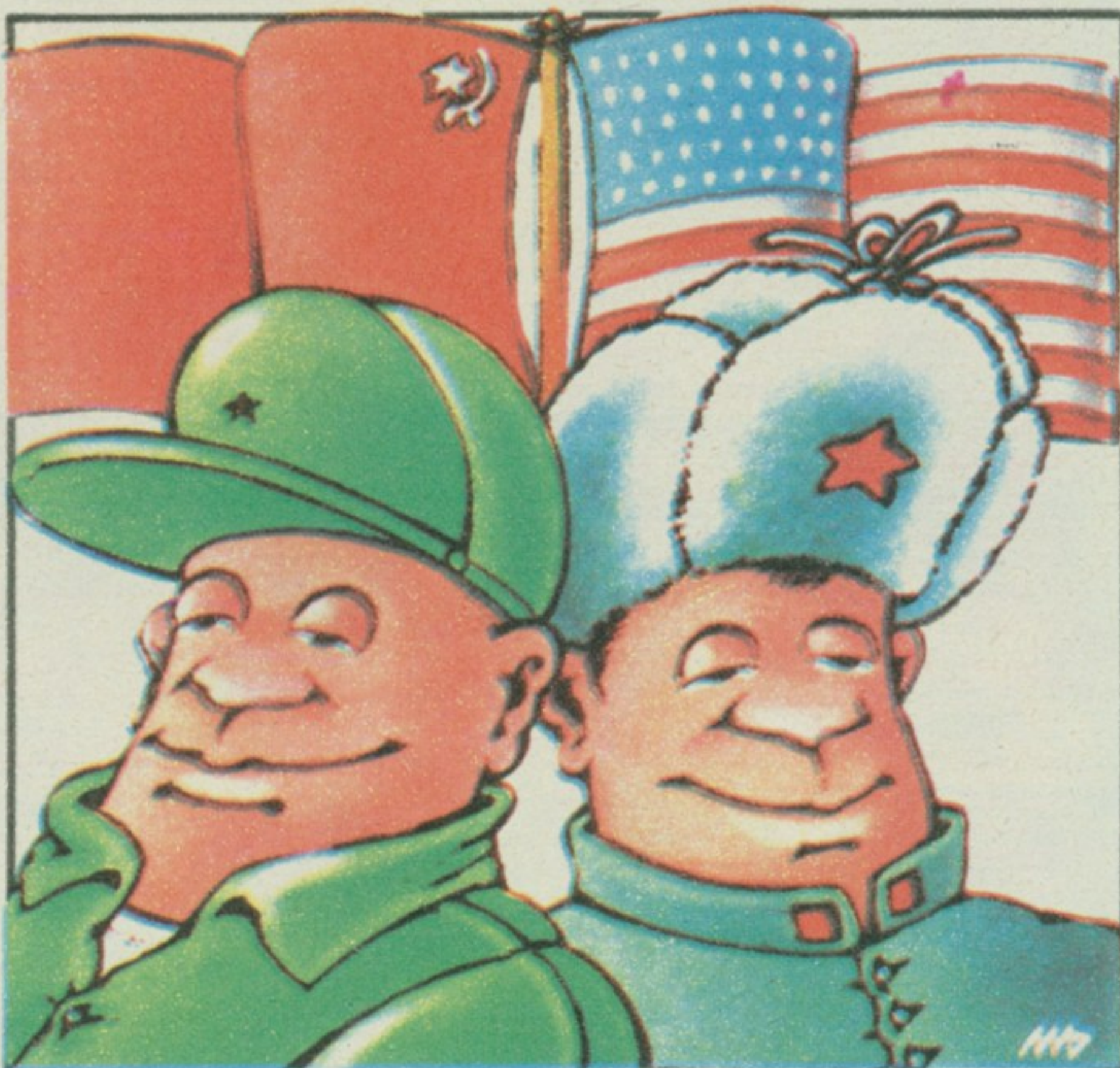
Новоархангелск на Аљасци. У три по подне 18. октобра руски војници 4. пешадијског батаљона постројили су се око јарбола испред куће главног управника руских колонија у Северној Америци. Чим су се појавили и амерички војници, према овом месту упутио се и генерал Цеферсон Дејвис у пратњи почасне страже. Руси су их поздравили подижући пушке, Американци су одговорили на поздрав и сместили се поред њих.

Свечани тренутак: у 3 часа и 30 минута појављује се кнез Максотов, главни управник Аљаске. Почине последњи чин церемоније предаје власти – смена заставе. Лагано се спушта застава Руско-америчке компаније с двоглавим орлом... С адмиралског брода „Осип“, на коме се налази заповедник америчке војно-поморске флоте, загрмела је прва салва са бродских топова. Одјекује

поздрав нацији: 21 плотун. Као одговор чују се плотуни руске батерије. По налогу цара предају врши капетан Пешћуров. С америчке стране прима је генерал Дејвис.

Према врху јарбола уздиже се звездасто-пругаста застава САД.

Свечани део је завршен. Може да почне народно весеље.

Од 1954. године ова представа одиграва се сваке године, тачно 18. октобра, на дан када је 1867. Аљаска постала америчка, прецизније кад им је продата. Празник траје читаву недељу: гозбе, поворке бркатих полицајаца, костимирана парада „Руса“ и Американаца, обучених по моди из друге половине 19. века. Нико не може да учествује у прослави без одговарајућег костима, а онај ко ипак дође модерно обучен, крши традицију и мора да плати новчану казну или га чак на кратко време „ухапсе“. У прослави учествује и месно становништво – представници индијанског племена Тлинкита. Неки од њих играју улогу поглавица који су такође учествовали у церемонији 1867. године. Епископ Руске православне цркве служи божју службу...

Тако се сваке године обележава и прославља Дан Аљаске, када су САД 1867. купиле Аљаску од Русије за 7.200.000 долара.

В. М.

Илустровао: Љубомир Милојевић Љубац

ДИКАН И ШПИЗУНИ

ЦРТА:
Л. СРЕДАНОВИЋ

ОВО ЈЕ ДИКАН СТАРИ
СЛОВЕН. МЛАД СНА-
ЖАН И НЕУСТРАШИВ.

ВУКОЈЕ ДИКАНОВ СТРИЦ
ОШТРОУМАН, ВИДОВИТ.
НИЈЕ ПУСТИО ДИКАНА
ДА ИДЕ У СВЕТ САМ.

САРКА ЗАГУАРКА. СИМ-
ПАТИШЕ ДИКАНА. НИКО
НЕ ЗНА КОЈОМ ПРИЛИ-
КОМ ГА ЈЕ УПОЗНАЛА.

ДИКАН и ШПИЈУНИ

А. СРЕДАНОВИЋ

СТРОГО ПОВЕРЉИВО

ЈУСТИНИЈАН ЈЕ САЗВАО СЕДНИЦУ ВЛАДЕ!!!

ГЕНЕРАЛЕ ЖВИРОСЕ! ЗАШТО ШПИЈУНСКА СЛУЖБА Ц.У.Ј.А. НИЈЕ НА ВРЕМЕ САЗНАЛА ЗА КРИЗУ САРМЕ?

О СВЕТИ ЦАРЕ! ИПАТИЈЕВ ЧОВЕК НАКАКИЈЕ УКРАО МИ ЈЕ ДЕПЕШУ О ДОТАЂАЈИМА У САРМАТИЈИ!

ИЗГУБИЛИ МО ГЛАВУ ЗБОГ САРМЕ! ИСТОРИЈА НАМ СЕ РУГА!

ГДЕ ЈЕ ТА САРМАТИЈА?

УМЕСТО ДА КОНТРОЛИШЕШ ТОГ НАКАКИЈА, ТИ СИ ШПИЈУНИРАО С КИМ ЈА УВЕЧЕ ИЗЛАЗИМ! УДАРИТЕ МУ ДЕСЕТ!

МИЛОСТ!

СЕДАМ, ОСАМ, ДЕВЕТ, ДЕСЕТ!

ЈАО! ЈАО!

СЕДНИЦА СЕ НАСТАВЉА! АКО СЕ ВОЈСКА БРЗО ВРАТИ ИЗ ИТАЛИЈЕ*, УГУШИЋЕМО ПОБУНУ! АЛИ, ШТА ДА РАДИМО СА САРМАТИЈОМ?

ЈА ЗНАМ!

* ЈУСТИНИЈАНОВА ВОЈСКА ЗАУЗЕЛА ЈЕ ИТАЛИЈУ

ДАЈЕМ РЕЧ МИНИСТРУ РАТА ПИРОМАНИСУ!

СВЕ САРМАТЕ НАША ВОЈНА СИЛА МОЖЕ ПОВИТИ ЗА ОКО 45 МИНУТА! ЊИМА ТРЕБА САМО ЗАПРЕТИТИ И ОНИ ЋЕ ОПЕТ ИЗВОЗИТИ САРМУ У ВИЗАНТИЈУ!

ДОБРО! НЕКА ОДМАХ ПОЛУБ ПИСМОНОША ОДНОСЕ САРМАТИМА УЛТИМАТУМ! ИЛИ ЋЕ НАМ ДАТИ САРМУ ИЛИ ЋЕ ИМАТИ РАТ!

КАД ЈЕ ДОБИО УЛТИМАТУМ, САРМАТСКИ ЦАР ЗАКОТА САЗВАО ЈЕ СИМПОЗИЈУМ СТАРАЦА. ЗБОГ ВЕЛИКОГ ИСКУСТВА, ПОЗВАНИ СУ И ДИКАН И ВУКОЈЕ, КАО ПОЧАСНИ ГОСТИ!!!

17

ПРВА ТАЧКА ДНЕВНОГ РЕДА ЈЕ ЈУСТИНИЈАНОВ УЛТИМАТУМ! ДРУГА ТАЧКА ЈЕ ВОДОВОД И КАНАЛИЗАЦИЈА!

ТРЕБА ИЗБЕГНИ РАТ, А САНУВАТИ САРМУ! ТО ЈЕ НЕМОГУЋЕ!

СИТУАЦИЈА ЈЕ ВРАО ЗАТЕГНУТА!

АКО СТЕ СПРЕМНИ НА ВЕЛИКИ РИЗИК, ЗНАМ КАКО ТРЕБА ОДГОВОРТИ ЈУСТИНИЈАНУ!

ДИКАН и ШПИЈУНИ

Н. ЛЕКИБ

А. СРЕДАНОВИЋ

СТРОГО ПОВЕРЉИВО

ДИКАН и ШПИЈУНИ

А. СРЕДАНОВИЋ

СТРОГО ПОВЕРЉИВО

ДАХ КАД
СЕ БЕСПЛАТНО
ДЕЛИЛА
САРМА
ПРОТЕКАО ЈЕ
МИРНО У
КОНСТАНТИНО-
ПОЛУ, АЛИ НОЋ
ЈЕ БИЛА БУРНА.
УШЛА ЈЕ У ИС-
ТОРИЈУ ВИ-
ЗАНТИЈЕ
ПОД ИМЕНОМ
"НОЋ ПУНИХ НОША".
ЈУСТИНИЈАНОВЕ
ПОЗИЦИЈЕ
СУ СЕ
ЈОШ ВИШЕ
ПОГОРШАЛЕ...

ЈАО, ШТА
СТЕ МИ ТО
ДАЛИ?

КУКУ! ЛЕЛЕ!

ЦЕО КОНСТАН-
ТИНОПОЛУ ХВА-
ТА СЕ ЗА
СТОМАК!

НЕМА
САРМЕ
БЕЗ САР-
МАТСКЕ
САРМЕ!

ПРИМА СЕ
ДА ЈЕ
САРМА БИ-
ЛА НАПРАВ-
ЉЕНА ОД
ГАЛОФРАГА!

ПРЕВАРЕНИ И ОГОРЧЕНИ ВИЗАНТИЈЦИ ПРОДРАЛИ СУ УЈУТРУ У ЦАРСКУ ПАЛАТУ ДА СЕ ОСВЕТЕ...

КО НАМ ЛАЖНУ
САРМУ ДАЈЕ,
ТАЈ ЋЕ ДА
СЕ КАЈЕ!

УБИЋЕМО
ЈУСТИ-
НИЈАНА!

ОВДЕ НЕМА
НИКОГА!

СТАНИ УЗ ОВАЈ
ЗИД, ПРАВИЋЕМО
СЕ ДА СМО
ФРЕСКЕ!

БЕЖИМО! СТИГЛА
ЈЕ ЈУСТИНИЈАНО-
ВА ВОЈС-
КА!

ШТА ЋУ САД СА
ОВИМ?

У ТЕШКИМ
УЛИЧНИМ
БОРБАМА,
ПОГИНУО ЈЕ
И ДОКТОР
ПОЛ ВИННИС,
ЧИМЕ ЈЕ НА-
УКА О ВЕШТАЧ-
КИМ СТВАРИМА
УНАЗАЂЕНА
ЗА 14
ВЕКОВА.

$PVC = C_2H_3Cl$
МОЛЕКУЛАРНА
ТЕЖИНА
62,49921

ПОБУНА ЈЕ УГУ-
ШЕНА, АЛИ ДА
ВИДИМО ШТА ЋЕ-
МО ЗА САРМУ!
МОРАМО ЈЕ ИМАТИ
ДА СЕ ОПЕТ НЕ
ПОЈАВИ НЕКИ
ИПАТИЈЕ
ДА ЗБОГ ЊЕ
БУНИ НАРОД!

ДОКТОР
ВИНИС НИ-
ЈЕ УСПЕО СА
ВЕШТАЧКОМ
САРМОМ, АЛИ
МИ МОЖЕМО
САРМАТИМА
УКРАСТИ
ФОРМУЛУ КА-
КО СЕ ПРАВИ
ПРАВА САР-
МА!

ДОБРО, ГЕНЕРАЛЕ
ЖБИРОСЕ! ЛИЧНО
ОТПУТУЈ У САР-
МАТИЈУ СА
СВОЈИМ ШПИ-
ЈУНИМА И
ДОНЕСИ
МИ ФОР-
МУЛУ!

АЛИ, ЈА САМ
МИСЛИО...

ЧЕКАЈТЕ!
ЈА НЕ ВЕРУЈЕМ У
ШПИЈУНСКЕ СПОСОБ-
НОСТИ ГЕНЕРАЛА
ЖБИРОСА! ЗАТО ЋЕМО
У САРМАТИЈУ ПОС-
ЛАТИ И ЈЕДНУ ЖЕН-
СКУ ШПИЈУНСКУ
ГРУПУ...

...КОЈУ ЋЕ ПРЕДВОДИТИ
МОЈА ДВОРСКА ДАМА
САРКА ЈАГУАРКА!

ДИКАН и ШПИЈУНИ

А. СРЕДАНОВИЋ

СТРОГО ПОВЕРЉИВО

ДИКАН и ШПИЈУНИ

Л. СРЕДАНОВИЋ

СТРОГО ПОВЕРЉИВО

ПРЕБУМЕН У МИСИОНАРА, ШЕО ВИЗАНТИЈСКИХ ШПИЈУНА, ГЕНЕРАЛ ЖБИРОС, СТИГАО ЈЕ У САРМАТИЈУ И ОДМАХ СЕ САСТАО СА СВОЈИМ ЛОКАЛНИМ ТАЈНИМ АГЕНТОМ СВРАКОПУЛОСОМ...

МОЖДА БИ ОД САРМАТА НАЗЛАКШЕ ДОБИЛИ САРМУ АКО ЊИХОВОГ КРАЉА ЗАКОТУ ОЖЕНИМО НЕКОМ НАШОМ ПРИНЦЕЗОМ И ТАКО ГА ВЕЖЕМО ЗА ВИЗАНТИЈУ!

АЛИ, ЈАКОТА ЈЕ ВЕГ ОЖЕЊЕН!

А КАКО БИ БИЛО ДА ИЗИГРАМО САРМАТЕ ПРЕВОДЕКИ ИХ СТВАРНО У ХРИШЋАНСТВО! ОНДА БИ МОРАЛИ ДА СЛУШАЈУ НАШЕГ ПАТРИЈАРХА...

...А ОН МИ ЈЕ ОБЕГАО ДА ЋЕ ИХ АНАТЕМИСАТИ* АКО НАМ НЕ ДАЈУ САРМУ!

ОНИ СУ ВЕОМА ОДАНИ СВОМЕ БОГУ ЗАПРАКУ ЈЕР ВЕРУЈУ ДА ИМ ОН ДАЈЕ САРМУ!

У СВАКОМ СЛУЧАЈУ, ПОСЕЈАЈУ СВАДА ШПИЈУНЕ ДА ОТКРИЈУ ФОРМУЛУ ЗА ПРАВОЉИВЕ САРМЕ!

ШПИЈУНЕ ИМ БАШ САД ЛАКО МОЖЕТЕ УБАЦИТИ КАД СУ СВИ САРМАТИ НА ВЕЧЕРЊОЈ МОЛИТВИ!

БОЖЕ, ПОМОЗИ!

БОЖЕ, ПОМОЗИ!

* ПРОКЛЕТИ

КАД СУЊЕ ЗАЛАЗИ, СВИ САРМАТИ СУ НА ГЛАВНОМ ТРГУ! НАПРЕ СТОЈЕ НА ЈЕДНОЈ НОЗИ И ВИЧУ "БОЖЕ, ПОМОЗИ", А ОНДА СЕ КИЊАЈУ БОГУ САРМЕ!

А ЗАШТО СЕ ПРИ ТОМ УДАРАЈУ ПО ГЛАВИ?

ПИТАО САМ ИХ, АЛИ НЕГЕ ДА КАЖУ ЗАШТО ТО РАДЕ!

БОЖЕ, ПОМОЗИ!

БОЖЕ, ПОМОЗИ!

КО СУ ОНА ДВОЈИЦА? НЕ УЧЕСТВУЈУ У МОЛИТВИ!

ТО СУ НЕКИ СТАРИ СЛОВЕНИ... ОВДЕ СУ САМО НА ПРОПУТОВАЊУ!

ДОК СУ САРМАТИ БИЛИ НА МОЛИТВИ, ЖБИРОС ИМ ЈЕ У КУЋЕ, НА МАЛА ВРАТА И КРОЗ ПРОЗОРЕ, УБАЦИО ШПИЈУНЕ, А САМ ЈЕ ПОДИГАО ШАТОР И ПОЧЕО ДА ПРОПОВЕДА ХРИШЋАНСТВО...

ОВАЈ ХВАЛИ СВОГА БОГА! ДА ВИДИМО ШТА ОБЕГАВА!

ХЕЈ, НАРОДЕ САРМАТСКИ! ДОБИ ОВАМО, НЕ ВАРАЈ СЕ ТАМО! ИМАМ ЗА ВАС БОГА ИЗ ИНОСТРАНСТВА! ВИЗАНТИЈСКА РОБА! ПОКЛАЊАМ ПОСТЕРЕ СВЕТАЦА У БОЖИ!

ДИКАН и ШПИЈУНИ

А. СРЕДАНОВИЋ

СТРОГО ПОВЕРЉИВО

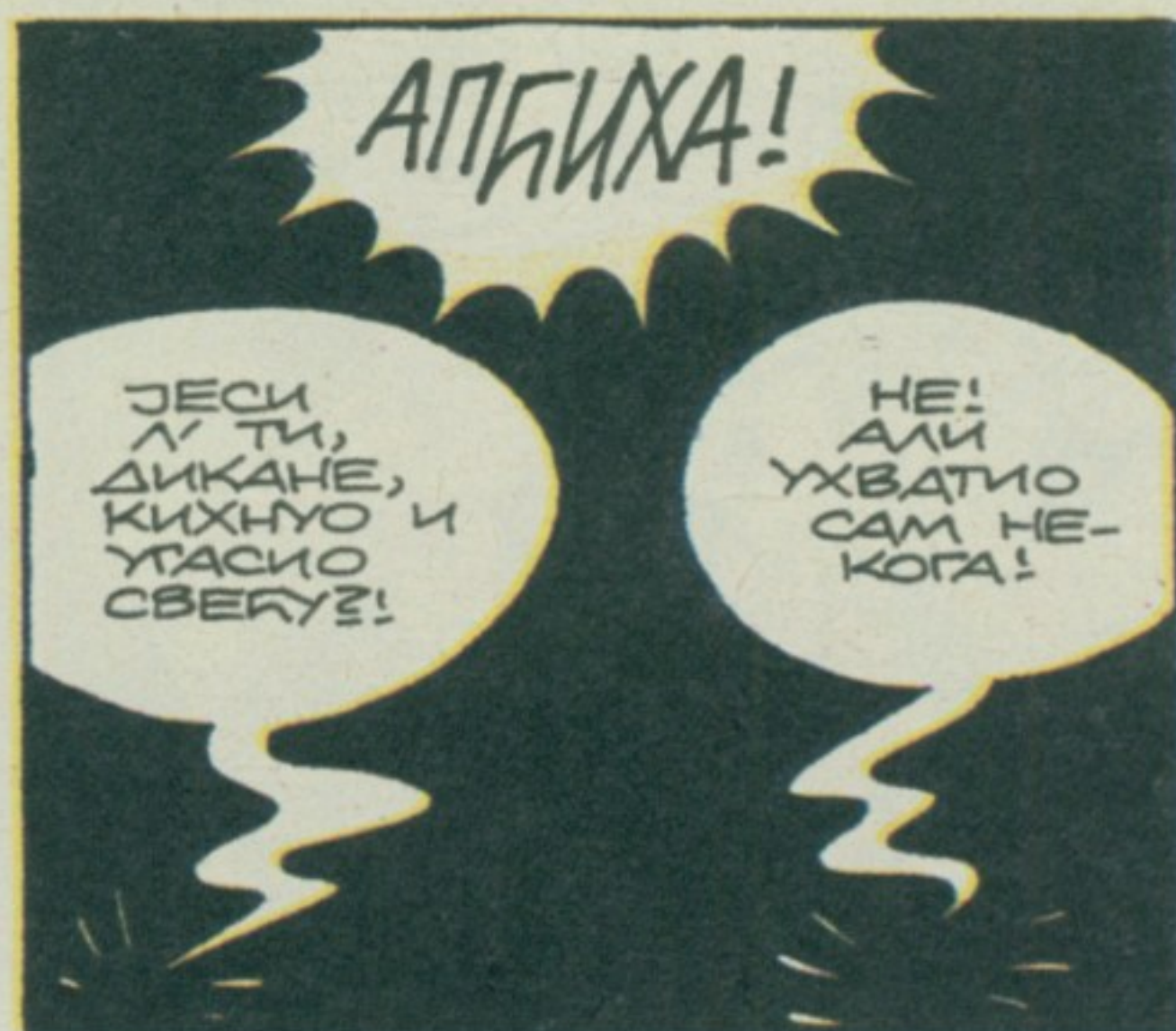
УВЕЧЕ, КРАЉ ЈАКОТА И СУПРУГА МУ ЈЕС-МИНА ИЗ КРЕВЕТА СЛУШАЈУ СЕРИЈСКУ ПРИЧУ У НАСТАВЦИМА (ЈЕР ТАДА НИЈЕ БИЛО ТЕЛЕВИЗИЈЕ)...

ДИКАН и ШПИЈУНИ

А. СРЕДАНОВИЋ

СТРОГО ПОВЕРЉИВО

ДИКАН и ШПИЈУНИ

А. СРЕДАНОВИЋ

СТРОГО ПОВЕРЉИВО

ДИКАН и ШПИЈУНИ

А. СРЕДАНОВИЋ

СТРОГО
ПОВЕРЉИВО

ЗАПАЛИТЕ У СВА-
КОЈ КУЋИ НА ОПИ-
ШТИМА СТАРЕ КРПЕ,
И ДОБРО ЗАТВОРИ-
ТЕ ВРАТА И ПРО-
ЗОРЕ!

ВУКОЈЕВ ПЛАН ДАО ЈЕ ДОБРЕ РЕЗУЛТАТЕ, АЛИ УСПЕХ НИЈЕ БИО ПОТПУН...

НИСУ ИЗДРЖА-
ЛИ ДИМ И СМРАД!

ОВО ЈЕ КАО
НЕКИ ХЕМИЈСКИ
РАТ!

УПОМОГ!

КАХ!

КАХ!
КАХ!

ГУШИМ
СЕ!

КАХ!

ИЗ СКРОВИШ-
ТА ЈЕ ИСТЕ-
РАНО 36
ШПИЈУНА!

ОСТАЈУ
НАМ ЈОШ
48!

НЕ ЗНАМ
КАКО ДА
ОТКРИЈЕМО
ОСТАЛЕ!

ЊИХОВОГ ШЕФА СИ-
ГУРНО ЋЕ НЕРВИРА-
ТИ ШТО СМО МУ ПО-
ХВАТАЛИ ВЕЛИКУ
АГЕНАТА! САД ТРЕБА
ЧЕКАТИ ДА ОН
НАПРАВИ ПОГРЕШАН
КОРАК!

ОТВОРИЋЕМО
ЧЕТВОРЕ
ОЧИ!

ПРОЛАЗ, МО-
ЛИМ! МИ СМО
ИЗ УПРАВЕ
ВОДОВОДА И
КАНАЛИ-
ЗАЦИЈЕ!

ПА МИ У
САРМАТИЈИ
НЕМАМО ВО-
ДОВОД И КА-
НАЛИЗАЦИЈУ!
ЈОШ ЈЕ У
ФАЗИ ПРЕДНА-
ЦРТА!

ТО СУ ОНИ!
ПУСТИМО
ИХ ДА
РАДЕ,
МОЖДА ЋЕ
НАС ДОВЕ-
СТИ ДО ШПИ-
ЈУНСКЕ
ЦЕНТРАЛЕ!

ГОТОВО ЈЕ!
РАЧУН ЋЕ
ВАМ ИСПО-
СТАВИТИ УП-
РАВА!

НЕ ПУ-
ШТАЈТЕ
ВОДУ
ДОК МАЈ-
СТОРИ НЕ
ОДУ!

ДА ВИДИМО
ШТА СУ ИН-
СТАЛИРАЛИ!

УЋИМО ОПРЕЗ-
НО... КО ЗНА
КАКВУ СУ ЗАМКУ
ПОСТАВИЛИ!

ШТА ЈЕ
ОВО?

ЧАМАЦ?

ШЕФЕ,
ИНСТАЛИРАЛИ
СМО ПРИСЛУШ-
НУ СПРАВУ!

ПОСТ-ОДВАЈЕ
СЕ ЧУЈУ НЕКИ
ГЛАСОВИ!

У РЕДУ,
МОМЦИ! САД
МОЖЕМО ДА
ЧУЈЕМО СВЕ ШТО
СЕ У ДВОРУ
ГОВОРИ!

ОВО ЈЕ ОЛК ЗА
ПРИСЛУШКИВА-
ЊЕ! ЗНАМ
КАКО ЋЕМО
ИМ ДОСКО-
ЧИТИ!

ДИКАН и ШПИЈУНИ

А. СРЕДАНОВИЋ

СТРОГО ПОВЕРЉИВО

ДИКАН и ШПИЈУНИ

А. СРЕДАНОВИЋ

СТРОГО ПОВЕРЉИВО

* ТАКО ЈЕ НАСТАО ТАЈ ИЗРАЗ

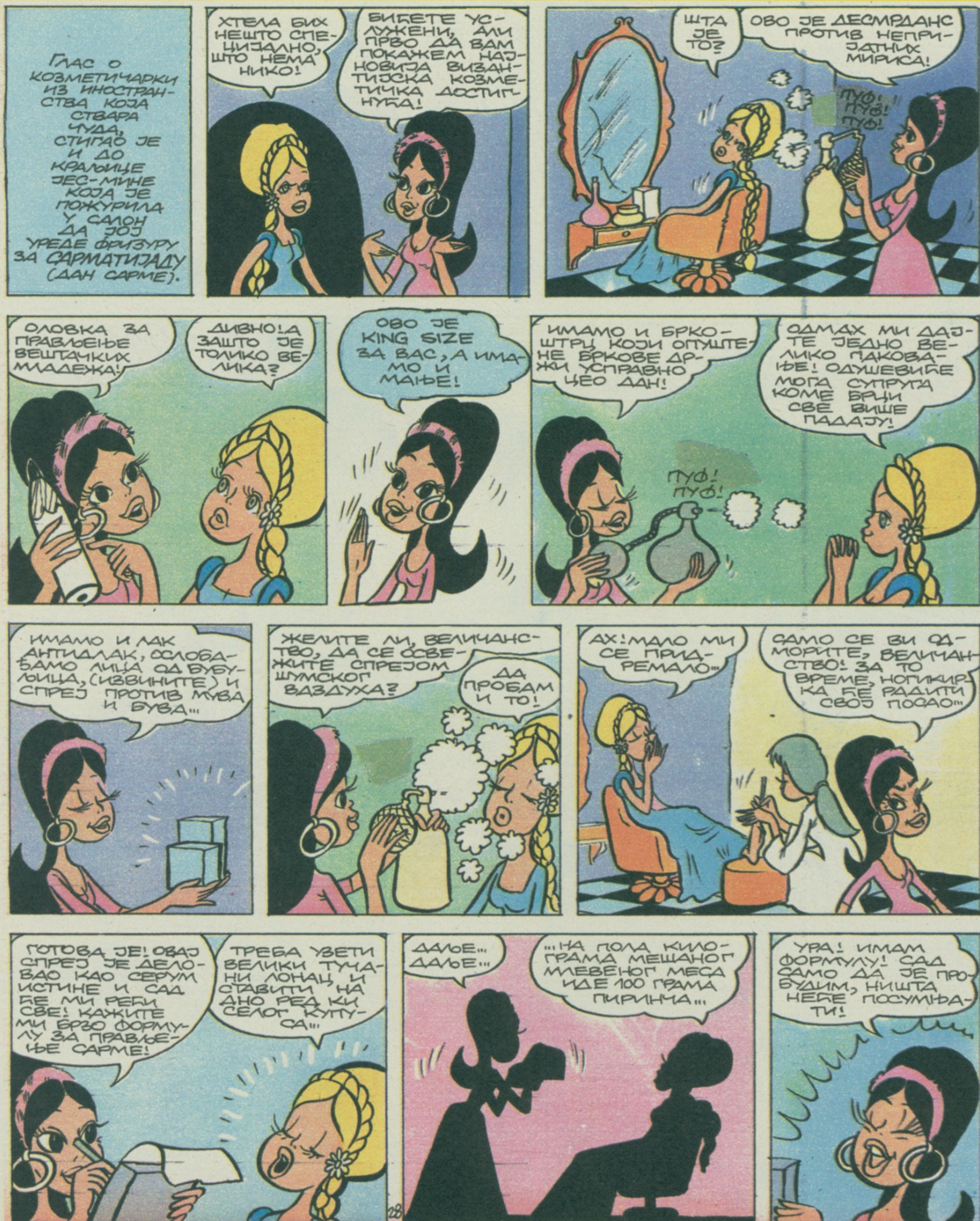
ДОК СЕ ГОВОРИ О КРАЉИЦИ ЈЕС-МИНИ, ОНА СЕ НАЛАЗИ У ВЕЛИКОЈ ОПАСНОСТИ! АЛИ, ВРАТИМО СЕ НЕКОЛИКО ДАНА УНАЗАД. ИСТОВРЕМЕНО КАД И ГЕНЕРАЛ ЖБИРОС, У САРМАТИЈУ ЈЕ ДОШЛА И САРКА ЈАГУАРКА...

ДИКАН и ШПИЈУНИ

А. СРЕДАНОВИЋ

СТРОГО ПОВЕРЉИВО

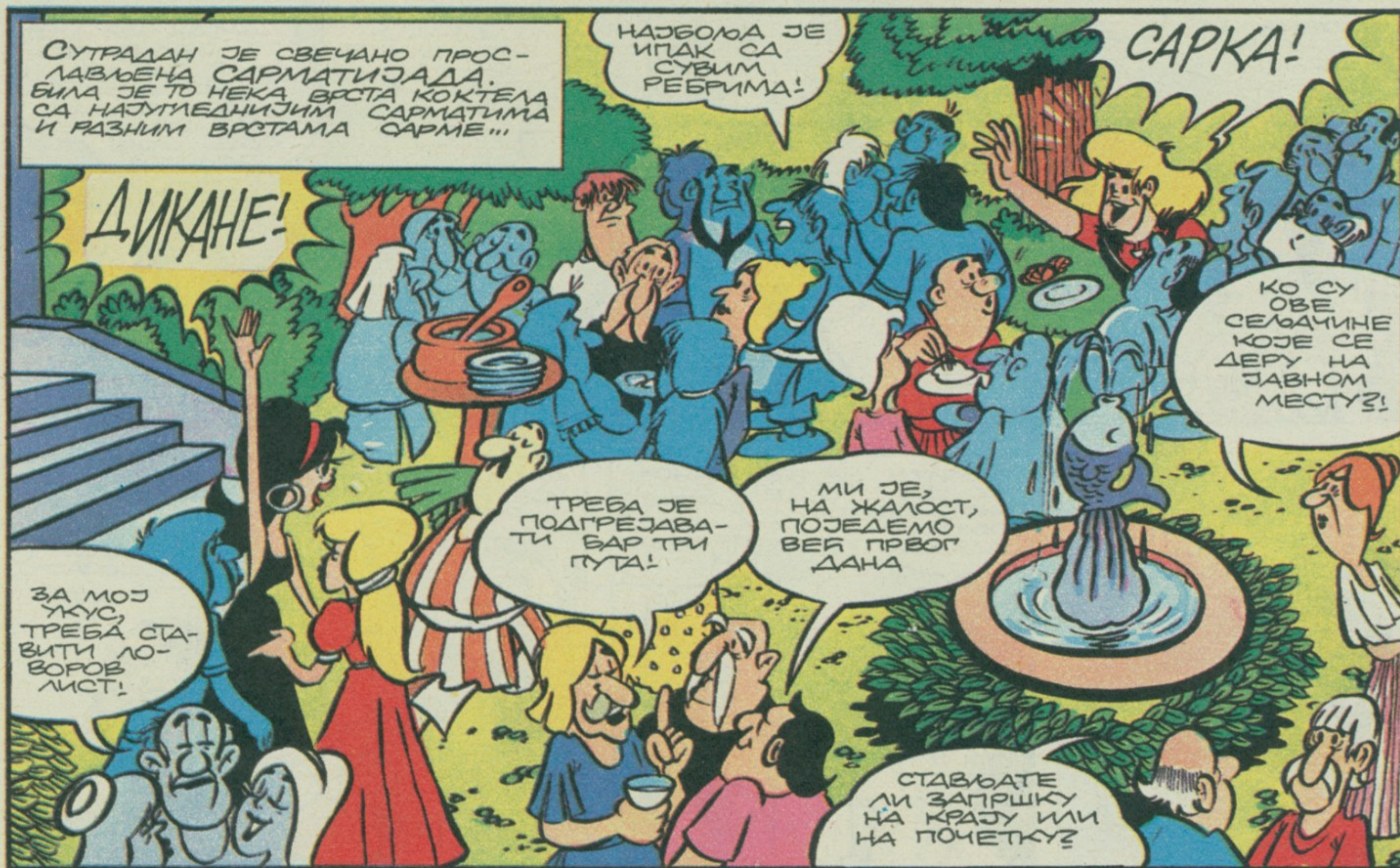

ДИКАН и ШПИЈУНИ

Н. ЛЕКИЋ

А. СРЕДАНОВИЋ

СТРОГО ПОВЕРЉИВО

ДИКАН и ШПИЈУНИ

А. СРЕДАНОВИЋ

СТРОГО ПОВЕРЉИВО

* ГЛУП СТРАНИ ИЗРАЗ

ПОЛИТИКИН 3 ЗАБАВНИК

1

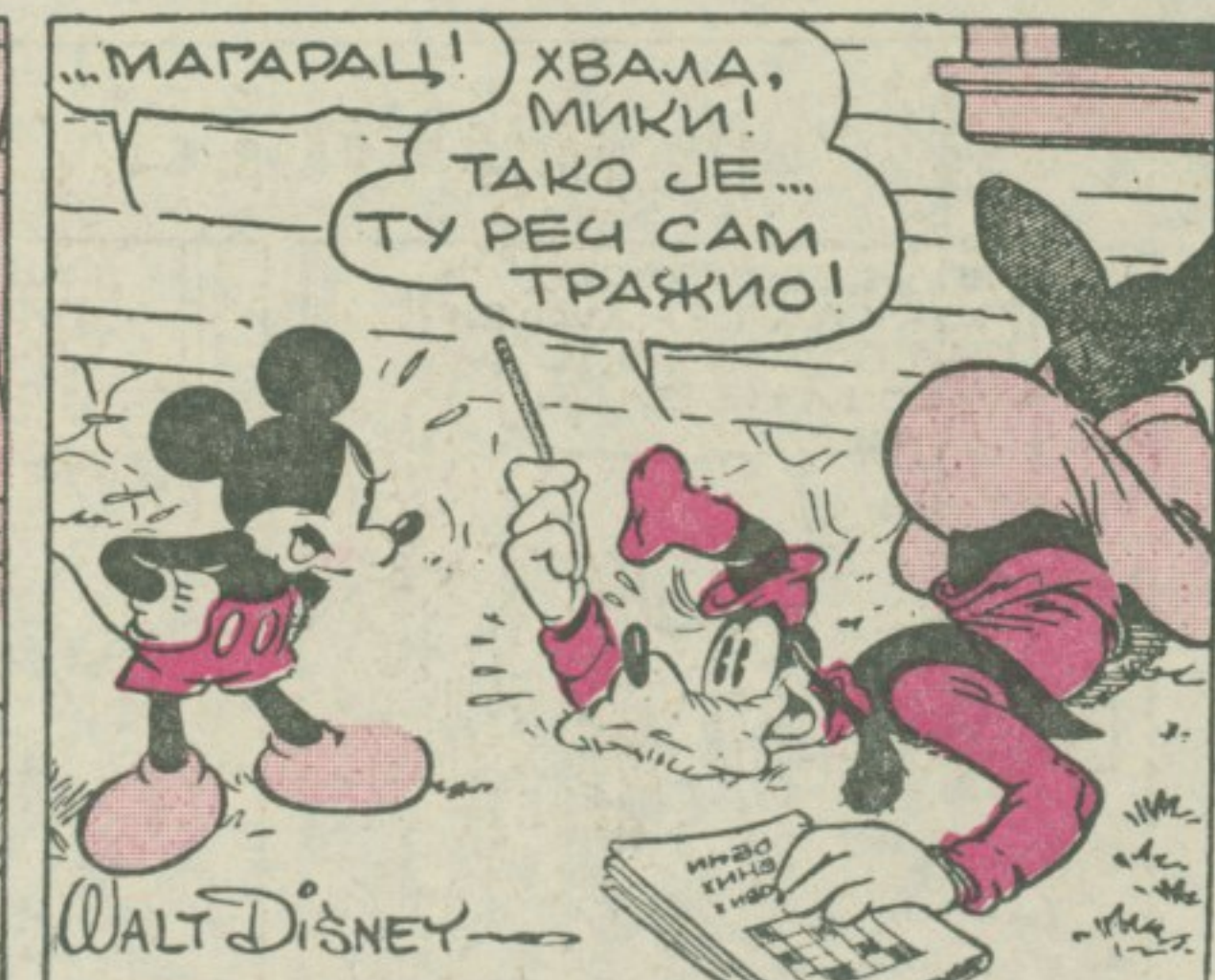
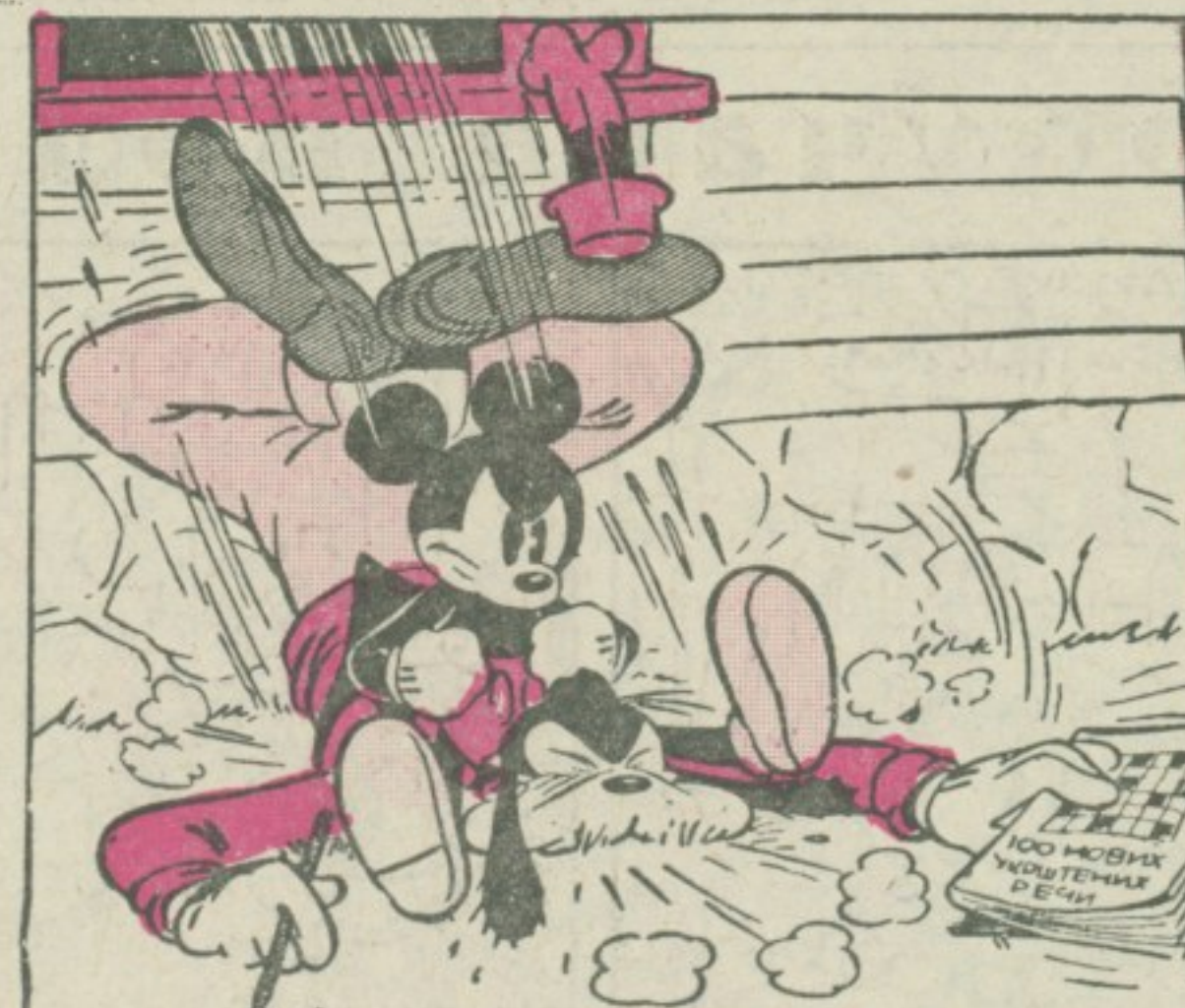
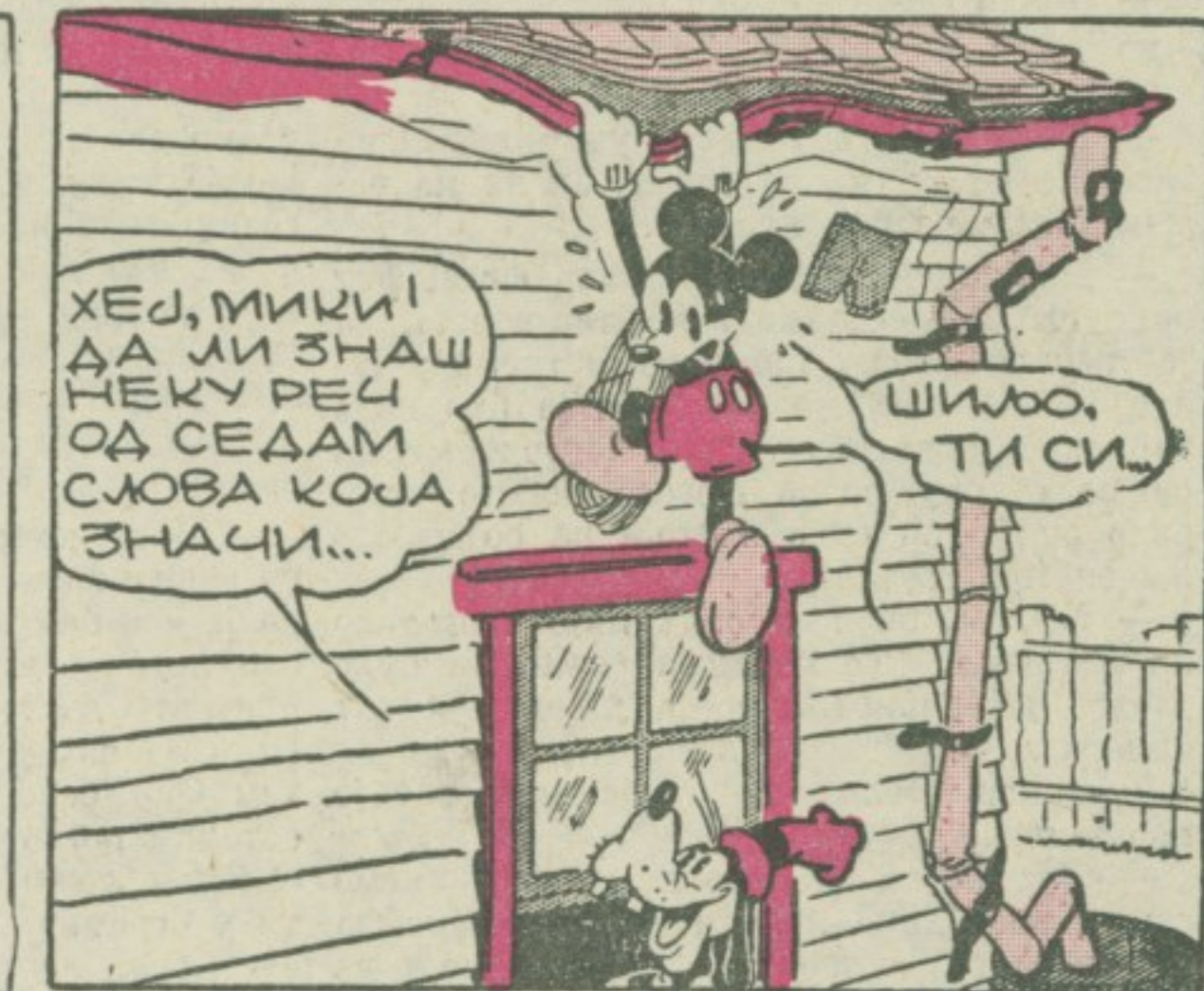
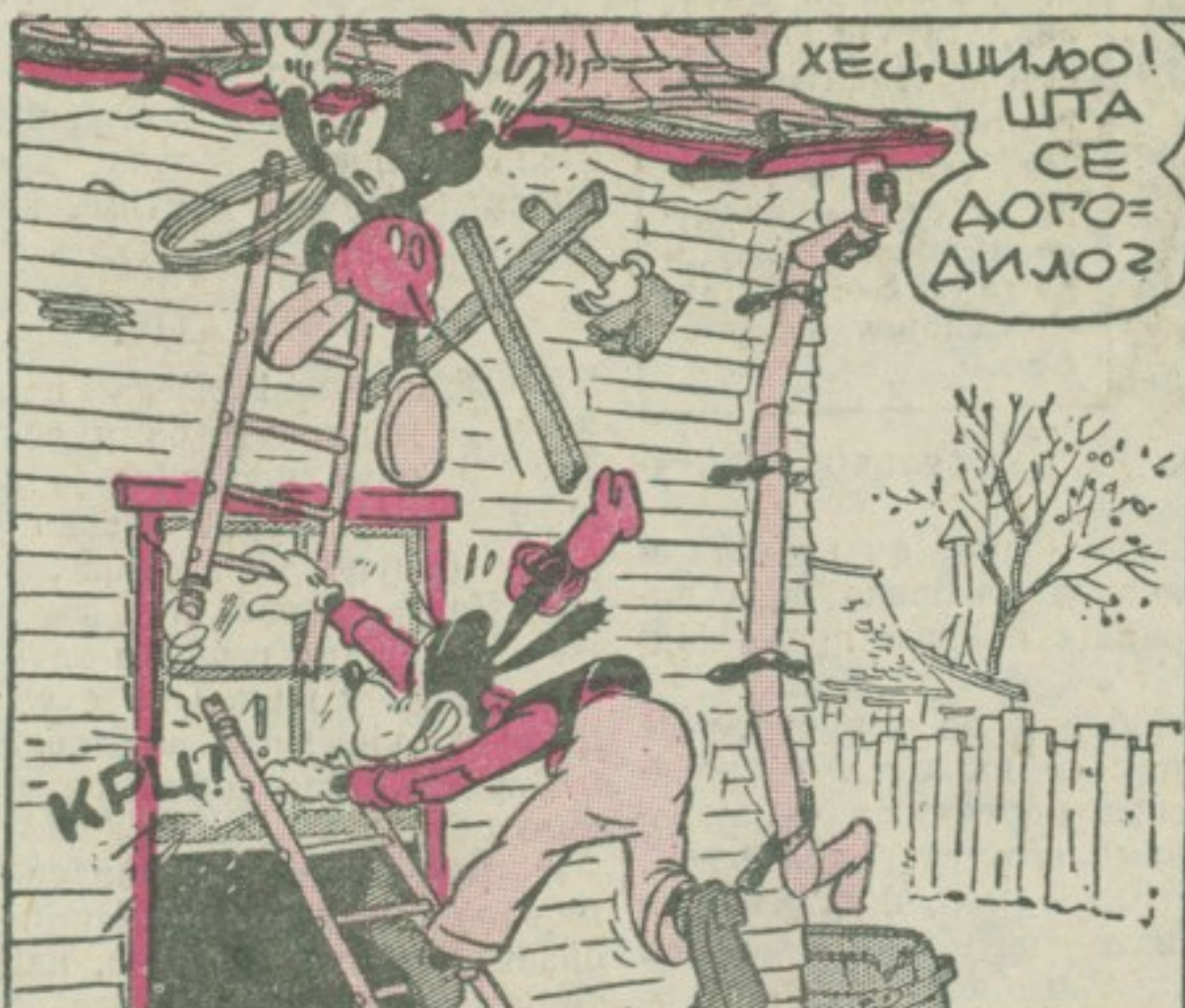
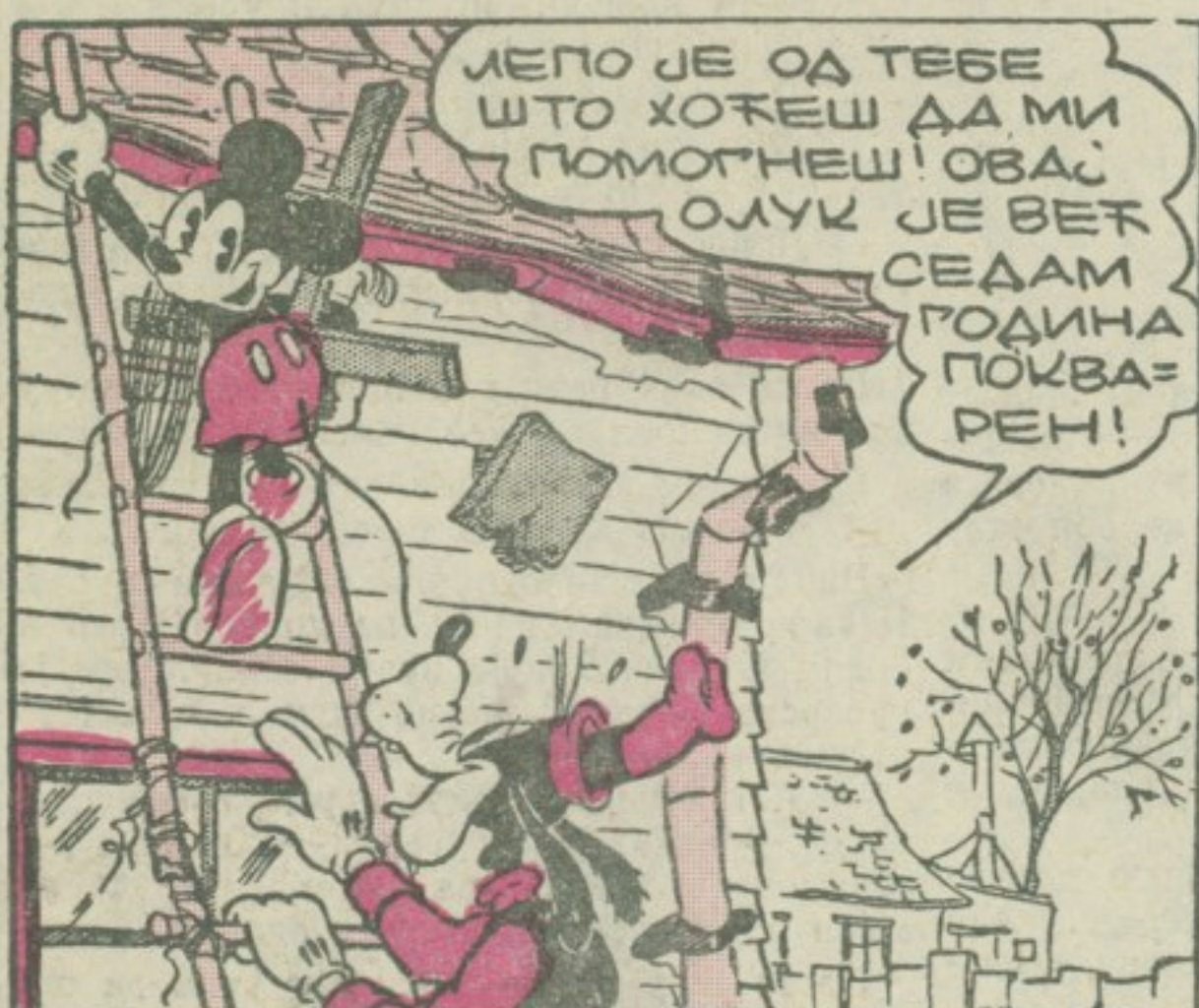
ДИНАР

ИЗЛАЗИ
УТОРНИКОМ
И
ПЕТКОМ

ГОДИНА I — БРОЈ 22 — понедељак 12 мај 1939

Мики Маус и
његови другови

ШИЉИНЕ УКРШТЕНЕ РЕЧИ

Текст и цртеж
од Волта Дизнија

ЧАРЛС СНАЛФИЛД

БЕЛА РУЖА

Садржај ранијих наставка: Почетком прошлог века крчму близу реке Кузе у Америци држи капетан Колпенд. Индијански поглавица доноси његовој жени на чување једно бело дете. Када је дете одрасло, он га одводи у индијанско село. Бела Ружа — тако је име она добила — другује с поглавицином ћерком, која се зове Канондах. Она напаше у шуми једног младића, настрадаога у борби са алигатором. Младић вели да је британски поморски капетан који је побегао од гусара. Канондах међутим сумња да је он амерички шпијун. Млади Енглеј је прездравно и одлази. Гусар Лафит, кога Индијанци називају поглавицом Сланог Језера, примећује да су они охладнели према њему и да га не сматрају више својим пријатељем.

Ако се поглавица Сланог Језера налази у рату, онда ће он знати да дочека своје непријатеље!

— То сте паметно рекли — одговори гусар.

— Мој брат је гладан — рече Мико показујући руком на јело које је Канондах у томе тренутку унела у собу.

— Вратићу се одмах! Дужност је сада преча!

Са тим речима гусар је изишао из колибе и са својим људима одјурio на обалу.

— Је ли се што десило, поручниче? — зашита он једног од својих људи кога зашита на обали.

— Тако мало, капетане — одговори овај — да бих могао да посумњам да се налазимо у насељу Мика. Шта то треба да значи, капетане?

— Исто то сам хтео и ја вас да питам — одговори Лафит мргодно.

— Иначе је овде увек прави вапшар. Цело насеље је излазило на обалу да нас поздравља. А данас не видех ниједног човека!

— Колико људи имате тамо, на Сабинском Језеру?

— Тридесет — гласно је одговор.

— Џекоб и Џорџ — наређивао је гусар — нека пођу у малом кajaку до њих и нека им саопште да одмах дођу овамо. Сви људи треба да буду добро наоружани пушкама, пиштољима, бајонетима и ножевима. Сви нека се искрцају две миље ниже насеља и нека ту сачекају даљу наредбу.

— Разумем, капетане!

— Млади Енглеј је био овде.

— Знаш, капетане!

— И старац га је пустио!

— Па и ви сте то исто учинили, капетане, са његовим друговима. Ја их на нашем месту не бих пустио...

— Поручниче Клово — узврати Лафит подругљиво — да не мислите, можда, да је требало да ону петорицу метнемо у саламуру? А онај младић који је био овде направио је читаву збрку. Изгледа ми да су се старцу после његове посете отвориле очи и он сада настоји да се отресе нашег пријатељства.

— Уф, па он нам сада није баш тако ни потребан. То би могло само да буде разлог да нашим људима дамо који сат одмора...

Презриви поглед капетана пресекао је поручника.

— Тих неколико часова платили бисмо скуп, господине поручниче! Ви знате да ја мрзим глупе шале. А сада хајдемо да нешто поједемо — додаде Лафит љубаз-

није. — Наредите да донесу вина, поручниче!

Поручник је дозвољав једног од веслача и наредио му да понесе неколико боца вина. Затим сва тројица пођоше према Миковој колиби.

— Држите се добро и не допустите да неку промену примете на вама — додаде Лафит успут поручнику. — Мораћемо да прокљунемо шта старац смера.

Пред вратима колибе поручник узео вино од веслача, а затим он и његов капетан уђоше у колибу. Сви беху поседали за низак сто на коме се пушило лепо испечен велики комад бивољег меса.

— Надам се да нећете одбити да се купнете са мном — рече Лафит сипајући вино у чаше и пружајући једну поглавицу.

— Мико није жедан — одговори поглавица хладно.

— Мислим да би био ред да попијете једну чашу у здравље свога госта! У противном случају морао бих још ове ноћи да одем одавде. Мој понос је увређен!

— Мој брат — одговори поглавица — дуго је времена заваривао око Микова. Али најзад му их је Велики Дух отворио, да би себе и свој народ сачувао од срамоте.

И Мико поче да држи дуг говор у коме је покушао да објасни гусару узвишену традицију племена Окони.

— Погледај — рече Мико показујући руком на месец — та велика светлост осветљава обале ове реке, а у исто време и села белих људи. Ту светлост није начинио ни поглавица Сланог Језера ни Мико племена Окони. Њу је створио Велики Дух. А онда — Мико показа у правцу где се налазило гробље — допире овамо дах мојих предака. Велики Дух обоготвори је коју Микову првенку, а коју његових непријатеља белом бојом. Он је њима дао два различита језика и они се не разумеју. Али Велики Дух разуме и једне и друге и услишује молбе како белих тако и црвених људи...

Мико заћута неколико тренутака. Затим се диже са свога места и настави:

— Мико племена Окони прочитао је књигу вашег живота, научио је ваша слова када је још био млад. И та ваша књига каже оно исто што су и мени говорили моји претци: да живе Велики Дух и Велики Отац... Мика је његов народ послао Великом Оцу белог народа. И када сам са осталим поглавицама дошао у села где су се бели људи клањали Свеомгућем Духу у огромним црквама, учинило ми се да су и бели људи поштени. Ја сам се с њима спријатељио и они су примили мене

и моје људе као своју браћу. Разговарао сам тада са Великим Оцем. Погледај, ово сам добио од њега — Мико показа Лафиту једну медаљу са ликом Вашингтоновим. — Питао сам тада Великог Оца, који је био храбар ратник и паметан човек, да ли он верује у Великог Духа и он ми рече да верује. Он ми је чак рекао и то да је Велики Дух исти коме се и ми Индијанци клањамо. То су биле речи највећег и најправичнијег Оца кога су бели људи икада имали... Враћајући се кући, ја и моји људи пролазили смо кроз села белих људи у којима су биле цркве. У свима тим селима примали су нас као своју браћу. Али, доцније, пролазећи кроз насеља белих у којима није било цркава, погледа белих људи постајали су све мрачнији. Ја сам се уверио да се ти људи не клањају Великому Духу и да зато нису били добри људи. А и ти исмеваш Великог Духа! Зар један такав човек може да буде мој пријатељ? Одлази! — узвикну Мико у заносу, окрећући се од гусара са гађењем. — Ти си опак човек! Дружећи се с тобом ја и мој народ изгубили бисмо и последњу наду.

— Лаку ноћ вам желим — рече гусар зевнујући. — Заиста је велика штета што нисте постали свештеник, методистички проповедник.

Гусар и његов поручник диглоше се и напустише колибу поглавице. Мрачан, замисљен, поглед Миков дуг је још био управљен према вратима кроз која су се гусари изгубили...

XIV.

Капетане! Нека необична живост примећује се у селу! — тим речима пробудио је поручник свога вођу који је тврдо спавао у колиби коју му је био поконио Мико.

— Каква живост?

— Индијанци скачу и трче као да је сам ђаво ушао у њих. Они скупљају намирнице и оружје. Цело је насеље на ногама.

Морски гусар дигао се као опарен и брзо обукао капут.

— Покушајте да сазнаете нешто детаљније о томе шта Индијанци смерају. Ако опазите нешто сумњиво, надам се да знате шта вам ваља чинити.

— Разумем, капетане!

Лафит је затекао Мика пред вратима његове колибе. На поздрав гусарев одговорио је много срдачније но када је гусар са својим људима био дошао у насеље. Ипак се гусару учинило да је поглавица постајао све немирнији, што је много отскакало од равнодушности којом се до тада увек нарочито одликовао. Пре него што је почео разговор, Мико је још једном испрчао испред врата и неколико минута пажљиво одслушкивао у правцу реке.

Одједном, док је Мико био још испред врата, нека неопсивна вика обузе цело насеље. Изгледало је као да се цело насеље побунило. Иза сваког жбуна, иза сваког дрвета, иза сваке колибе искакају људи, жене и деца и трчају према зборишту на које је и Мико одмах отрчао.

На супротној обали било је тридесет Индијанаца на коњима. Они су узалуд тражили у реци газ по коме би могли на својим коњима да пређу на ову страну. Најзад се ипак решише да на коњима препливају реку.

Када је видео шта се дешава, потрчао је на обалу и гусар.

— Само да ми је десет добрих пушака — пиштао је он кроз зубе. — То су Индијанци Куманчи. Они су гори од ђавола!

Дотле, гости на коњима већ су били препливали реку и у галопу, држећи се тврсто и вешто на коњима, упалоше у насеље. Њихов предводник стигао је неких десетак корака испред зборишта и ту се зауставио испред групе Индијанаца племена Окони.

— Велики поглавица племена Куманчи нека ми је добродошао! — рече Мико свечано.

Млади Индијанац, предводник јахача, скочи из седла и са десном шаком дигнутом у вис приближи се Мико, поклати се дубоко, дохвати старчеву руку и положи је на своје теме.

После овог чудног поздрава млади поглавица је стао крај Мика који је у томе тренутку био непомичан као неко старо,

велико стабло. Поглавица племена Куманчи имао је на глави индијански украј од шареног перја. Чело му је било повијено, а груди му је покривао грудњак од крзна плавих лисица. Преко леђа његових висило је крзно партнера које је златним каишима било заведено око рамена. Нож од сувог злата заденуо је за појас. Његова кратка пушка и дуго копље са коњским репом на врху претстављали су тако уметнички израђено оружје какво се не може често да види.

Слично одевена и наоружана била су још четворица његових људи. Они су имали дугу косу, која је падала са стране и покривала оба образа. Око врата њихових коња висило је по један ласо којим мексикански Индијанци у дивљем галопу хватају своје непријатеље, биволе и коње.

Остали у овој малој групи били су обични Индијанци. Главе су им биле избријане, само је на темену био остављен један дуг прамен косе, брижљиво уплетен у кичу. Преко рамена пребацили су бивоље коже црвено обојене. Половина њих носила је пиштоље и пушке. Сви су имали по једно копље, по један дуг нож и по једну секирину. Сви су били добро развијени и снажни људи, поред којих су Окони са својим мршавим рукама и уским раменима изгледали као деца.

— Да ли је велики Ел Сол размишљао о поруци коју му је Мико послао по свом тркачу? — упитао је Мико свога госта.

— Донео сам собом отворене уши и широко срце — одговори млади поглавица достојанствено.

После ових речи сви присутни уђоше у колибу испред које се налазило збориште. Гусари су за то време лежали на обали док је њихов капетан шетао тамо-амо.

Био је прошао отприлике један пео сат. И тада одједном изиђе из колибе Мико и брзим корацима пође према обали. Чим је гусарски вођа приметио Мика, одмах је застао.

— Поглавице великих људи саветовале су се — рече Мико гусару. — Хоће ли поглавица Сланог Језера да пође сада са мном и да саслуша њихову одлуку?

Гусар је климнуо главом у знак да нема ништа против тога предлога. Поред икупљеног народа, обојица уђоше у колибу за већања. Мико очима показа гусару једно празно место на које овај одмах седе. Неколико минута није нико проговорио ни речи. Најзад поче Мико свечаним гласом:

— Поглавице Сланог Језера! Протекле су две пуње године откако смо ја и мој народ дошли за тебе и теби давали сав плод са наших њива.

— Све то је било плаћено, ако допустите да вам скренем пажњу — одговори гусар заједљиво.

Индијанци су седели непомично на својим местима. Само је Ел Сол био дигао главу и погледао говорника радознало испитивачким очима.

— Мико племена Окони — настави поглавица у истом хладном тону — не може више да лови за Лафита и његове људе.

— Другим речима — прекиде га гусар — ви се одрицете побратимства са мном! Шта је разлог томе?

— Поглавица Сланог Језера — настави Мико — воли да потегне руку за оних што није његова својина. Он никад неће научити да се с малим задовољи.

Гусар се смејао пркосно. Али то ни најмање није утицало на поглавицу који је наставио:

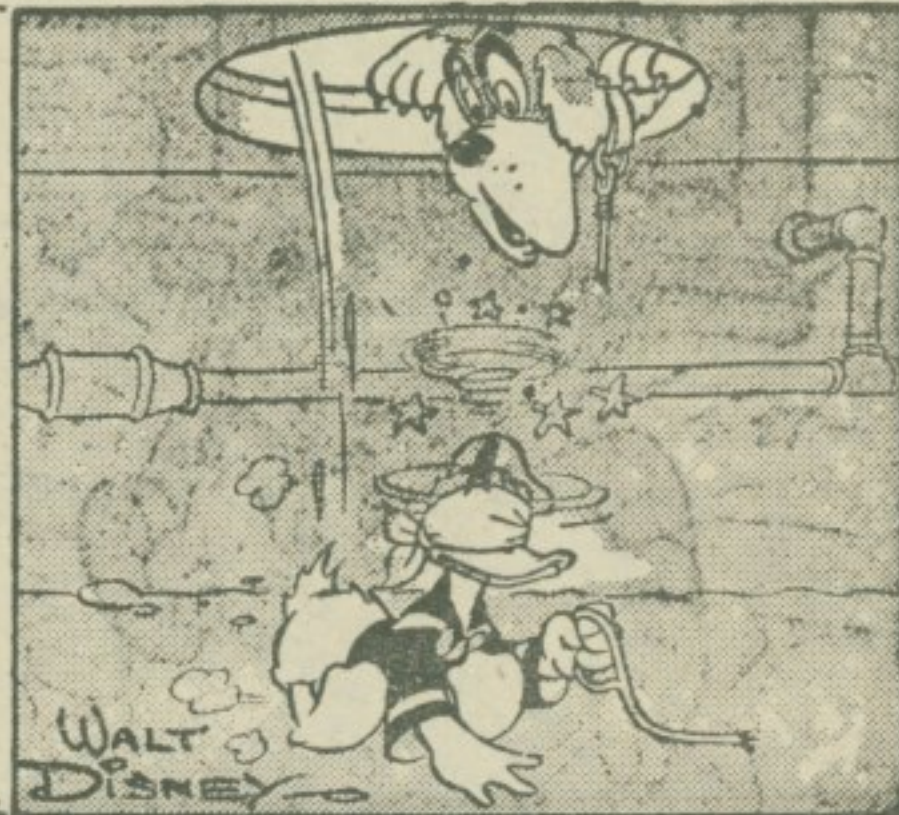
— Ја говорим само оно што твоја пријатељи и непријатељи кажу. Погледај овај лист — рече Мико и извади иза појаса потерицу коју је Ел Сол био собом донео. — Отац белих људи обећао је за твоју главу много, много долара. Он те ту назива лоповом.

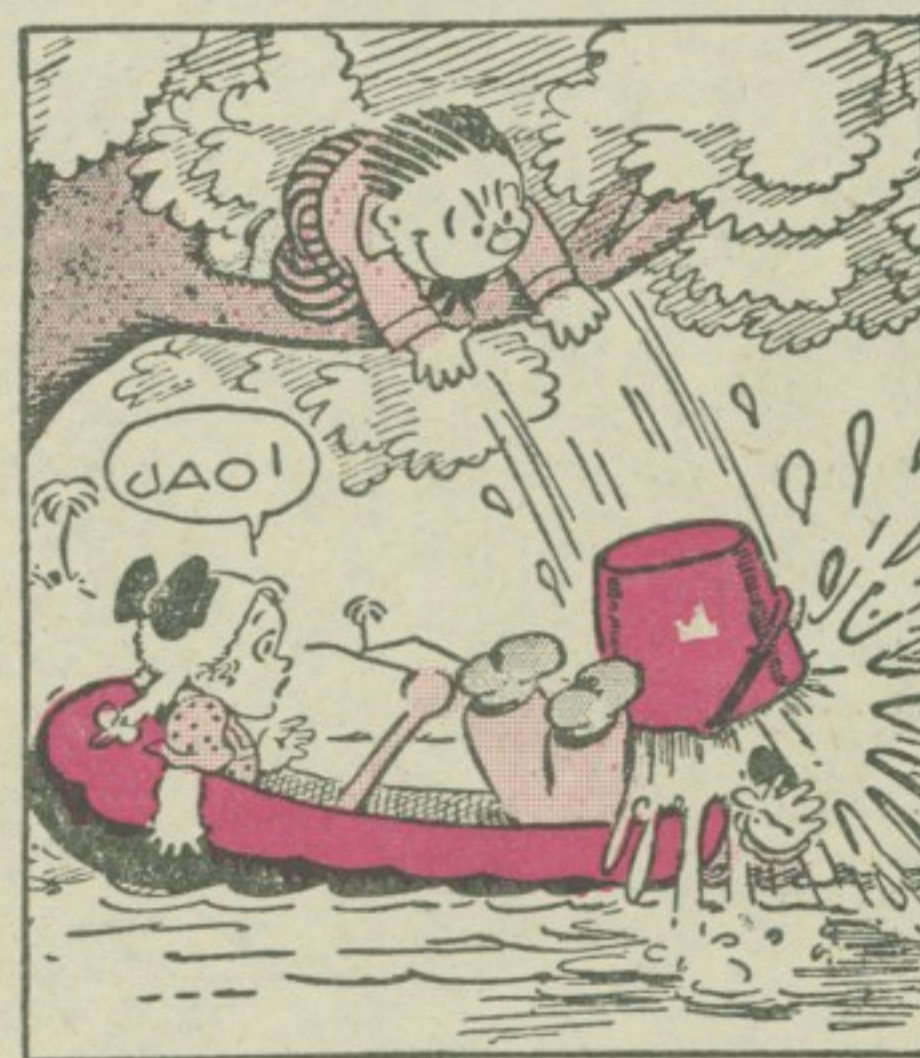
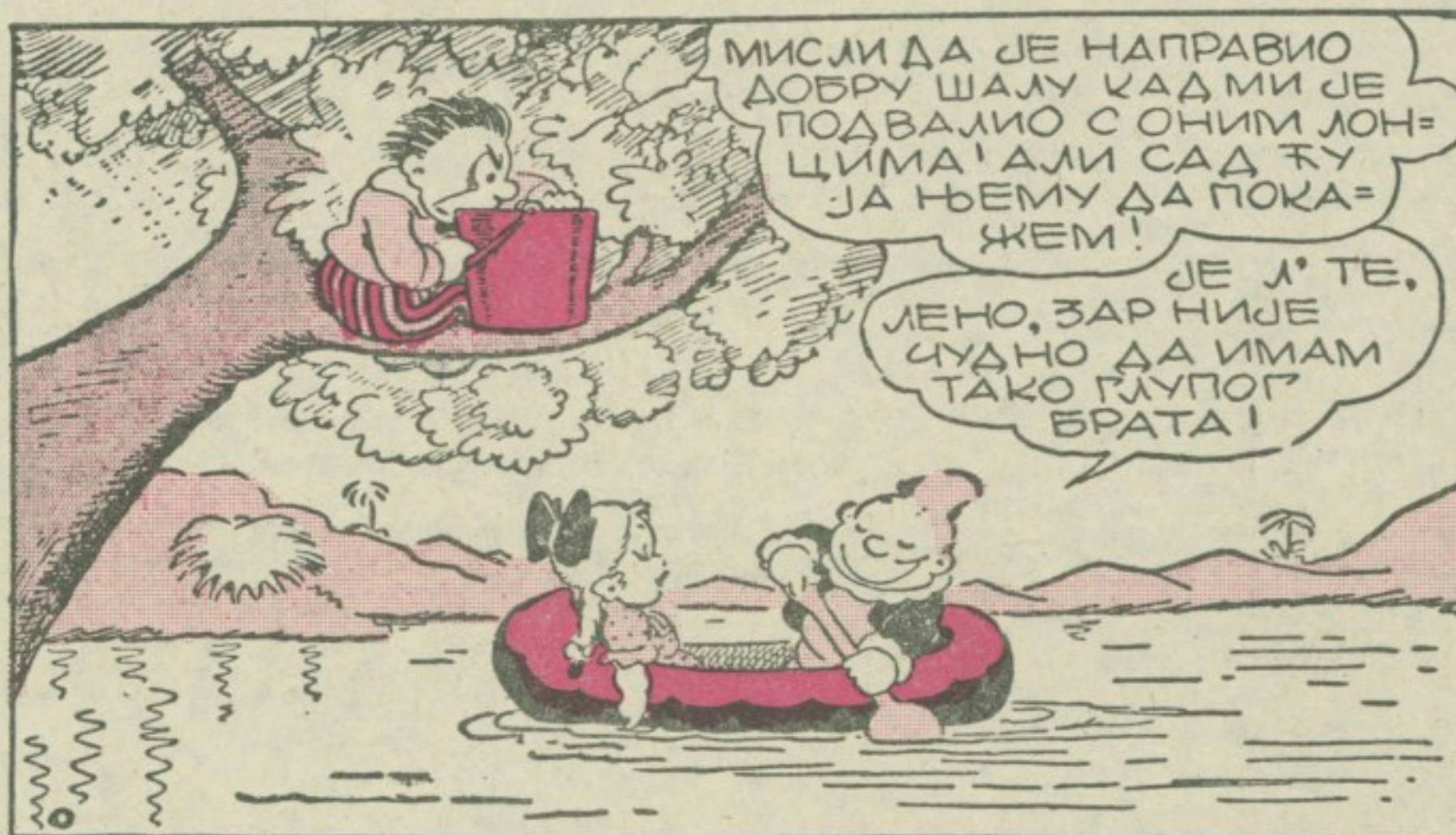
Са дипломатском равнодушносту Лафит је слушао поглавичине речи. Његово је лице и даље остало непомично када је рекао:

— Тај јадни комадић папира даје вам могућности да ви те доларе зарадите! Зар је вама стало до тих тричавих пет стотина долара? Ако је тако, онда вам ја дајем хиљаду... две хиљаде... десет хиљада...

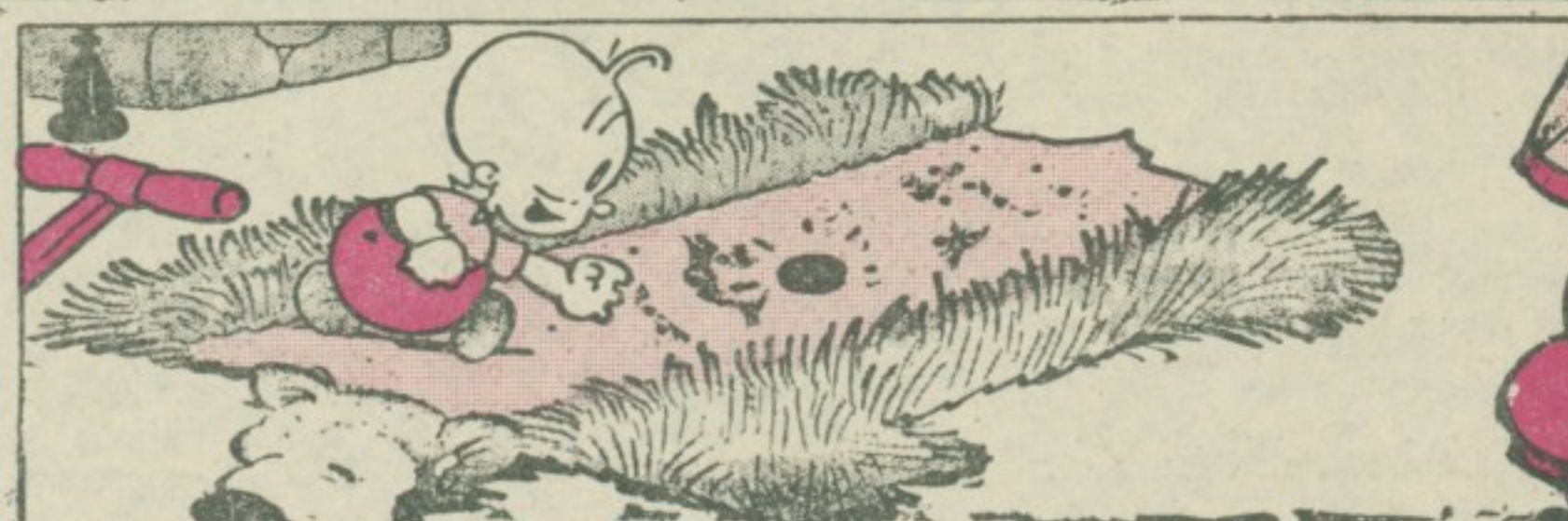
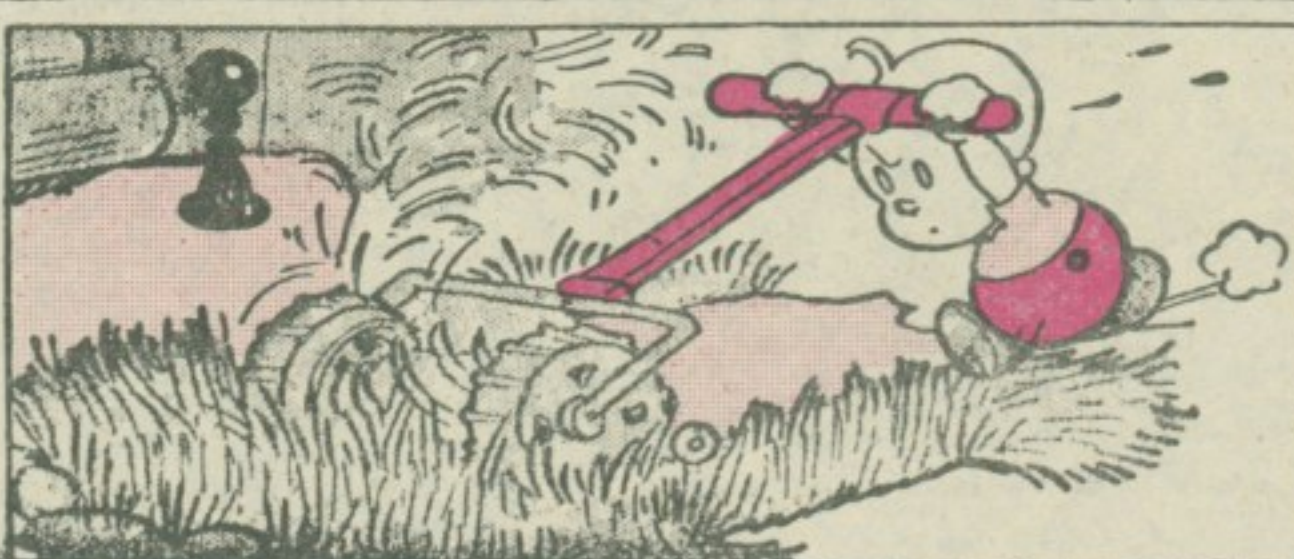
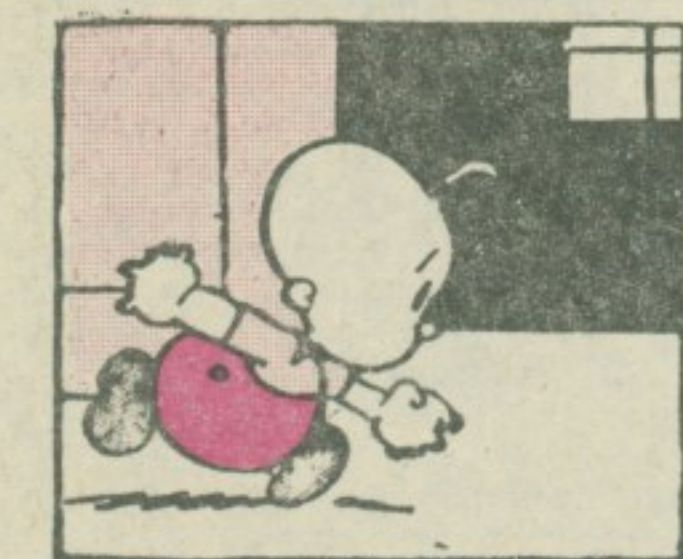
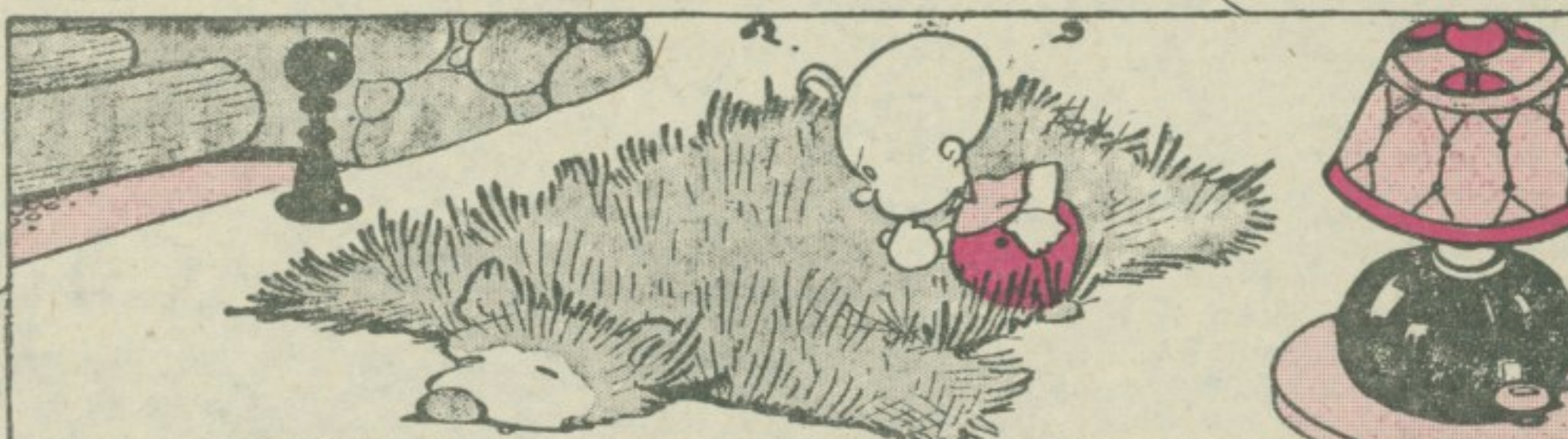
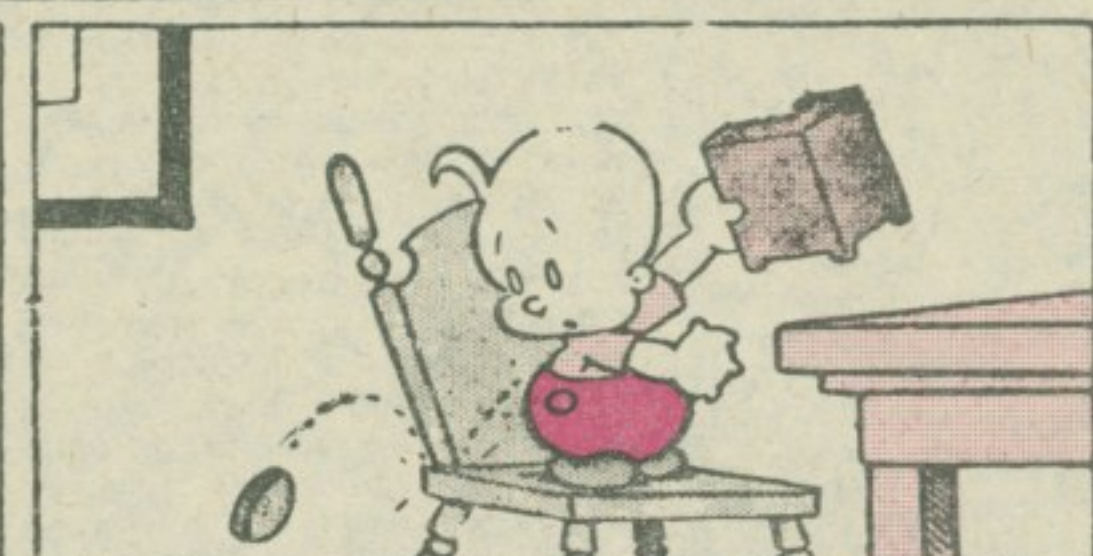
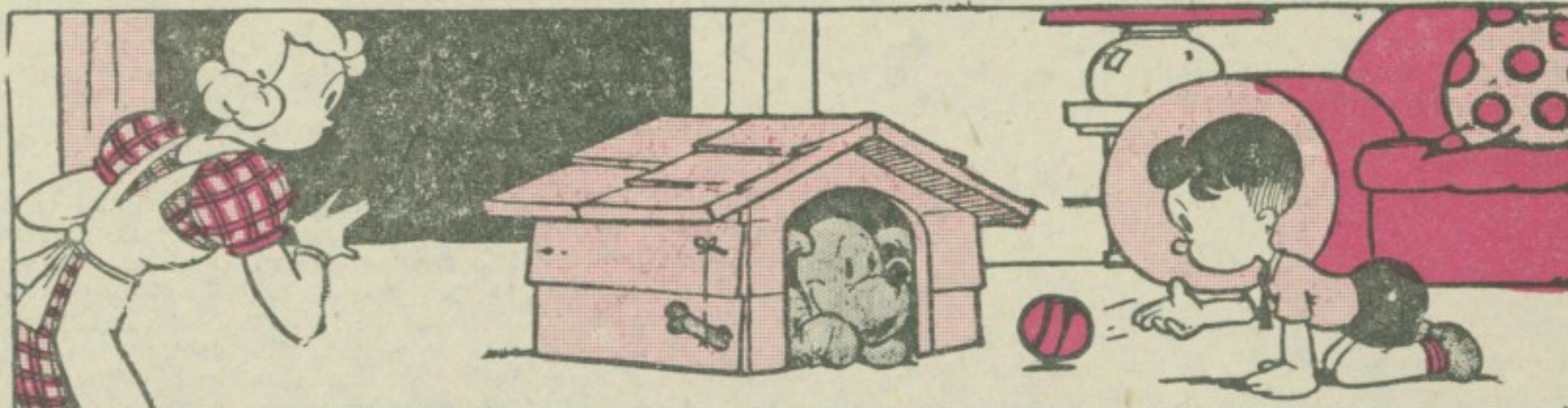
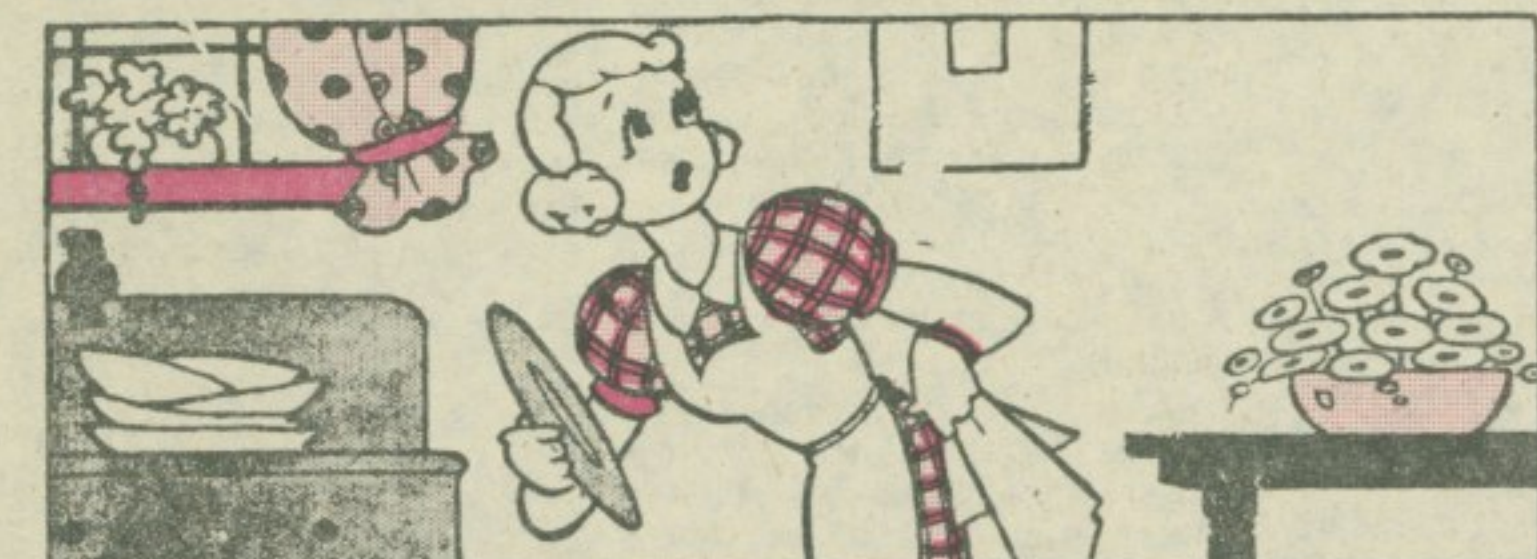
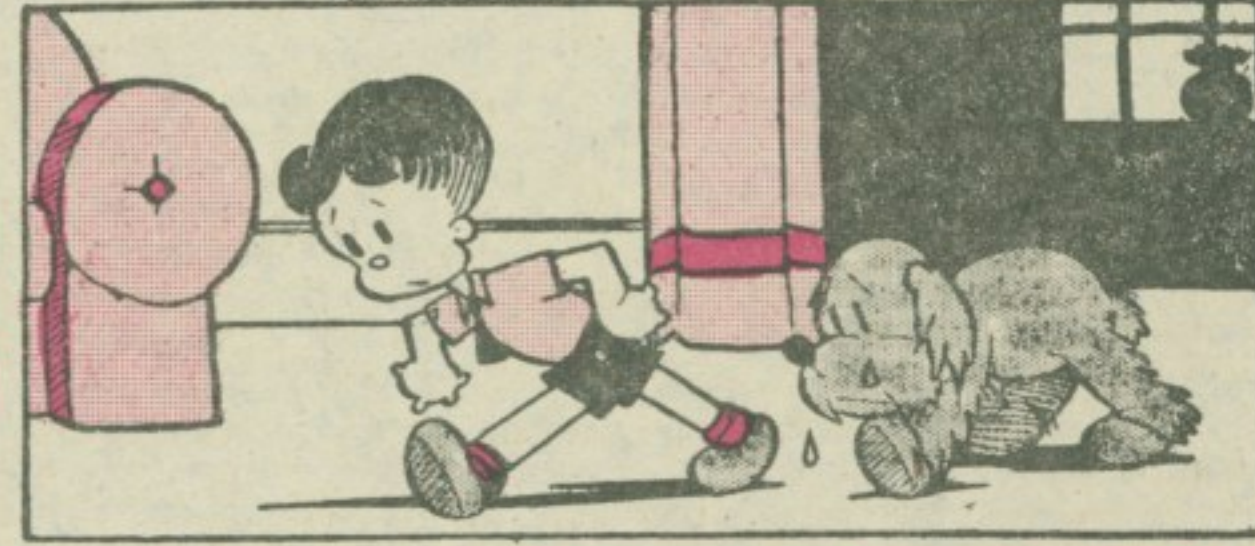
(Наставиће се)

Паја обучава Боливара

НАСТАВИТЕ СЕ

НОВА ТЕОРИЈА О ПОСТАНКУ ЗЕМЉЕ

ПРЕ 2.000.000.000 ГОДИНА, ИЗ ВЕЛИЧАНСТВЕНЕ СВЕМИРСКЕ ДРАМЕ, РОДИЛА СЕ НАША ЗЕМЉА

Да ли су били један или два родитеља? — Због чега није могла да се одржи Лапласова теорија? —
Нова теорија ерупције и теорија „цигаре“

У Америке су научници успели да конструишу један планетариум у ком ће покушати да прикажу један драматичан догађај који се у огромно давно време одиграо у Свемир — „Рођење Земље“.

Пошто тада још није било новинара, да о том догађају направе извештај, — ишле се један астроном показујући планетаријум претставницима штампе, — морали смо у многоме да се послужимо маштом, да бисмо себи дочарали слику овог величанственог и, несумњиво, срећног догађаја — рођења наше „мајчине“ Земље.

Ипак, астроном са својим телескопом, геолог са будаком, физичар спектроскопом, математичар једначинама и, у повезаности са свим овим настојањима, успели су да бар делимично реконструишу ово величанствено претстављање.

Земљина — крштеница

Иако наша Земља нема — ипак крштеница, можемо ипак са прилично тачношћу да

Теорија ерупције: пролазна Звезда изазвала је експлозију на Сунцу

утврдимо (1) време рођења и (2) бар једног њеног родитеља.

Што се тиче старости Земље можемо лако да се снађемо. То је постало могуће јер је у XX веку наука пронашла шта се догађа са радиоактивним материјама. Метал уранијум, данас веома редан, има својство да се непрестано раствара у лакши раднијум. А раднијум, пошто у извесном краћем циклусу времена изабаци своје нармативне зраке, неизбежно прелази у једну врсту олова. Све се ово збива у временски тачно одређеним роковима. На тај начин, научник је у стању да наведе колико је стара једна стена према проценту уранија и олова који она садржи.

Радећи овим методом геолози су се сагласили да Земља може да буде стара око 2.000.000.000 (две хиљаде милиона или две милијарде) година. Прва цифра („2“) није тако сигурна; може да буде за коју милијарду већа или за део милијарде мања, али је тачно израчунато да број година наше Земље мора садржати девет нула.

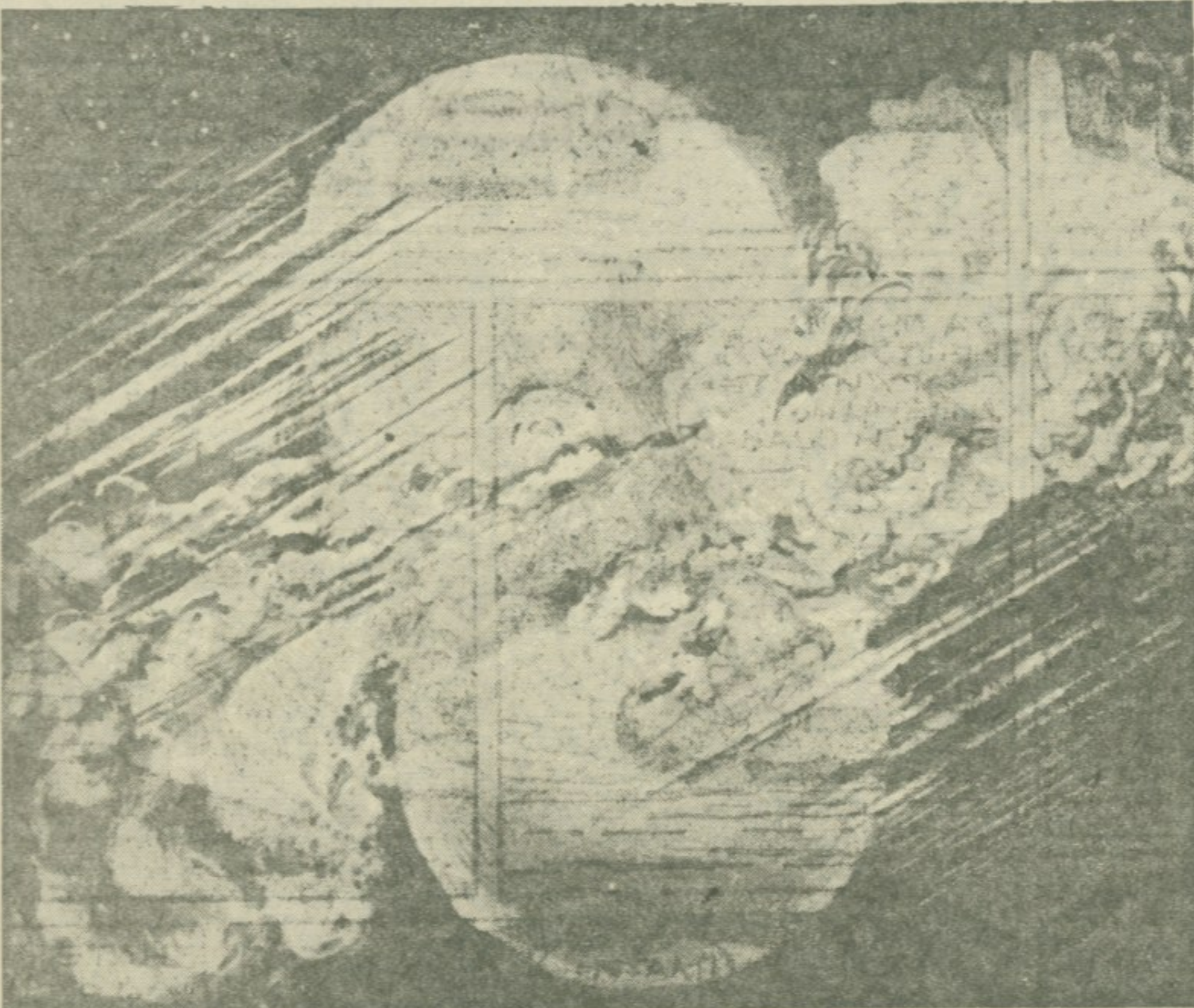
Али, ко су јој родитељи?

Тoliko о старости Земље. А шта је (тако треба да се питамо при састављању сваке рачунае крштенице) са њеним родитељима? Ко су они?

Општа је претпоставка, да је наша Земља чедо Сунца које још увек, као добар родитељ, храни своју децу — планете — неизмерним количинама топлине, светлости и осталим облицима таласне енергије и држи их на окупу невидљивим везама „љубави“ — силом гравитације.

Који су, међутим, докази да је Земља потекла од Сунца?

Општа је научна претпоставка да је Земља „рођена“ од Сунца. Међутим, о начину како је до тога дошло научници се не слажу и постављају све четири различите теорије: 1) Теорију свемирске магнине, 2) Теорију судара, 3) Теорију плмке („цигаре“) и 4) Теорију ерупције. У овом кативу приказане су све ове теорије у сажетом и јасном и лако схватљивом облику.

Теорија судара: из „трескотина“ развио се касније сунчани систем.

Теорија једног родитеља: свет је настао из свемирске магнине

Ја је још мањи од Земље није могао да задржи ништа, и он је потпуно изгубио свој атмосферски омот.

Како је Лаплас замишљао постанак Сунчеве породице?

Али ако је Сунце, по својој огромној маси, у стању да тако чврсто везе уз се своју атмосферу ускајаних гасова, како је могло бити да се догоди да је морало дати од себе толику масу своје материје, од које су настале планете, међу којима и наша Земља? Која је то сила посредовала да је могло доћи до „срећног догађаја“ пре две милијарде година?

Све до године 1900 астрономи су сматрали, да су планете „одлетеле“ од Сунца услед дејства центрифугалне силе — исте оне силе која чини да, на пример, блато отпада са точко-

ва постојао је, по њој, једно „над-Сунце“ од разређеног гаса, толико огромно да је обухватало и прехватало цео свемирски простор, који данас запрема Сунце са свих својих девет планета. Ова колосална свемирска „потача“ окретала се све брже око свог средишта, стезала се и постала све гушћа. При извесној брзини окретања центрифугална сила на периферији ове гасовне магнине претегла је, постала је јача од гравитационе кохезије, то јест од оне силе којом се маса одржавала на окупу. Тада се од масе одвојило протон гасова који се после, сличним процесом, кондензовао у крајњу планету. Овакав процес

неможно пута се понављао, док се средиште није агукнуло у све мању и компактнију масу — Сунце. Планете (некадашњи „својини“ протонски који су се постепено одвајали и такође постали гушћи) и даље су настајали да се обрћу око средишта, Сунца. Та је слика остала до наших дана, а планете су и сада задржале исто кретање око Сунца, од запада на исток.

По овој теорији, оподне планете (Плутон, Нептун, Уран, Сатурн и Јупитер) су старија браћа наше Земље у Сунчевој породици. Треба је од најмлађих Земља, која се родила одмах после Марса (али је старија од Венере и Меркура, који су најмлађи чланови породице).

Моултон је оборио Лапласову теорију

Ова теорија француског научника о сунчаном систему као породици само са једним родитељем загла је, међутим, у математички прооп. Једна је њена тешкотна у томе што се Сунце данас не окреће (оно своје осе) оном брзином која би била довољна да објасни, ни после свих нужних коректура, вртоглаву брзину којом планете јуре око Сунца. (Наша Земља, на пример, мора да јури фантастичном брзином од 30.000 метара у секунди да би стигла да за 365 $\frac{1}{4}$ дана једанпут обине око Сунца!)

Године 1900 Американац Форест Реј Моултон, тада професор астрономије на универзитету у Чикагу, данас секретар Америчког Друштва за унапређење науке, тачним рачунима оборио је Лапласову хипотезу, која се одржавала тамо од француске револуције. Конструктивни критичар, Моултон је заједно са својим колегом, геологом Т. С. Чемберленом, дао једну нову теорију о постанку Земље и осталих планета. Њу данас, у основи, са извесним изменама у појединостима које су учинили енглески научници сир Џејмс Џинс и Херолд Џефриз, усваја већи део научника. То је

Теорија о два родитеља Сунчеве породице

Једна путујућа Звезда дошла је у близину Сунца и после тога опет отишла и постала међу милионима других сунца у Млечном Путу (Кумовској Слани). Овај свемирски сусрет био је не само драматичан него и леп —

плодоносан: све планете родиле су се одједанпут, тако да се може рећи да су: (1) Плутон, (2) Нептун, (3) Уран, (4) Сатурн, (5) Јупитер, (6) Марс, (7) Земља, (8) Венера и (9) Меркур не само браћа, него и — деветорке!

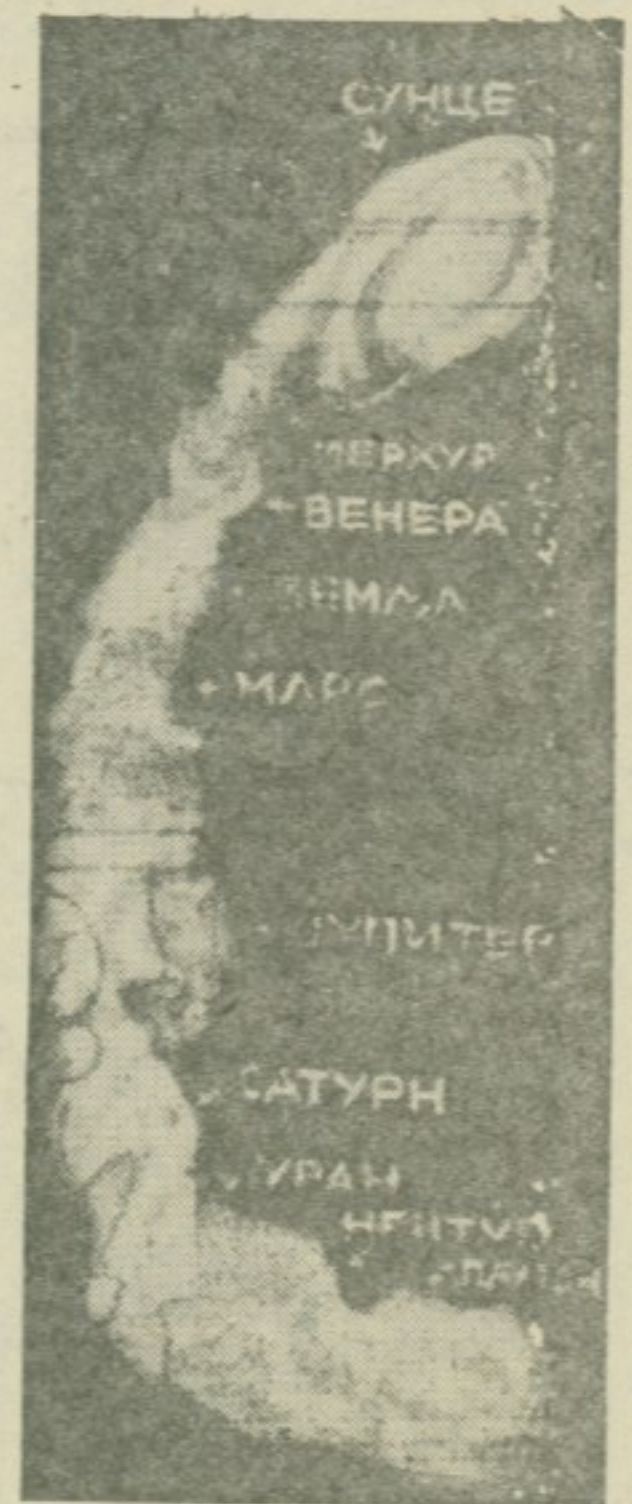
Како се догодило тај — и сувише „срећан догађај“?

Пре неколико милијарди година, над Земље још није било, једна велика Звезда не далека сазвезђа све се брже приближавала нашем Сунцу. Најзад, она је пролутила поред Сунца веома близу, тако да је размак (ако га је и било) извесно био немолико Сунчевих промера. Као последња гравитационот привлачена маса (1) једна „ерупција“ са Сунца (тако објашњава Моултон), или (2) „гасовна плмка“ (како мисли Џинс), или најзад (3) „трескотина“ једног бољног судара (Џефриз) избиле су из Сунца безбројне трилионе тона врелих гасова у правцу пролазне Звезде.

Та материја врелих гасова, лебдећи неко време између две звезде (нашег Сунца и оне „пролазнице“) претопљавала је сирови материјал из кога је постала наша Земља и њене посестрине планете. Како је овај процес текao, о томе постоје две претпоставке. (1) Чемберлен и Моултон мисле да се маса коју је Сунце изабацило ерупцијом кондензовала на јуре у мале чворове фрагменте, који су се постепено скупљивали и, спајајући се, претварали у све веће док најзад нису формирали девет планета. Малих фрагмената (Месец) настали су да се окрећу око планета као што их и данас видимо.

Теорија „цигаре“

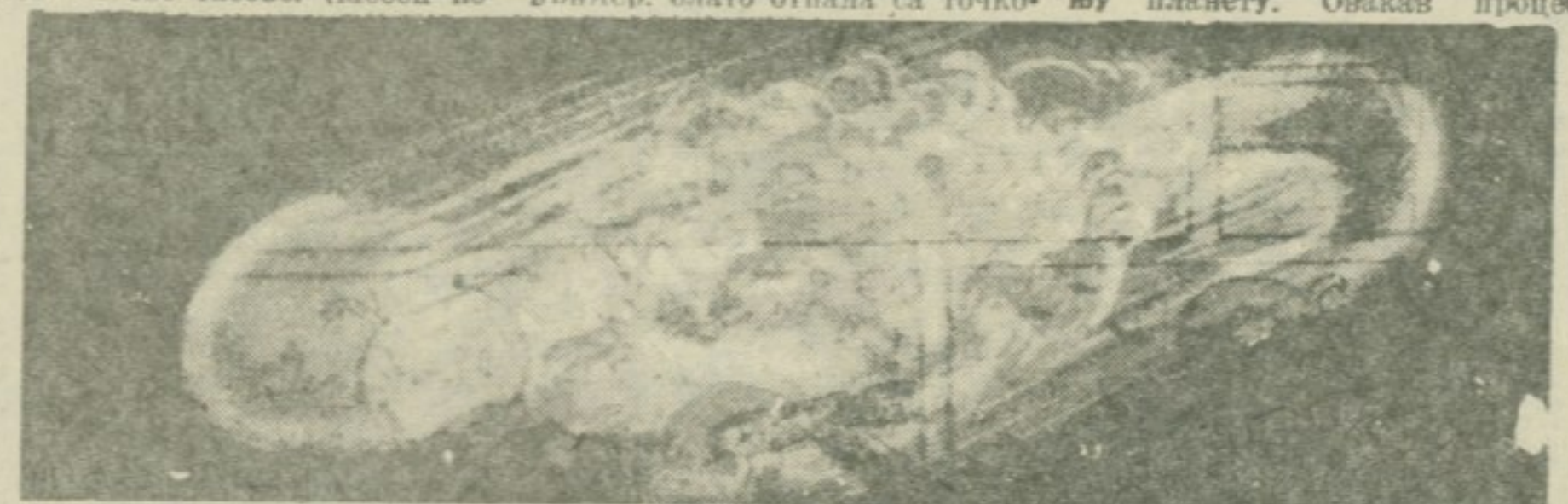
Џинс и Џефриз са своје стране сматрају да су се Земља и планете родиле од „велике“ из „цигаре“, која се одвојила од Сунца услед гравитације пролазне Звезде. Ипрва, оне су се кретале око Сунца у великим ексцентрич-

Теорија цигаре: једно огромно испуцале у форми цигаре пролазна Звезда изваукла је из Сунца својом привлачном снагом

ним путамама, долазећи у велику близину Сунца. Ту се поновно прећаша процес, само у мањој размери, па је са површине планета (које су још биле масе врелих гасова) Сунце својом снагом привлачено одвојило мале делове, од којих су постали Месец. Ови сателити брзо су се хладнели и, због своје мале масе, губили атмосферу.

Ове ове теорије, разуме се, у току даљег развоја и претпа науке могу доживети и корисне измене.

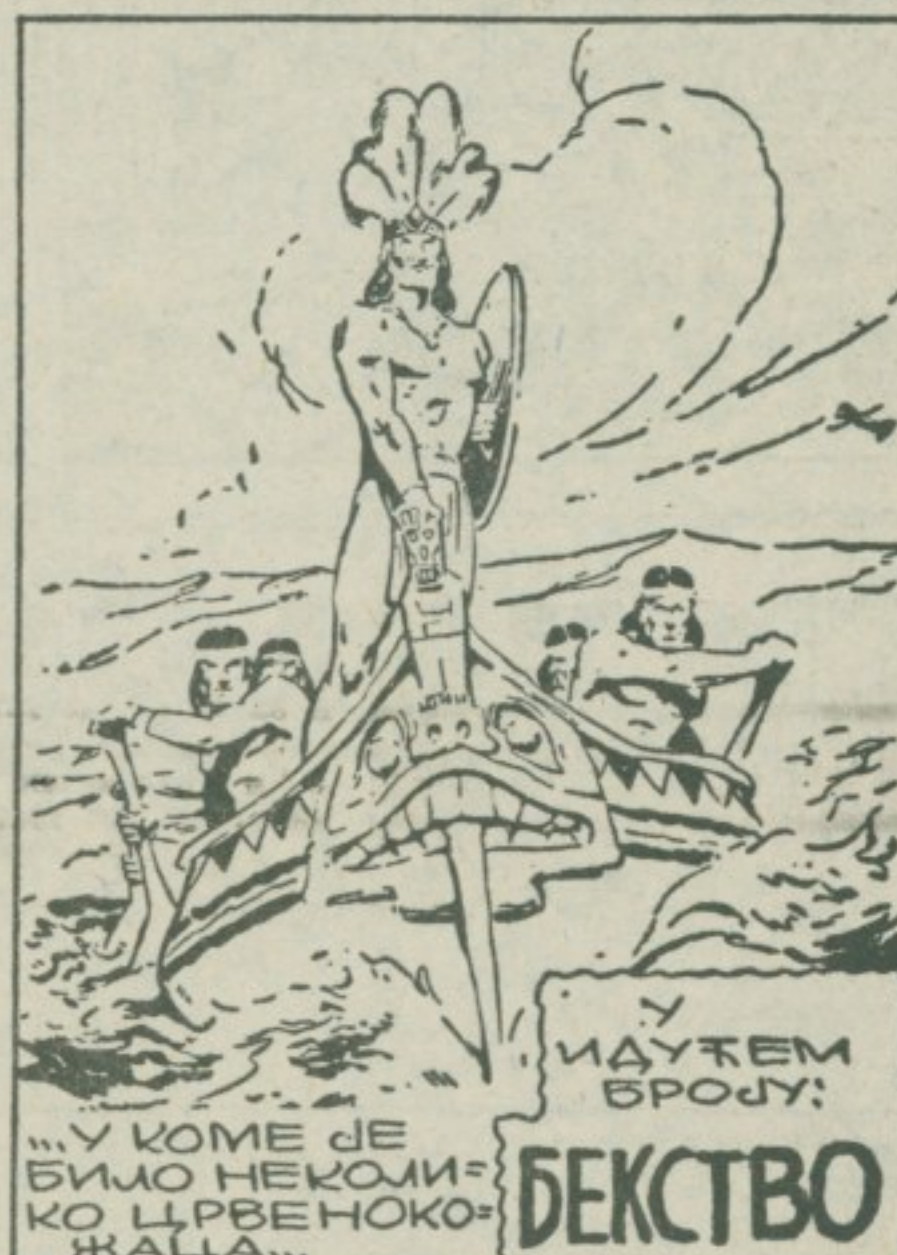

После сусрета неизмерни трилиони врелих гасова претстављали су материју из које су настале планете

НЕУСТРАШИВИ КАПЕТАН ГРИН

Садржај ранијих наставака: Једног дана 1690 године гусари, под командом гусарског капетана Тофета заузели су трговачки брод „Џеси“, који је пловио Карибским Морем, и бацили капетана Саутерна и његову ћерку у затвор. Капетан Грин, који се налазио на гусарском броду, спасава заробљенике из затвора и они у једном чамцу беже на Корњачино Острво. Острво је пусто, али Грин на обали налази једно копље забодено у земљу.

ЈАВАНСКОГ МОРА

У ИДУЋЕМ БРОЈУ ЏИМ ПОЧИЊЕ ПОСАО

КАУБОЈ РЕД

НЕ СЛУТЕТИ ДА ЈЕ НАСЕО ХЕНЛОНОВОЈ ЛУКАВОЈ ПРЕВАРИ У ПОГЛЕДУ ВРЕМЕНА РАЗБОЈНИЧКОГ НАПАДА НА ВИЛИСОВУ БАНКУ. РЕД РАЈДЕР ЈЕ ТАЧНО У ПОНОК УШАО У ВЕЋ ОПЛАЧКАНУ БАНКУ.

ЈЕСУ ЛИ ТО ИЗВРШИЛИ РАЗБОЈНИЧКИ ИЗ БАНКОВЕ ДАМЕ!

РЕД РАЈДЕР ЈЕ С РАЗБОЈНИЦИМА ИЗ БАНКОВЕ ДАМЕ У ВИЛИСОВОЈ БАНЦИ... ОНИ СУ ОПЛАЧКАЛИ БАНКУ И РАНИЛИ СИНОВНИКА!

УЗМИТЕ ОРУЖЈЕ, МОМЦИ! МОРАМО ДА УХВАТИМО РЕДА!

ОВО СИ ОДЛИЧНО ИЗВЕО, ДА И САД ХЕНЛОНЕ! УСПЕО СИ ДА РАЗЈАРЕШ ДА БАЦИШ КРИВУ НА РЕДА... ГА ЛИНЧУЈЕ!

РЕДЕ! ЈЕС ХЕНЛОН ЈЕ КАЗАО ЈУДИМА ДА ТИ ПРИПАДАШ РАЗБОЈНИЦИМА ИЗ БАНКОВЕ ДАМЕ И ОНИ ДОЛАЗЕ ДА ТЕ ЛИНЧУЈУ...

А ОВАЈ ЧОВЕК ЈЕ У НЕСВЕСТИ!... КАКО ДА УБЕДИМ ОГОРЧЕНУ МАСУ?

ДА САМ КРИВ ЗА СВЕ ОВО, ЈЕР САМ ТИ КАЗАО ДА ДОБЕШ ОВДЕ У ПОПРЕШНО ВРЕМЕ!

НИСИ ТИ КРИВ, ВЕЛИКИ ДАБРЕ! ХЕНЛОН ТЕ ЈЕ ПРЕВАРИО!

ДА БУ ДА ИХ ЗАДРЖИМ ДОК ТИ ДОВЕДЕШ МОТА... БРЗО, ВЕЛИКИ ДАБРЕ!

КОВЧЕГ СА ЗЛАТОМ... ЈЕ УКРАДЕН!

НАЗАД! ДА САМ ОВДЕ... ЈОШ УВЕК ШЕРИФ И ЗНАЈТЕ...

ЗА ЊИМ! МОРАМО ДА ГА УХВАТИМО!

НАПРЕД, ГРОМЕ!

РЕД РАЈДЕР СЕ ПРОБИО КРОЗ ГУСТУ ГОМИЛУ ГРАЂАНА И НЕСТАО У ТАМНОЈ НОЋИ... ПОВЕГАО ЈЕ ИЗ БАНКОВЕ ДАМЕ ГДЕ ЈЕ ИСКРЕНО ЖЕЛЕО ДА ЗАВЕДЕ ПРАВДУ.

НАУТЕМ БРОЈ: РЕД СЕ БРАТА

ТАЈНА КУКЕ СТАРОГ АРХЕОЛОГА

ДОЖИВЉАЈИ МАЛЕ АНЕ И ЊЕНОГА ПСА НУЛИЦЕ

22. АНА И НУЛИЦА ОДЛАЗЕ ДАЉЕ...

НЕМА СМИСЛА ДА И ДАЈЕ ПОРИЦЕМО СВОЈУ КРИВИЦУ! ОНИ ИМАЈУ И СУ ВИШЕ ДОКАЗА!

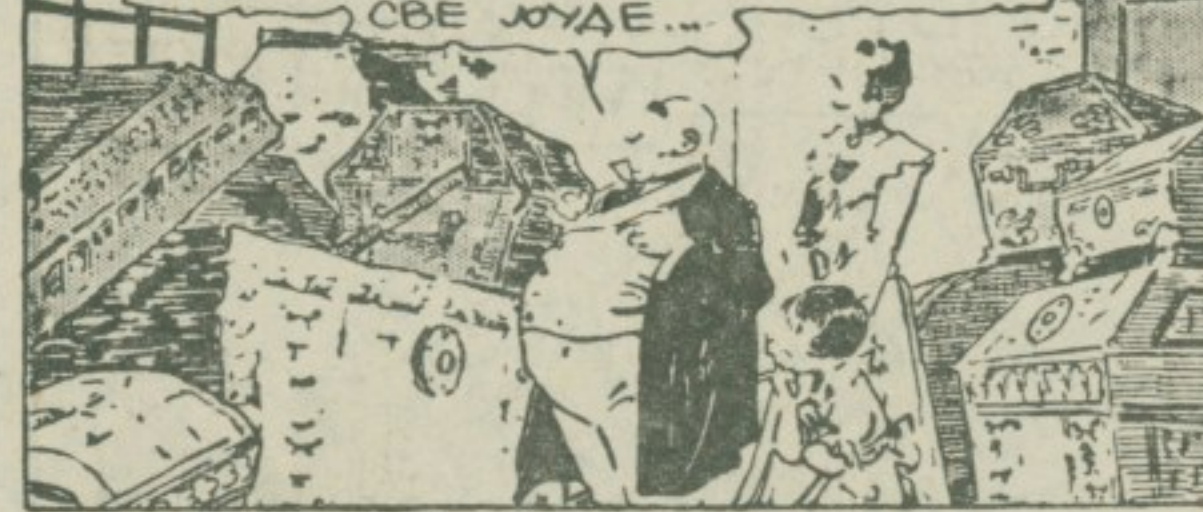
ЈА НЕКУ ДА ИЗИГРАВАМ НЕКОГ ПОКАЈНИКА! ДА БУ ДА БУТИМ И ЧЕКАЈУ ДА ВИДИМ ШТА ЋЕ ДА БУДЕ!

У ПОМОК! УБИЈАЈУ МЕ! У ПОМОК!

ЈА САМ ЗНАО ДА ЋЕ ЛОПОВИ КОЈИ БУДУ ДОШЛИ ДА ОПЛАЧКАЈУ ОВУ КУЛУ ПРВО ПОКУШАТИ ДА ОТВОРЕ НАЈВЕЋИ И НАЈМЕРНИ КОВЧЕГ! А ЗЛАТО ЈЕ СТВАР КОЈА ПРИВЛАЧИ ГОТОВО СВЕ ЈУДЕ...

ПОЗНАВАЈУЋИ ДОБРО ХЕМИЈУ И МИНЕРАЛОГИЈУ, МЕНИ НИЈЕ БИЛО ТЕШКО ДА НАПРАВИМ ЛЕГУРУ КОЈА ЛИЧИ НА ЗЛАТО... ДОК ЈЕ НЕКО НЕ РАСТОПИ!

ОКО КУКЕ СЕ МУВА НЕКИ СУМНИВ ЧОВЕК! ВИДЕО САМ ГА КАКО СЕ КРИО ПОД ПРОЗОРОМ Г-МЕНТЕЛОВЕ ЛАБОРАТОРИЈЕ!

ПЛАТИТЕТЕ УМУКИМ, ДОК ТИ МИ ЗА ОВО! НИСАМ ИШКУПАО ОБА УХА! УХВАТИЛИ СМО ОВОГ ЛОПОВА!

БУДАЈЕ! НИСАМ ДА ЛОПОВ! ЈА САМ ПРИВАТАН ДЕТЕКТИВ И ТРАЖИМ ЈЕДНУ МАЛУ БЕГУНИЦУ! ЈА ИМАМ ДОКУМЕНТЕ ДА ТО И ДОКАЖЕМ!

НУЛИЦЕ, НЕКО ЗЛО СЕ СПРЕМА... ОНАЈ ДЕТЕКТИВ НИЈЕ ХТЕО ДА КАЖЕ Г-МЕНТЕЛУ КОЈА ЈЕ ТА БЕГУНИЦА КОЈУ ТРАЖИ... АЛИ ЈА МИСЛИМ ДА ЈЕ НЕГА ПОСЛАЛА ГОСПОДА КЛАРК! НХИ... ЋЕ, ТАКО МИ ЈЕ КАО АЛИ... МИ МОРАМО ДА БЕЖИМО ОДАВДЕ!

У НАУТЕМ БРОЈУ ПОЈАВЉЕ НОВ ДОЖИВЉАЈИ МАЛЕ АНЕ:

МАЛА АНА МЕЂУ СКИТНИЦАМА

ИЗ СТАРИХ ЗООЛОГИЈА КАКО СУ ЉУДИ ПРЕ СТО ПЕДЕСТ ГОДИНА ЗАМИШЉАЛИ ЖИВОТИЊЕ!

Слика медведа у једној старој Зоологији

„Лав, цар свих животиња“

Давно је наука успела да испита безмало особине свих животиња које постоје на свету. За науку углавном сада нема тајни на томе пољу, сем малих изузетака, па и они су у току истраживања. Међутим зоологија, наука о животињама, сасвим разумљиво није била увек на садашњој висини и није било тако давно време када су људи о многим животињама имали сасвим погрешна мишљења или их уопште нису познавали. У сваком случају постојала је склоност да највећем броју животиња приписују добре или лоше особине људи.

Због тога за данашње људе није без интереса каквим су очима људи гледали на животиње раније пре сто педесет година. Подаци покупили из старих зоологија дају доста занимљивости. Да изнесемо само неке.

Медвед је животиња — нише у једној старој зоологији, — која не говори, већ мумља. Када се наљути, страшно шкрипи зубима. Добар ударац у главу може да убије медведа, али медвед има врло велику снагу у својим шапама. У стању је да једном шапом удари коња тако снажно да га не само обори на земљу, већ му на месту удара скине и носе све до костију. Медведу никада не треба веровати. Постаје бесан ако га ударите по њушци.

Великодушни лав: велики непријатељ коња, носорога, младих слонова и сличних животиња. Младунце увек штети, сем ако је претерано младан, јер онда напада и њих. Ако Принц приметити да никако не може да се спасе сигурне смрти од лава, он пада ничице на земљу и прави се као мртав. Толики страх изазива задовољство код лава и он оставља Принца и гордо одлази даље. Жене никада не напада.

Зли тигар: обилује страховитим бесом и горчадишћу. Из својих заклона страшилом скоком напада своје жртве. Ако га човек примети пре него што је био спреман на страхан скок, тигар као посрамљен бежи и оставља одмах своју неутуђену жртву. Иако је сит месо, напада све живо, јер је увек жудан крви. Стада птица животиња никада не оставља, док не покоље све. При томе не штети ни младунце. Сем те крвожедности ова животиња нема ничег другог достојног помена.

Краљевски леопард: Африканци, када је реч о овој чудној животињи, имају о њој чудновате погледе. Они сматрају да је леопард краљ животиња. Због тога се труде свим својим силама да га ухвате и однесу пред ноге својих краљева. Донешене убијеног леопарда на двор врши се са великим свечаностима, као да је побеђен не знам какав велики противник. Онда настаје права свечаност за време које краљ поклања својим љубимцима леопардове зубе, народу леопардово месо, а кожа се одмах продаје. Приликом обеда краљ никада не једе месо од леопарда, јер су и један и други краљеви. Исто тако црначки краљеви никада не седе на леопардову кожу.

Кртица има, коју која се нарочито дони. У погледу медицине јако је вориона и са те тачке довољно је рећи, да као опробани лек противу грошнице служи ујед од кртице.

Непосити гем ждере све што дохвати, па чак и воће. Ако пред собом има какав обилати обед, на пример каквог коња или јелена, — прича се — он се прво добро најде, затим, да би се то хране ослободио, провлачи се низицу две блиске дрвета тако да при том јаво притискује стомак. Када му се стомак испразни, наваљује поново на јело, да би опет одмах затим поновио операцију са два блиска дрвета. Међутим када ова

прича не одговара истини, јер гем затрпава оно што у први мах не може да поједе.

Дињи јарац

Описима лава на китове посвећују старе зоологије врло много страница. „За китоловце немамо довољно речи, када хоћемо да похвалимо њихову

неустранивост.“ Затим се прича како ти китоловци из првих дана нису имали нарочите бродове и харпуне, већ су китове ловили са обичних чамаца, и то једино помоћу једног чворчовача и два дрвена клина. „Ова је вештина била да се ловац дочепа китових леђа. Затим је морао да чека да кит престане да избацује воду. Чим би кит то престао, китоловац му хитро забија један дрвен клин у отвор кроз који избацује воду. На то кит толико страшно рикне да се чује далеко на четврт миље. Тада настаје помамна пловидба за време које китоловац не напушта кита и чека само погодну прилику да му закује и други клин у други отвор кроз који кит избацује воду. А када то успе, с китом је свршено. Китоловац тада отплива до обале, а кит остаје на морској површини и ускоро утисне. Тада китоловци долазе и деле плочу.“

Све ове старе зоологије китове су и сли-

ка животиња. Наравно то нису фотографски снимци, већ цртежи. Због тога није без интереса видети како

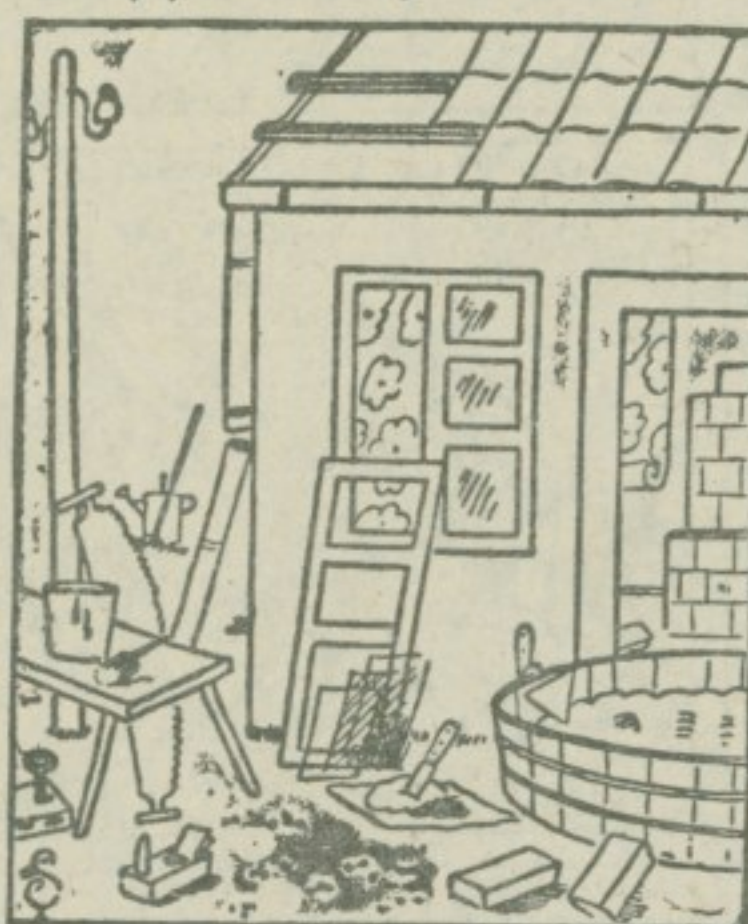
Носорог

су људи пре толико година замисљали поједине животиње. Зато вам и дајемо неке од цртежа.

Испод ове старе слике стојало је: Ово чудовиште уловљено је у Средоземном Мору између Сицилије и Африке. Да би га уловили, људи су на њега морали да пуцају и из великих топова.

ПОГАЂАЛИЦЕ КОЛИКО МАЈСТОРА РАДЕ ОВАЈ ПОСАО

Зна се кућа. Мајстори раде, па су се у подне повукли да у хладу ручају, а своје алатке су оставили. Колико разних мајстора раде судићи по остављеним алаткама? Ако сами не погодите, погледајте, доле одговор.

Раде је мајстора: 1) електричар, 2) столар, 3) шивар, 4) столар, 5) бантовар, 6) лимар, 7) дрводеља, 8) фарбар, 9) бровар, 10) мајстор који намешта пећи, 11) мајстор који покрива кров и 12) тешетар.

ИЗ ШИЉИНЕ „ПОЕЗИЈЕ“

1) Кад је Цинцар Мата
На умору био,
Дошао је попа
Па га утешио:
„Знај, у земљи има
Много сребра, злата“.
Е, онда је лако
Издахнуо Мата.

2) Има људи
Разних људи.
А ти рече:
„Камо среће
Да је Шекспир,
Место драме,
Правио —
Саламе!“

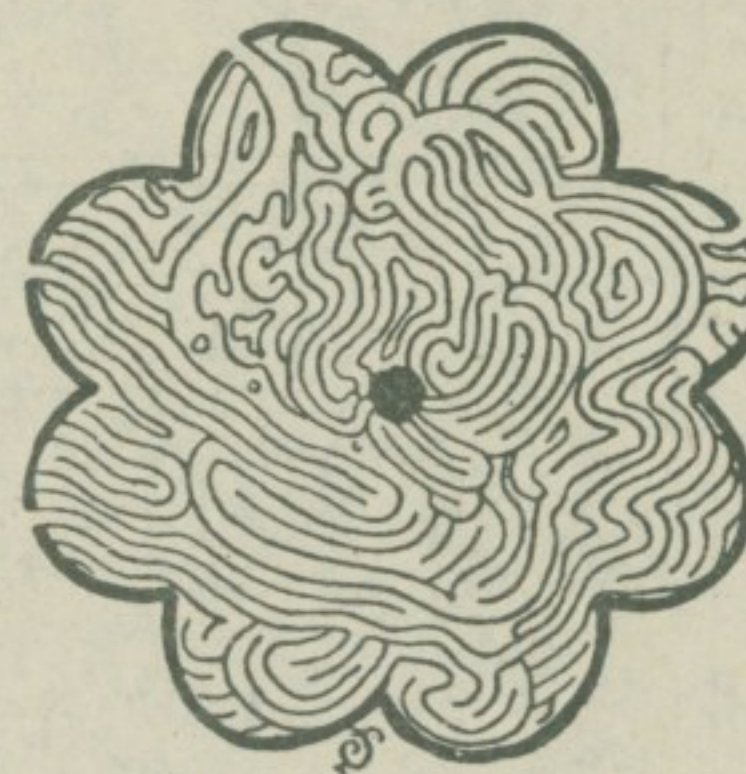
Па још да је уз то знао
И пиво да вари,
И на веру да је даво
Те реалне ствари:
То би нема сумње,
Прекрасно и славно, —
Ти би данас плакао што је
Шекспир умро давно.

(Опростите, али Шиља се био толико задовољан овим стиховима, да је заборавио да стави ко их је написао. Ако се сами нисте сетили, онда анајте да су ови стихови, и под 1) и под 2) Јована Јовановића-Змаја.)

РИБА КАМЕЛЕОН

У реци Амазону живи једна врста рибе, која има исте особине као и камелеон, то јест може да мења боју. После дужег истраживања утврђено је, да ова риба мења боју према атмосферским променама.

МАЛО РАЗОНОДЕ ЛАВИРИНТ НА ЛИСТУ

Може ли се са ивице листа доћи до средине? Можда, треба само покушати...

После рада...

Учитељ је поставио питање својим ученицима, шта слеђује после сваког напорног рада. Очекивао је да ће му Пајца одмах одговорити да после рада долази одмор, али је Пајца ћутао. Да му помогне казаше:

— Лепо, Пајце, а нити ради твој тата када заврши увече свој посао!

— Ех, господине, то би врло радо хтела да зна и моја мама, али он никада не говори куда иде по свршеном послу...

ДАРОВИТА ПОРОДИЦА

Влаја неће да учи као што треба, па га ујка Паја грди:
— Видиш ли, Јоца који је од тебе мањи и који нема све оно што ти имаш, учи кудикамо боље од тебе. Он је међу првима, док си ти међу последњима. Шта кажеш на то?
— Нисам ја крив што је он аз даровита породице!

ИСТО КАО ШТО ЈЕ БИЛО

Ујка Паја направио тродневни излет са својим сестрићима. Када су се вратили с пута, а дошли су касно увече, ујка Паја пита, да ли је код куће све у реду и да ли је све онако као што је било када су пошли.

— Дабоме! — потврдио је Гаја.
— У салону горе и сада све сијалице у великом лустеру који је Гаја запалио када смо пошли!

ЗНА ГА ОН ДОБРО!

Попај пита Перу Ждеру, да ли је бацио писмо у сандуче. Пера Ждера се куне да је писмо заиста бацио у поштанско сандуче.

— Ето, бацио сам га, ако хоћеш да знаш, у сандуче које се налази на углу. Поред мене је баш прошао Хореџије, а затим Шиља. И они су видели!

— Ама, да ли смем да ти верујем?

— Потпуно! Уосталом, ето прегледај све моје цепове па ћеш видети да нема никаквог писма!

— Онда је ствар у реду: ја ти уопште нисам ни дао писмо да пошлеш на пошту!

ДА НЕ ЗАБОРАВИ!

У школи учитељ предаје:
— Не заборавите још један важан датум: Пробој Солунског фронта био је 1918 године... Али, Влаја, шта ти то радиш са марамицом?

Влаја, нимало збунен:

— Хоћу да заведем чвор на марамици, да не бих заборавио тај важан датум!

НИЈЕ ЧАМАЦ ЗА СПАСАВАЊЕ

Трамвај је скоро мум, а на станици чека већ доста света. Пера Ждера запове да уђе међу првима, ките се тако десило да је почео да се помера пре Белка.

— Даме би у сваком случају требало прво пустити! — протестовала је Белка.

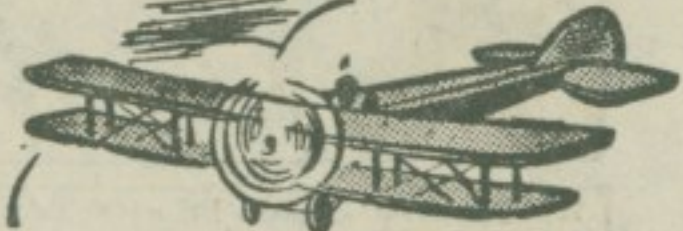
— Што? — бучио се Пера Ждера. — Па госпођо Белка, ово је трамвај, а не чамац за спасавање!

Паја Патак, с. р.

Одговориће одлучно: ДА ИЛИ НЕ!

1) Да ли је надгод који ватао одговарао пред судом и био осуђен?

2) Да ли су српске трупе у борби на Куманову имале и аероплане?

3) Да ли су кадгод биле забрчване дрвене ципеле?

©

Одговори: 1) Да. Године 1874 пред судом у Базелу одговарао је један петао, који је био оптужен да је навољом помоћу синео једно јаје. Осуђен је и као чаробник јавно спаљен заједно са јајетом. — 2) Не. Српске трупе на Куманову октобра 1912 године нису имале аероплане, јер су први српски војни аероплани ступили у дејство тек код Стадра месеца марта 1913 године. — 3) Да. Фридрих Велики био је забранио да се носе дрвене ципеле како би кољарски мајстори и обућари имали више посла. Међутим, та наредба није имала много дејства, јер су дрвене ципеле носиле и њихови боси.

Х.У. Велс НЕВИДЉИВИ ЧОВЕК

Направи се круг око њега, видеше нове трагове мојих стопала на степенацима и на цвотнику.

— Како му то сад ово дође? — рече неко.

— Бога ми, стопала! Погледајте! Стопаља, трче!

Све остали свет, осим тројке мојих делата, забављао се парадом Војске Спаса; гомила ме задржа, али и њих такође. У маси се појави пољубање; људи се почеше ишчуђавати, питати један другог. Ја мунух неког младина и прођох; тренутак доцније трчао сам као без главе преко Расах Сквера, а за мном је јурило шест, седам људи по моме трагу, ништа не схватајући. Не треба даље да вам причам: ускоро је цела помисла трчала за мном.

Двапут закретох за угао, трипут пређох преко улице и врати се на стари траг; затим, како су моје ноге почеле да се загревају и да се суше, отисни им постајуах све блеђи. Најзад сам имао времена да дахнем душом; испрљан се, очистио моје ноге рукама и тако се спасах. Последње што спазих у овом гоњену беше једна група од дванаестак лица која је пажљиво испитивала траг, који је већ почитао и да се суши, нове ципеле која је пр-

Садржај ранијих наставка: У мало енглеско село Ипинг дошао је једног дана један тајанствени странац, сав умотан у неке крпе. Сељаци су убрзо утврдили да тај човек крије сваки део свог тела — зато што је невидљив. У својој вили, доктор Кемп ради и чуди се како може свет да верује у невидљивог човека. Утом се њему јавља невидљиви човек у његовој кући. Каже му да је он Грифин, његов школски друг са универзитета. Тражи помоћ од њега. Објашњава му како је открио поступак по коме видљиво тело може да постане невидљиво. Прича му како је и само своје тело учинио невидљивим и изишао на улицу. Људи су приметили трагове његових стопала и почели да га гоне.

во стала у бару, па онда на сув простор. Тај траг им је изгледао тако усамљен и нехватаљив као што би изгледао Робинсону Крузе на путоном острву.

Тртање ме је било мало загрејало; мало храбрије сам пошао овим улицама, које су биле мирније. Леђа су ми се била укрутила; на врату сам осећао болове од ноктију о-

ног кочијаша и кожа ми је била одрана; ноге су ме ужасно боделе; био сам се убо на нешто, па сам хрпао. Једном сам видео неког слепа који ми се приближавао; побојаш се да ме не примети својим другим изостреним чулима и побегох. Једном и ли двапут настаде пометња — људи су били запрепашћени како им у ушима одјекују неке посевке, а не виде никога.

Онда, сасвим полако, без шума, дође ми нешто на лице: трг се покривао лаким белим огртачем, пахуље снега падале су споро. Већ сам био навукао кивици и кинух. Пси које сам сретао, са њиховим испруженим њушкама и непристојним њушканем, претстављали су за мене паклени страх.

Тада видех како трче људи и деца вичући из пуних груди: пожар. Сви су јурили у правцу мог стања. Осврнувши се доле, према дну улице, угледах густ облак тепог прног дима изнад кровова и телеграфских жица. Да, био сам сигуран, то гори мој стан: тамо ми је остало све, одела, апарати, све што сам имао, збиља, сем чековне књижице и три књиге белешка које су ме чекале на пошти Грејт Портланд. Буктао је пламен! Ајо

је икад човек запалио своје бродове, то сам био ја! Широки пламенови ватре лизали су зидове...

Невидљиви човек ућута и размисли. Кемп баци нерстрљив поглед кроз прозор. Затим:

— Слупам вас — рече — продужите!

ГЛАВА XXII

У трговачком центру

„Прошлог јакле јануара, под претњом снежне вејавице, — а снег би ме и одао задржавајући се по мени! — уморан, скочаћен од мрза, изнурен, несрећан више по што се може и замислити и једва убеђен у своју невидљивост, почех овај нов живот коме сам се посветио. Био сам без склоништа, без прихода; и ниједног бића на целом свету коме бих се могао поверити. Рећи своју тајну, значило би одати се, направити од себе људима забаву. Међутим, ипак ми се наметала неодољива жеља да зауставим првот који нађе и да му се исповедим. Али, с друге стране, погађао сам страх, свирепи и дивљи, који би изазвало моје садашње стање.

На улици нисам имао никаквих планова. Једино сам желео да се склоним од све-

га, да се огрнем нечим, да се огрејем: осећао сам да се тек тада могао да размислим о томе шта треба да радим. Али, чак и за мене, невидљивог човека, редови кућа у Лондону остају заворени, забарикадирани, неосвојиви.

Пред собом сам само једну ствар видео јасно: студен, непогоду, сву беду на снегу у зимској ноћи.

Дође ми на памет једна сјајна мисао. Упутих се једном улицом која води према Тотенхем Курту и ускоро се нађох пред „Омниумом“, е-ном великом трговинском кућом у којој се продаје све, ва-зачто, — од меса, колонизијане робе, рубља, ваљашта, одела све до уљаних слика — огромне лавиринт ратних трговина, пре него што би се могло рећи да је то једна јединица.

Мислио сам да ћу наћи отворена врата: била су међутим затворена.

Док сам стојао у оном пространом улазу, зауставише се нова кола; један човек у униформи — ви добро знате те људи са алатним словима „Omni“ на качкету — отвори врата. Пође ми за руком да се провучем и, пролазећи кроз трговину, дођох до одељка за чипке, рукавице, чарапе и тако даље и до одељка у коме су се продавале корпе за излете и скупоцен намештај од плетеног прута.

Ту сам се осећао у сигурности: много је света дома-зидо и одлазило без престанка. Јутао сам тако док, најзад, на једном спириту више не отвори један простран одељак у коме је било поређано пуно дрвених кровова; свогих тамо и нађох склониште у гомили савијених дубова. У радњи — већ су се упалиле светлости — беше пријатно и топло: одлучих да овде останем, будно пратећи групу продавца и купца који су ишли кроз радњу, све до затварања. Тада ћу моћи, помислих, да дигнем из радње што ми треба за јело, да се обучем, да се проручим, да лепо све обичем редом, да видим чега ту све има, да се обучем, да се проручим на једној од ових постојећа.

План ми изгледаше право добар. Замислио сам био да олаборем једно одело, да се догравам, да узмем и мало новца, да онда подићем своје књиге са поште, да потом изнемијим негде, где бицо, стан и да припремим наплате потпуно остварење преминућих које ми даваше над другима — ја бар тако веровах! — моја невидљивост.

Затварање радње дође убрзо. Није прошао ни један сат откако сам се био утнездио на дупецима кад почех да спуштају сторе на прозорима и да полако гурају купце према излазу. Известан број хитрих помоћника, са невероватном брзином, поче да спрема по тегама и рафовима у нерету. Ја се извукох из свога лекаја чим се умукна тискање света и повукох се у најусамљенији део радње. Био сам збиља изненађен оном брзином којом су мизантри и девојке распоредиле робу излагачи-

БРИК БРАДОФОРД У ЗЕМЉИ ИЗА ЛЕДЕНОГ ЗИДА...

на градоју преко дана. Све кућаје сви штофови, сва роба, сви слаткиши у бакалском одељку, сви рафови — све је то марљиво сређивано, бриљано, дотеривано, стављано на право место; а све што није могло да се сложи по рафовима прекривано је великим покривачима од тила. Најзад, подигоше све столице и напало их поређање по таванама да би паркет остао слободан и празан. Чим би се од њих вршио свој посао, журно би се излазило с неом раздраганошћу на лицу коју сам дотле ретко запажао на продавцима.

Тада нађе група момака носећи маст за паркет, четке и метле. Добро је требало да се чувам да им не станем на пут, па ипак, при свем том, мало ме зачудише својом машћу по чукљу на ноzi.

На крају, добар један сат по затварању радње, отприлике, приметих како се сва врата закључаше кључевима који шљочишце.

Распростре се тишина и нађох се сам између свих тих одељака, галерија, сала за излагање. Све је било савином тихо; са извесног места тамо негде крај врата која су налазила на Тотенхем Џурт, седам се да сам туо бат ногу пролазника уличном.

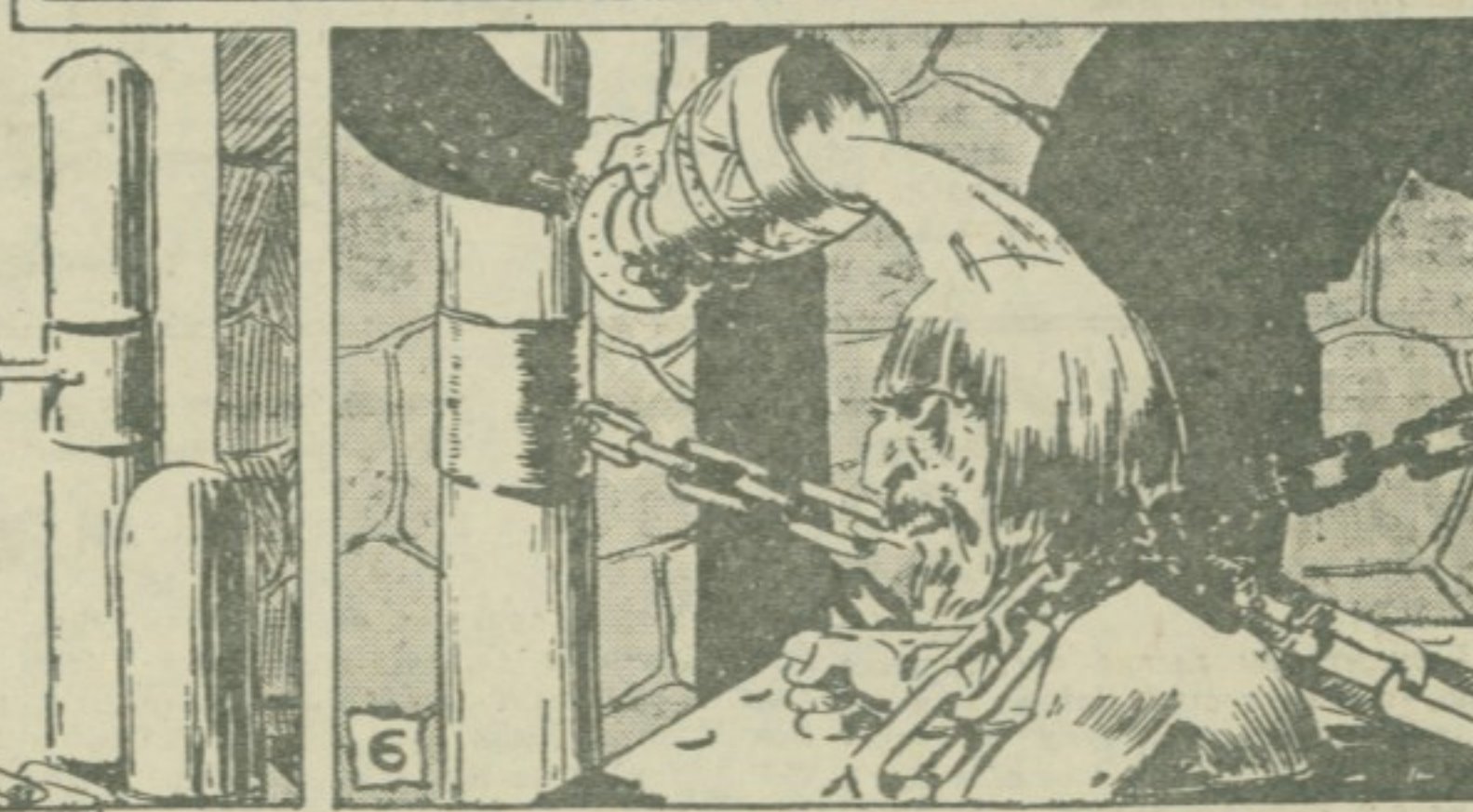
Првих одох у онај део где су се продавале чарапе и рукавице. Било је мрачно, а опет негодно ми је било да тражим шибине; али ипак сам успео да их нађем у некој фијоци. Затим, требало је да пронађем сам таво. Цео сам омоте, свуда претуррао, завлачио прете у бог би свети знао колико кутија и преграда; напоследку пронађох оно што сам тражио; на кутији од картона писало је: „Гаће и прслуди од јагњеће вуне.“ Затим, чарапе, дебеле шалове, нађох и панталоне, један капут, један зимски врсапут, један мекани пешир од филца — нешто као свештенички пешир са спуштеним ободом. — Почео да поново постајем људско биће. Тада помислих и на храну.

На горњем спрату беше бифе: тамо нађох хладно месо; нешто је и кафе било остало у ибрицима; отворих гас, подгрејох све то: а, сад је већ ишло све боље. Потом, како сам тражио покриваче — а моралох се задовољити само једним парчетом покривача за ноге — упадох у бакалски одељак, са много више чоколаде и ушећереног воћа но што ми је требало и усто још и бургоњског белог вина.

(Наставиће се)

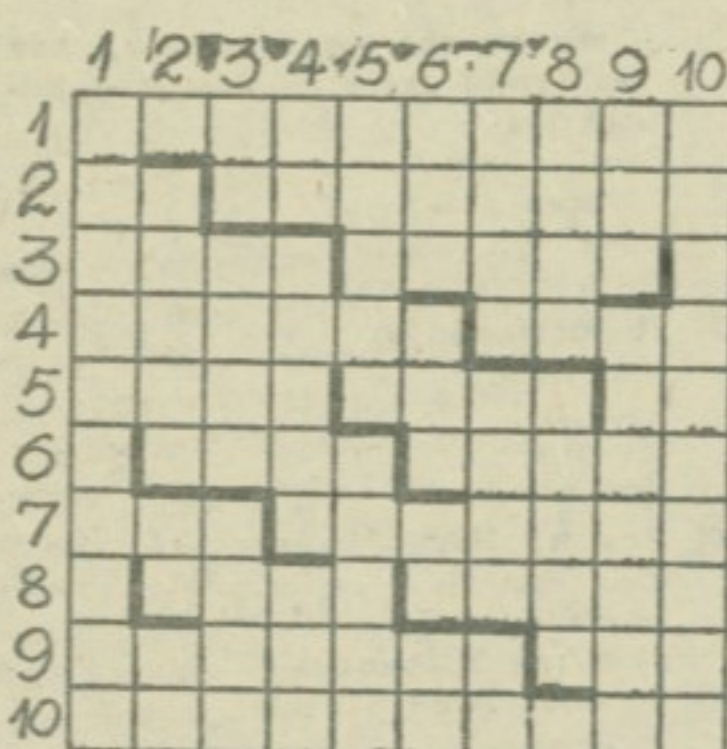
БАШ ЧЕЛИК

ПО МОТИВИМА
ИЗ НАРОДНИХ
ПРИПОВЕДАКА

УКРШТЕНЕ РЕЧИ

Број 21:

Водоравно: 1) Део математике. 2) Два нота сугласника. — Који припада Гордани. 3) Град у Аустрији. — Час (турски). 4) Скраћеница за једну монету. 4) Витлоски шаховски мајстор. — Изабела. 5) Светлосни гас за рекламе. — Света Гора. — Америчко мушко име. 6) Самогласник. — Показна заменица (у падежу). — Засуј. 7) Положивредна алатка. — Служба за подмизивање колских точкова. 8) Сугласник. — Део коњске опреме. — Ареблини. 9) Драги каменчи. — Облик глагола рити. 10) Неколико њих.

Усправно: 1) Држава у Азији. 2) Сугласник, односно самогласник. — Облик глагола вртети. — Точак

(Француски). — Нота. 3) Јерем. — Мера за течност. — Последња опекотина. 4) Показна заменица. — Исмевач свега што се сматра као озбиљно и уредно: дражак човек. — Чича (турски). 5) Није посна. — Наука о распознавању добра и зла и о правилима за постижавање добра. 6) Наше мушко име (у падежу). — Скроз до краја: тешкери. — Река у Шпанији. — Тор. — Иницијали словеначког приповедача. 8) Пркос. — Дрвено седло. — Свеза у реченици. 9) Сисар који живи у морима. — Месар. 10) Поврајина у Шпанији.

Решење броја 20: Водоравно: 1) Олово. — Лупеж. 2) Б. К. (Божја Кнежевина). — Боракс. — Гу! 3) Рода. — Је. — Талк. 4) Алоје. — Рапав. 5) Золни. — Траса. 6) Ораси. — Поток. 7) Пазар. — Укива. 8) Едил. — В. М. (Велика Морана). — Апис 9) Ро. — Одапео. — Рт. 10) Аргус. — Астма.

Усправно: 1) Образа. — Опера. 2) Л. — Колорадо. — Р. 3) Об. — Долази. — О. г. (ове године). 4) Во. — Наопако: Пасија. — Ду (Du). 5) Орјен. — Ирвас. 6) Ласерт. — Пумпа. 7) Ук. — Тарова. — Во. 8) П. С. (Петар Стојановић). — Апатин. — От (= од). 9) Е. — Гласовир. — М. 10) Жуна. — Коста.

ДРУГИХ ПЕТНАЕСТ ШАХОВСКИХ ЛЕКЦИЈА

ЗА ОНЕ КОЈИ ЗНАЈУ ОСНОВЕ ШАХА

IV лекција: Два ловца и краљ против краља

Два ловца могу увек да дају мат краљу, уз сарадњу свога краља, ако су на табли само те четири фигуре. Ако има и других фигура, онда зависи од њиховог положаја. Пошто сада проучавамо само завршнице са матовима које дају фигуре, то остаје правило да два ловца уз помоћ краља дају увек мат противничком краљу, ако је, наравно, тај краљ сам или нема такву одбрану којом би тај мат опречно.

Матирање са два ловца није баш лака ствар за почетнике. Зато морате добро да пазите, да бисте схватили дух и идеју ове завршнице.

Као први пример уземемо овај положај из књиге Капабланкине „Основни шаха“:

Бели: Кd1, Лe1 и f1. Црни: Кh8. Бели дакле, има два ловца: на e1 и f1. Бели краљ се налази далеко од прилога краља који је у углу h8. Шта треба бели да ради да би у што мањем броју похода дао мат противничком краљу? Треба играти тако да се црни краљ потисне не само на крајњу линију (пазите добро, у то је линија а не о реду!), већ и у угао. Свеједно је да ли се краљ који треба да буде матиран затвара на првој или последњој хоризонталној (реду) или првој или последњој вертикалној (линији), тојест на а-линији или h-линији.

Према томе, може се играти овако:

Бели: 1) Lf1 — d3 2) Lc1 — g5 3) Ld3 — f5

Црни: 1) Kh8 — g7 2) Kg7 — f7

10) Lg6 — h5 11) Lg5 — e7 12) Lh5 — g4 13) Lg4 — e6 + 14) Le7 — f6 мат.

Бели ловац треба сада да оде на поље са кога ће моћи својим одељним походом да да „шах“:

Као што сте видели, било је потребно четрнаест похода за мат. За матирање у завршници са два ловца потребно је највише тридесет похода.

Потребно је да пазите на пат. Што значи: не треба дозволити противничком краљу да се извуче из пораза. Треба, дакле, да избегавате пат.

ОТРОВ ОД ПЧЕЛА

3) ... 4) Ke1 — f2 5) Kf2 — g3 6) Kg3 — h4 7) Kh4 — g5 8) Lf5 — g6 9) Kh5 — h6

Кf7 — g7 Кf7 — g7 Кf7 — g7 Кf7 — g7 Кf7 — g7

Да би се црни краљ морао сада да врати на старо место (на поље g8), потребно је да бели одигра не-
ки специфичан ход:

Отров од пчела служио је одавно као лек од реуматизма и неврастеније. То средство већ одavno припада медицинском.

В. Иваница:

КРУПНИИ СУГНИ ТЕХНИЧКИ ПРОБЛЕМИ

Одлучно сам да то вече посветим науци, те одох у клуб да слушах предавање „Техника сутрашњице“. У позивници, штампаној на пољецима некаког шкартираног циркулара, стајало је да ће се као предавач појавити претседник „Секције научних усавршавања и најновијих постигнућа“ Иван Иванович Превобитов.

Иван Иванович показа се као одличан предавач. Он нам откри тако блиставу слику техничког напретка да смо се сви заливали и већ више нисмо били у стању ни да аплаудирамо.

Скоро пуна два сата говорно је о успесима у разбијању атома. О томе да није далеко време кад ће човечанство моћи да се користи енергијом добијеном из атома. Рече да ћемо, захваљујући дестилацији угља, ускоро моћи да грејемо своје куће некаким лаким гасом, који ће млазевица избијати из Данбаса. Затим пређе на авијацију, и ми заједно с Иваном Ивановичем полетесмо на сав Месец.

После предавања приђе ми Иван Иванович и бришући зној с лица, упита:

— Дакле, како вам се свиђа предавање?

— Изврсно! — рекох и срдачно му стерох руку у знак честитања.

Потом сам узео свој мантил и пошао. Али, погледавши на сат, видех да трамваји више не раде. Иван Иванович ме весело потапша по рамену.

— Хајдмо к мени. Ја стајем ту близу. Да се мало почастимо на рачун атома!

После неколико минута већ смо улазили у стан Ивана Ивановича.

— Колега, молим вас седите за сто! Наставићемо наш научни скуп и дискусију! — и он шумко отвори боту и напуни чаше.

Негде изаб часопис. У углу на столу приметих будилник, изврнут тако да су му ноге биле горе. Спазивши мој упитан поглед, Иван Иванович се осмехну:

— Не брините се, сат је тачан. Само, кад је у нормалном положају никако не иде тачно. Два месеца сам стрпљиво проучавао ту аномалију, стављао будилник у све могуће положаје и, најзад, мој труд крунисан је успехом: кад су му ноге горе, иде не може бити боље.

Из друге собе зачу се страховита луна. Као да је тамо неко тешким маљем ударао у под.

— Шта је то? — упитах.

— То мој син нешто мајсториса. И он невероватно много воли технику. Само ја — теориски, а он — практично. Шта ћеш — дете данашњице. Ја завидим његовом детињству! Сећам се у каквој сам варварској средини ја провео своје детињство! Ево како су нам само вадиле оболеле зубе: болесника би поставили на подигнуту широку клупу, везали за зуб јак конач, а на други крај конача пилу. Потом пилу пусте да виси и она својом тежином изнудула зуб. Варварство! А сад и воловод, и биоскоп, и радио и телефон. Култура!

„Дете данашњице“ поново удари маљем, и у исти мах иза мојих леђа се зачу познат ми бас спикера:

— ... еносимо лаку музику...

— А... ха, почео је! — рече Иван Иванович и окрете се к радиоапарату. — Увек он тако: бутти, бутти, а чим јако ударим у под — проговори.

Хтео сам да телефонирам својима да ме не чекају. Неколико пута окренух број, али у слушалици ништа не чух. Тада ми притече у помоћ Иван Иванович. Он ме посаветова да једном руком што јаче затegnем тајтан, а другом да придржавам вешалицу; притом да купам прстом у телефон и да непрекидно дупам. Дуго нисам могао схватити све те покрете, али сам најзад успео да откријем тајну телефонског разговора и затух сигнал.

Сви предмети у соби изгледали су некако чудновато. Многи од њих већ одавно су изгубили свој природни изглед: упаљач је био окривен, место каучука стрчала је копча, којом се, очевидно, палила светлост; на столицама оломљена нога а она се ослања на гомилу књига, међу којима је била и трећа свеска „Енциклопедије“; у орману за књиге налазила се једна гитара или, тачније, нешто што је некада било гитара, пошто сад није имала ни жица ни дршку.

Иван Иванович се сакну и подиже с пода иглу. Пажљиво је постави на сто, затим је пренесе на орман за посуђе, замисли се мало и заболо је у електрични спроводник. Истога часа, као да га амија ујеле, нагло трже руку и у исти мах настале паклени мрак.

— Опет је онај пакосни деран нешто направио! Вечито врши своје глупаве опите! — љутито се Иван Иванович.

— Ништа је нисам направио — зачу се спокојан глас иза зида.

— Угасио си нам светлост! — повика отац разјарено.

— Од мојих опита то је немогућно. Ја се користим трансформатором.

— Знам ја добро те твоје трансформаторе, акумулаторе и друге разне ствари!

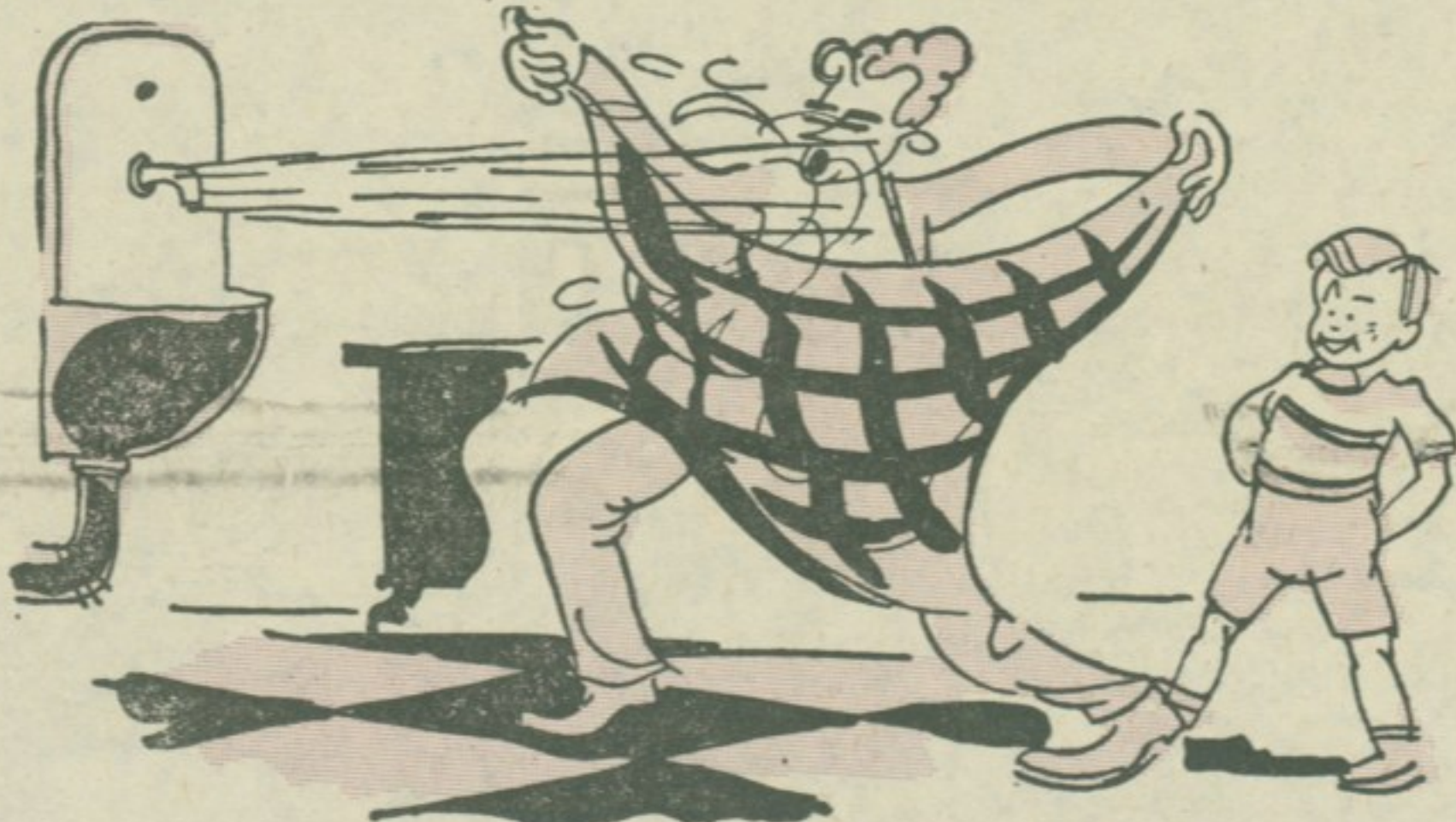
— То је сигура прегорело. Немате због чега да се узрујавате, ја ћу то омах поправити.

— Нишомто! — дрекну Иван Иванович. — Још нас може побити! Не прилази! Сваћу монтера...

Показа се да монтер није код куће. Био је отишао некуда у госте.

— Ако не допунташ да ја поправим, ти изволи сам поправити — рече „дете данашњице“.

— Нема смисла да седимо у мраку.

ЧИЈИ ЈЕ ОВО ЖИВОТОПИС?

Познајете ли главне претставнике наше књижевности? Даћемо вам неколико карактеристичних појединасти о једном нашем књижевнику о коме сте сигурно морали чути. Читајте пажљиво и трудите се да што пре погодите, јер ће то бити доказ колико познајате нашу књижевност. Дакле, читајте пажљиво.

Књижевник-приповедач. Рођен 1862 у Салашу Црнобарском, умро 1905 у селу Глоговцу. Гимназију је учио у Шапцу, учитељску школу у Београду. Учитељство је, а касније је прешао у Београд где је био на разним пословима. Једно време био је драматург Народног позоришта.

(Да ли сте могли да се сетите о коме је реч, јер сви ови подаци већ јасно кажу ко је у питању? Нисте? Онда наставите.)

Прве књиге приповедака издао је у Шапцу 1886 и 1888 године под насловом „Слике из сеоског живота“. Затим је дошао читав низ збирки приповедака, затим већа новела „Селанке“. Најпосле написао је и изванредно популарни роман „Хајдук Станко“, док три започета романа није успео да заврши...

(Ако ни сада не знате о коме је реч, прочитајте још и ово.)

У друштву с Драгомиром Брзакотом написао је популарни позоришни комад из народног живота с певачем „Бидо“ (1892 године), а у друштву са глумцем Илијом Станојевићем „Потеру“ (1895). Оба комада и данас су још на репертоару свих наших позоришта у земљи.

(Сада већ знате о коме је реч. Но ипак за сваки случај имате доле и одговор.)

Ове године Тибет бира новог Далај Ламу

Ове године одиграће се у Тибету један значајан догађај, који је важан не само за Тибет већ и за један део Кине и један део Индије. Ове године Тибет ће изабрати новог Далај Ламу.

Приликом овог избора има да се одлучи ко ће од три дечака, који су се пре пет година родили онога тренутка када је бивши Далај Лама

умро, бити изабран за новог Далај Ламу. Избор је од арло великог значаја, јер је Далај Лама у исто време и политички вођа Тибета.

Овога пута у питању су три дечака од којих су двојица из самога Тибета, док је трећи из кинеске провинције Чингхаи. Сву тројицу ће довести у Ласу, престоницу Тибета. Онда ће њихова имена бити исписана на пергаменту и стављена у једну урну. Затим се будући Далај Лама бира по свима правилима једне савремене лутрије.

Последњи Далај Лама умро је 17 децембра 1933 године. Од тога времена и Тибетанци, и Кина и Индија трудили су се свима силама да обезбеде себи што више утицаја на будући избор Далај Ламе.

Титула Далај Ламе постоји од 1576 године, а савашњи начин избора Далај Ламе заведе је кинески цар 1782 године. У самој ствари најпре су се имена тројице дечака-кандидата гавирали на гвозденим плочицама, које су затим бацане у једно језеро. Плочица са кандидатом који је победио сама би испливала на површину језера након је од гвођђа. Како се ово удепавало није тешко погодити.

Последњи Далај Лама владао је Тибетом преко четврт столећа. Прве године владавине овога биле су јако бурне. Када је један кинески експедициони корпус заузео Ласу, Далај Лама побегао је у Дарцелин, који се налази у Енглеској Индији. У изгнанству је провео две године и сасвим је разумљиво што је од тога доба био јако наклоњен Енглезима. Владавина на тога Далај Ламе била је сва у знаку потпуне независности Тибета од Кине.

Године 1934 Далај Лама протерао је из Тибета старешину једног од најважнијих тибетанских манастира Панчен Ламу. Он се склопио у Кину и био је један од великих пријатеља Кинеза. Умро је изненада и тако Далај Лама једног великог пријатеља Кине за осудне часове који се одигравају у Тибету. Наставник Панчен Ламе још није одређен.

Док не буде изабран нови Далај Лама у Тибету влада једног намесника. И Кина и Енглеска намерно се зала за пријатељство тога претендента. Енглеска има једно претензије; пут за Тибет кроз Енглеску Индију за два месеца је краћи од најкраћег пута за Тибет кроз Кину!

КОЈИ ЈЕ ОДГОВОР ТАЧАН?

Постављамо вам четири питања, свако са четири одговора. Пречитајте оловком оне одговоре за које мислите да нису тачни, па онда погледајте наше тачне одговоре, да бисте видели колико сте правилно одговорили на постављена питања.

- 1) Водопија је:
 - бодља
 - водоземац
 - име једног познатог романа
 - справа
- 2) „Ових топова не остављам, док ме Турци свега не искују!“ рекао је:
 - Васа Чарапић
 - Танаско Рајић
 - Зека Буљубаша
 - Анта Богдана
- 3) Пирсофера је:
 - део неба
 - звезда
 - комета
 - део земље
- 4) Роман „Пауци“ написао је:
 - Иво Ђилко
 - Јосип Козарац
 - Милутин Ускоковић
 - Богобој Атанацковић

Тачни одговори: 1) Водопија је бодља из које се добија цигура. Негује се у многим земљама па и у нашој. — 2) „Ових топова не остављам, док ме Турци свега не искују!“ казао је Танаско Рајић у борби на Лубићу, када је и погинуо, крајем јуна 1915 године. — 3) Пирсофера је онај део земљи који се налази испод чврсте земљине коре. — 4) Роман „Пауци“ написао је Иво Ђилко (Каштел Нови 1889—1923), приповедач који је написао већи број приповедака и из диматичког српског живота и из рата 1912 до 1918 године и два романа „За круном“ и „Пауци“. Био је најпре тумач у Лигијени, а 1911 године прешао је у Србију и постао један од највећих писаца. Отац му је 1915 године, са српском војском, избио из Београда кроз фронт.

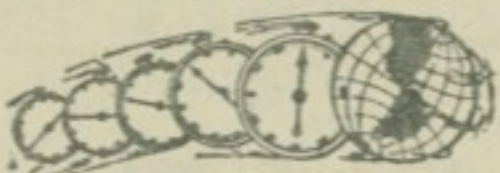

Далај Лама

Пред почетак службе монахиња дувају у велика рогава пред храмом

ОВОГ МИНУТА

-СВАКОГ МИНУТА

Бог редовно прочитаће за 60 секунди. Док из будите читали, тачно за то време догодиће се у свету она што у њима пише. Свакога минута се у свету то догађа. Шта се догађа у свету за један минут?

У Америци има преко 350.000 извора нафте... Сви заједно дају укупно 2.000 буради нафте сваког минута.

За време колико вам је било потребно да прочитате овај став, највећа планета Јупитер, окрећући се око своје осовине, прешла је 105 миља — дакле Јупитер се окреће пет пута брже од Земље.

Ајфелову кулу у Паризу посети просечно по једно ново лице сваког минута.

Хемичари у Осаки, у Јапану, припремају биљни тропеж за морске алге... пола килограма сваког минута.

У овом тренутку у вашим рукама и мишима налази се осам милиона бактерија.

Око 25.000 примерака листова на разним страним језицима растури се у Америци за један минут...

Да би остварио свој поморски шестогодишњи план, Јапан мора да троши 15.000 динара сваких 60 секунди за грађење бродова...

Баптистичка светска алијанса троши 100 динара сваког минута за своје мисије у страним земљама.

С МАЛО НАПРЕЗАЊА СЕТИТЕ СЕ...

ГДЕ СЕ НАЛАЗЕ И КАКО СЕ ЗОВУ ОВА НАША ОСТРВА?

Дајемо вам неколико карактеристичних појединости, које вам морају бити познате и о којима сте сигурно већ једном чули. Са мало напрезања сетите се, о којим је нацим острвима овде реч, како се зову и где се налазе. Тако ћете обновити своје знање. Дакле, о којим је острвима овде реч?

1) Острво на Јадранском Мору, јужно од Крка, источно од Црса. Припада северним делатинским острвима. Од обале је одвојено Подгорским Каналом, који је широк скоро два километра. Дужина острва је 21,3 километар, а највећа му је ширина, на северу, 10,9 километара. Површина 93,6 квадратна километра, те према томе спада у већа острва. Обала му је изванредно разуђена. Највиша тачка 408 метара. Осим једног града на острву има и шест села. Становника има око седам хиљада, од којих нешто преко хиљаду живи у граду, а остало је растушено по острву. Познато је место где сараћа велики број наших и страних туриста. Дакле, које је то острво?

2) Једно од највећих острва у нашем Дунављу. Површина му је 39,7 квадратних километара. За разлику од осталих дунавских острва, која су углавном насељена, ово острво, пошто је велико и пошто је делимично погодно и за обделаване земље, (један део острва налази се под шумом) насељено је. Велико село носи исто име као и само острво. Како се зове то острво и где се налази?

3) Најсеверније, највеће, најродније и најнасељеније од свих острва Јадранског Мора. Површина му је 405,3 квадратних километара. Обала изванредно разуђена. Највиша тачка на острву је 569 метара. На острву живи преко двадесет хиљада душа. Има 85 места и то шест варошица и 73 које већих које мањих села. Острво само за себе образује срез, који се дели на седам општина. Острво има богату историју, јер је било познато још и у римско доба. Сада је неколико места на овоме острву познато као летовалишта и туристичка места.

Одговори: 1) Раб. — 2) Острво, острво на Дунаву између Дубравце, Кљичевца, Дубовца и Рава. — 3) Крк.

Зашто се каже: ТО ЈЕ ПРАВИ МАГАРАЦ!

Знасте већ и сами, јер сте толико пута чули, да се каже за неког човека: То је прави магарца! То поређење, наравно, нико не сме.

Међутим, он требало је тако, јер магарца нема ни једно од својстава која се дају људима када им се каже да су магарци. Напротив, магаре има врло велика предности. Магарца је паметан, снажан, пун стрпљивости и изванредно олан своје господари. Поред тога много је јачи од коња, врло ретко победева, а подноси и велику топлоту као и велику хладноћу. Нагле промене температуре не утичу неповољно на магарца.

Сва несрећна судбина магарца је у томе, што он прати човека од најстаријих времена до данас и што су га увек употребљавали за тешке кућевне послове, док је коњ био животиња која се употребљава у рату и на парадама, дакле племенитија животиња. Због тога су људи годинама посвећивали сву пажњу коњу ваљемарујућу магарца. Тражене су све боље и боље расе коња, док се о магарцу и његовом усавршавању расе уопште није водило рачуна.

И тако се дошло до тога, да се дивљи коњи не могу поредити са питомим, који су несравњено бољи у сваком погледу. Међутим, дивљи магарци, који се још могу наћи у Авији и Африци, кудинамо су бољи и лепши од питомих...

Дакле, када се за неког превриво каже да је магарца, стварно се наноси увреда ма-

гарцу, јер је то у сваком погледу јорисна и добра животиња...

Дивљаци против цаза

Једна научна експедиција бавила се у дунглама око Оринока ради испитивања тамошњих урођеника, који су до сада имали врло мало додира са цивилизацијом. Поред осталог експедиција је имала и велики грамофон и сваке вечери приређивала је урођеницима читаве концерте. Урођеници су били очарани музиком, али никако нису трпели цаза, док су таковану класичну музику слушали са много

Уље од скакаваца

Утврђено је да и скакавци, који наносе усевима огромну штету, могу да буду од користи. Доведено је да се од њих може добити једна врста уља, која се врло корисно може употребити за авионе, јер се то уље не стеже ни на највећим висинама, већ задржава течно стање.

Уље од скакаваца први пут је добијено пре педесет година. Уље се добија од јаја скакаваца. Ово уље личи на некувањо жуланце кокошијег јајета. Укуса је тешко горког и опорог. Врло лако се ужегне.

Прва жена која је летела...

У осамдесетседмој години умрла је Леола Мери Коли, прва жена која је летела аеропланом. Она је била жена пуковника Колина, који је био авијатичар и који је погинуо

приликом јелне авионске несреће.

Мери Коли летела је први пут 1908 године на апарату који је конструисао и којим је управљао њен муж. Но то није било њено ваздушно крштење. Године 1901 Мери Коли летела је на једној врсти једрилице, коју је такође конструисао њен муж.

Правосуђе у Периклово доба!

За време Периклово судно је сам народ. Сваке године тачно одређенога дана бирали су шест хиљада грађана из чијих су редова затим узимали судије. Судије су одређивале управно онога дана када би имало да се одржи суђење. У то време браћу нису постојали и сваки оптужени имао је сам да се брани. Ако за то нису били способни, куповали су написане говоре од људи којима је било једино занимање да пишу одбране. Наравно, такве одбране нису смеле да се читају пред судом већ су их оптужени учили напамет.

Одбрана није смела да траје колико је ко хтео, већ је време одбране одређивано једним нарочитим воденим часовником. Чим би из тога часовника канула и последња кап, оптужени је морао да прекине одбрану. Затим се извршила пресуда на тај начин што је сваки судија спуштао у нарочиту урну на засебној цедуљини своје мишљење и своју пресуду, па се узимала она осуда која је имала највећи број листића...

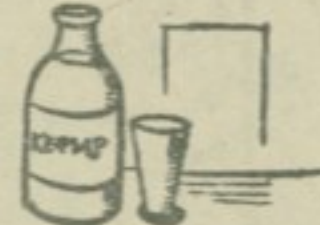
ЈЕСТЕ ЛИ ВЕЋ

ЧУЛИ ДА...

Највеће језеро на свету је Каспско Море. Његова повр-

Кафир се начешће справља од млека, кога је скинута па-

Млеко може бити од краве, овце или козе. Да би се добила ова врста кисела млека, у млеко се морају додати нарочити микроби који изазивају кршење. Назив кефир долази свакако од турске речи „кеф“, што значи благодатање.

шина износи 438.000 квадратних километара, дакле нешто мање него површина две Југославије.

Енглези се сматрају као врло поштени људи. Ипак је статистички утврђено да се из разних познатих енглеских ресторана и хотела сваке

У Сједињеним Америчким Државама

године украде најмање пола милиона шољица и преко милион кашичица.

годишње се прода око пола милијарде черапа.

ПРОВЕРИТЕ ДА ЛИ СТЕ ПОВРШНИ

КАКО СЕ ЗОВЕ НОВИ МУЖ ФИЛМСКЕ ЗВЕЗДЕ АНАБЕЛЕ?

Свакога дана читате новине. Прочитате масу имена: лича, ствари. Сазнасте да неке важне догађаје. Да ли сте у стању да запазите бар оно што је најважније и што није било тако давно? Или ове читате површно, те од читана не можете никакве користи. Покушајте да проверите; ево вам најобичнијих питања.

- 1) Како се зове нови муж филмске звезде Анабеле?
- 2) Последњих дана априла изгорео је један велики прекоокеански брод. Који и чији?
- 3) Колико износи југословенски рекорд у једриличарству?
- 4) Ко спрема нову експедицију за Јужни Пол?
- 5) Који је наш научник одликован у Италији?

Одговори: 1) Француска филмска звезда Анабела везала се 23 априла у Холивуд са америчким филмским глумцем Тајроном Пауером. — 2) Нова 18 априла на француском прекоокеанском броду „Пари“ који је у Хагру био спреман за ползаак у Њујорк, избио је пожар који је потпуно уништио брод. „Пари“ је имао 34.569 тона и био је дугачак 225 метара. — 3) Југословенски рекорд у једриличарству износи: 12 сати у погледу дужине трајања лета, а 128 километра у правој линији у погледу дужине пређене стазе. — 4) Елсворт, амерички истраживач Јужног Пола, спрема нову експедицију на Јужни Пол. Експедиција има задатак да јасно обележи све оно што су до сада разне америчке експедиције у тим крајевима успеле да открију. — 5) Милан Рететар добио је диплому „хонорис кауза“ универзитета у Фиренци. Он од 1928 године, због својих студија, живи у Фиренци, а раније је био професор ботанике и земљорадничког универзитета.

ВЕРОВАЛИ ИЛИ НЕ

РИБЕ-
СИМСКИ БИЗАНЦИ
УПЕЦАНЕ
СУ У РЕЦИ НАМЕ-
КАРОН У ВИСКОН-
СИНУ (С.А.Д.)

МЕСЕЦУ
ВЛАДА
МРТВА
ТИШИНА
ЈЕР НА ЊЕМУ
НЕМА ВАЗДУХА,
КОЈИ БИ ПРЕ-
НОСИО ЗВУК~

Моцарт
ЈЕ СВИРАО НА КЛАВИРУ НА
КОМЕ СУ „БЕЛЕ“ ДИРКЕ
БИЛЕ ЦРНЕ, А „ЦРНЕ“ ДИР-
КЕ БЕЛЕ.
(ОВАЈ КЛАВИР СЕ НАЛАЗИ У САЛЦБУРГУ)

ЧУДА ДАЛЕКИХ ЗЕМАЉА

ЈУЖНА АУСТРАЛИЈА

ЈУЖНА АУСТРАЛИЈА ЈЕ ОТКРИВЕНА ЈЕДНОМ СМЕЛОМ ПЛОВИОМ 1829 ГОД. КАПТАН ЧАРЛС СТАРТ ПОШАО ЈЕ ЧАМЦЕМ ДА ИСПИТА ТОМ РЕКЕ МАРИМБИЈУ. КАДА ЈЕ СТИГАО ДО ТЕ РЕКЕ, САРГАБЕН ЈЕ АРМИ ЧАМАЦ ЗА ПРТАЈ И ТАДА СЕ ПОШАО НИЗ РЕКУ ПОСЛЕ НЕВЕРОВАТНИХ ТЕШКОТА. ЈЕДНОМ СЕ ТЕРЕТНИ ЧАМАЦ НАСУКАО, ПА СУ МОРАЛИ ДА ИЗВЛАЧЕ И ЊЕГА И ЧАМАЦ, У КОМЕ СУ СЕ ВОЗИЛИ — СТИГЛИ СУ ДО РЕКЕ МАРАЈ И НАСТАВИЛИ ДО њеног извора. ЗАТИМ СУ СЕ БРАТИЛИ 800 МИЉА УВОДНО И ПРИЧАЛИ О НОВОЈ ЗЕМЉИ.

1836 ЈУЖНА АУСТРАЛИЈА ЈЕ ПРОГЛАШЕНА ЗА БРИТАНСКИ ПОСЕД. СТАРО ДРВО ЕУКАЛИПТУСА, ИСПОД КОГА ЈЕ ПРОЧИТАНА ПРОКЛАМАЦИЈА, ЈОШ ПОСЈИ У ГЛИНЕЛУ.

МА ДА ВЕЛИКА РЕКА МАРАЈ ПОНЕКАД ЈЕ САСВИМ ПЛИТКА. ЗАТО СУ САРГАБЕН БРАЊЕ И ДУБОКИ КАНАЛИ ИЗ КОЈИХ СЕ НАВОДНАВА ОКОЛИНО ЗЕМЉИШТЕ.

СВАКЕ ГОДИНЕ БРОДОВИ СЕ ПШЕНИЦОМ ИЗ ЈУЖНЕ АУСТРАЛИЈЕ ОДЛАЖЕ ЗА ЕНГЛЕСКУ ТИРЕ. УКОТОВЕНИ СУ ДВЕ МИЉЕ ОД ОБАВЕ И УТОВАР ПШЕНИЦЕ ВРШИ СЕ ПОМОЋУ НАРОЧИТИХ ЧАМАЦА. ТО ЈЕ ЗЛОДНИЧЕ ЗА ФАРМЕРЕ, ЈЕР НЕ МОРАЈУ ПРЕВОЗИТИ ПШЕНИЦУ ДО РЕКЕ, А ОДАТЈЕ ДО ПРИСТАНИШТА.

СВАКЕ ГОДИНЕ ОБРАЂУЈУ СЕ МНОГИ НОВИ ДЕЛОВИ ЗЕМЉИ. ШТА НАРОЧИТИМ ПЛУГОМ, КОЈИ КАД НАИДЕ НА КАМЕН ОТСКОЧИ И ПОНОВО СЕ ЗАРИЈЕ У ЗЕМЉУ И НАСТАВЉА ОБРАЂЕ.

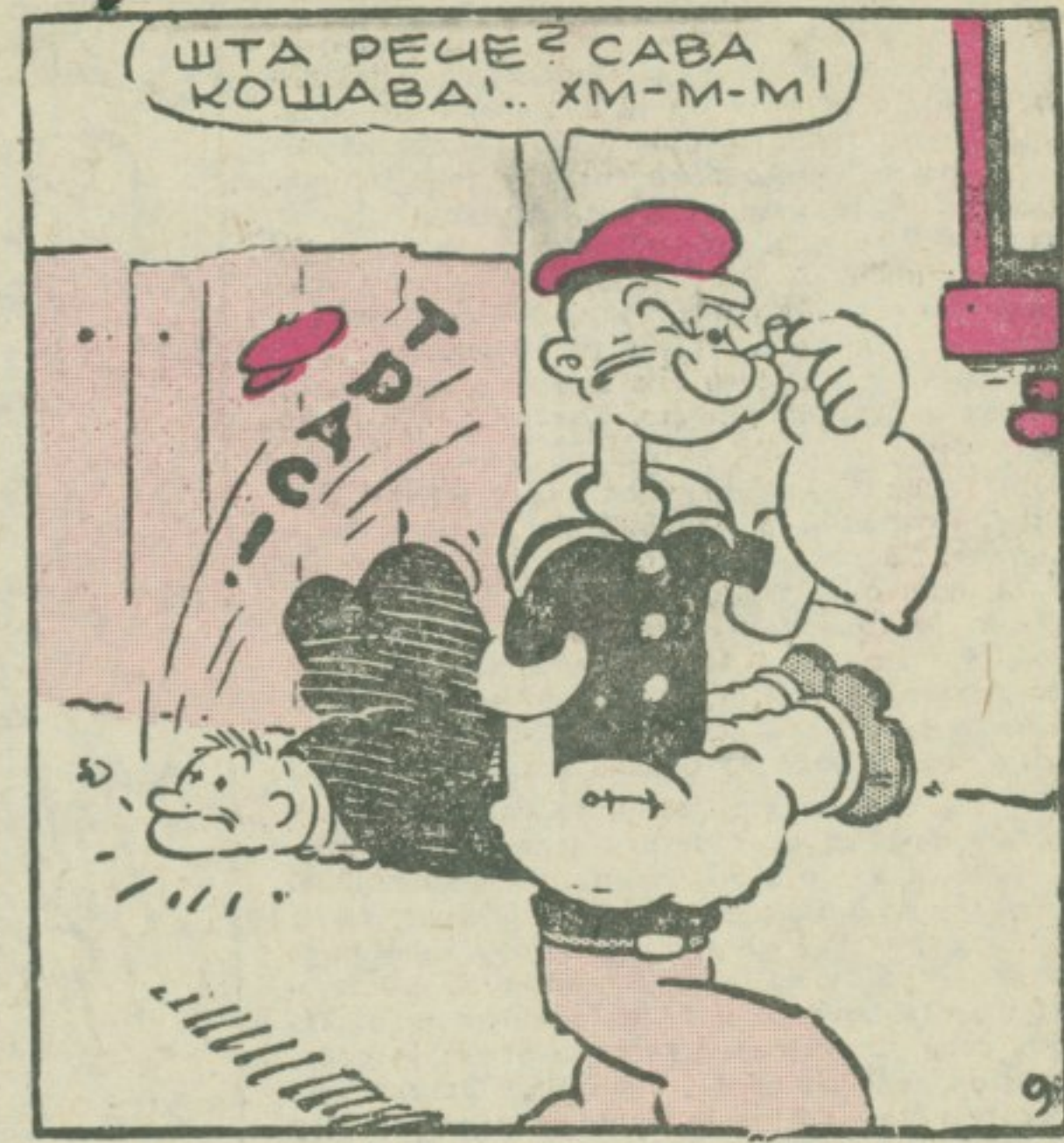
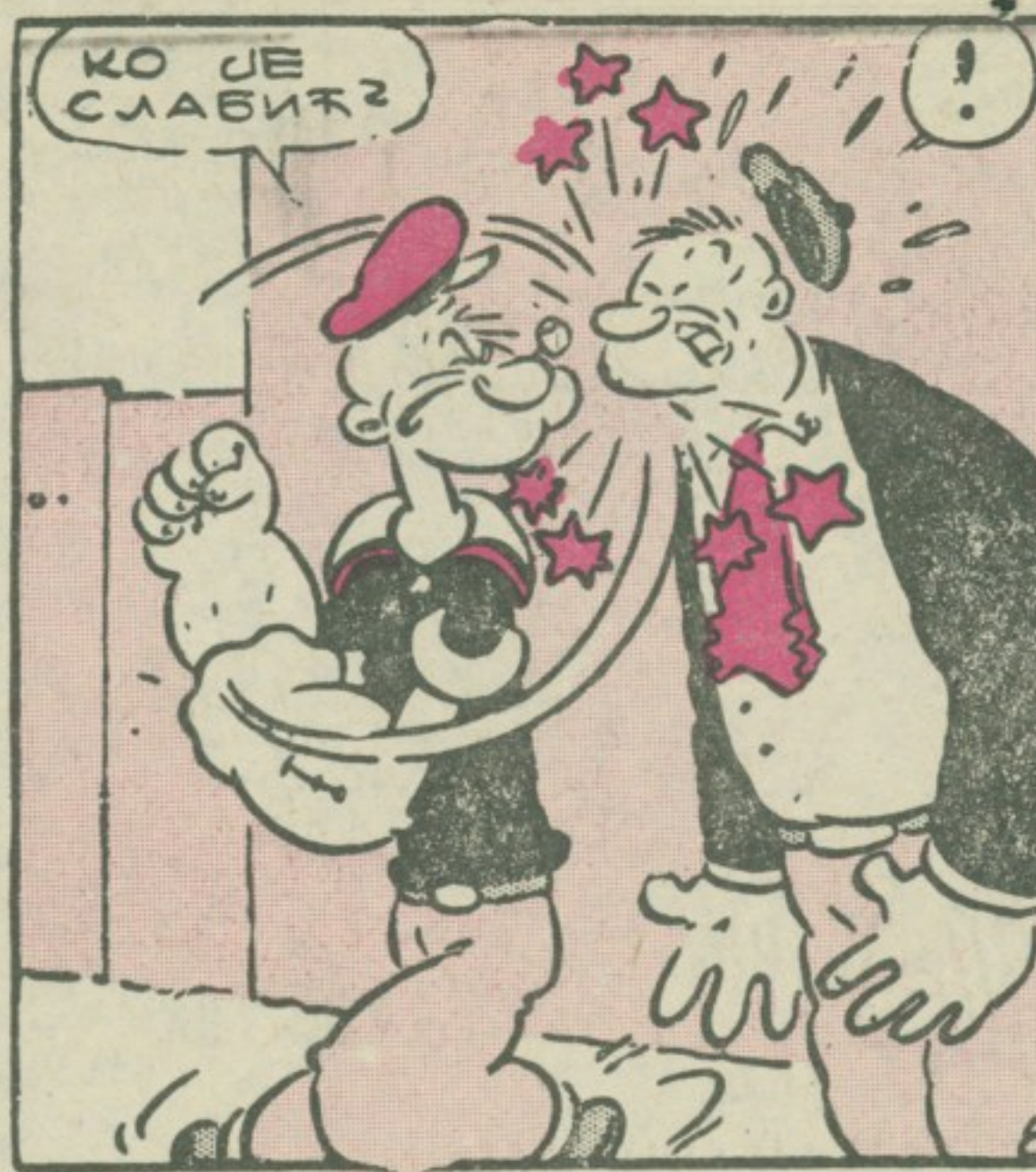
АУСТРАЛИЈАНСКА НАЦИОНАЛНА БИЛКА ЈЕ НЕКА ВРСТА БАГРЕ. МА ИМА ЖУТЕ ЦВЕТИКЕ. РАСТЕ У ПОЉУ НА ВЕЛИКИМ ПРОСТОРИМА. КОРА ОВЕ БИЛКЕ СЕ ГЛУИ, МЕЂЕ И УПОТРЕБЉАВА ЗА ШТАВЉЕЊЕ КОЖЕ. 4000 ТОНА ИЗВОЗИ СЕ.

КРАЈЕМ ЛЕТА, КАДА СЕ ЈЕЗЕРА И ЗАЛИВИ ПРЕСУШЕ, ВРШЕ СЕ ВЕЛИКЕ „ЖЕТВЕ СОЛИ“. ГОДИШЊЕ СЕ СКУПИ 30.000 ТОНА.

У РЕЦ МАРАЈ ЛОВИ СЕ МНОГО БАКАЛАРА. УДИЦА СЕ ЗАВЕШЕ ЗА КОМАЛ И ГОРЕ СЕ ПРИВЕШЕ ЗВОНЦЕ. ЧИМ СЕ РИБА ХВАТИ, ЗВОНЦЕ ЗАЗВОНИ И ЛОВАЦ ДОЛАЗИ ДА ЈЕ УЗМЕ.

ЈУЖНА АУСТРАЛИЈА ПРВА ЈЕ У БРИТАНСКОЈ ИМПЕРИЈИ СДРАДИЛА ДРЖАВУ ЖЕЛЕЗНИЧКУ ПРУГУ 1856. ДОДУШЕ, ОНА ЈЕ БИЛА ДУГАКА СВЕРА У МИЉА. АЛИ САДА ДРЖАВНА ЖЕЛЕЗНИЧКА ПРУГА ИЗНОСИ УКУПНО 2500 МИЉА. ОВО ЈЕ НАЈВЕЋА ЖЕЛЕЗНИЧКА ПРУГА НА ПАЦИФИКУ.

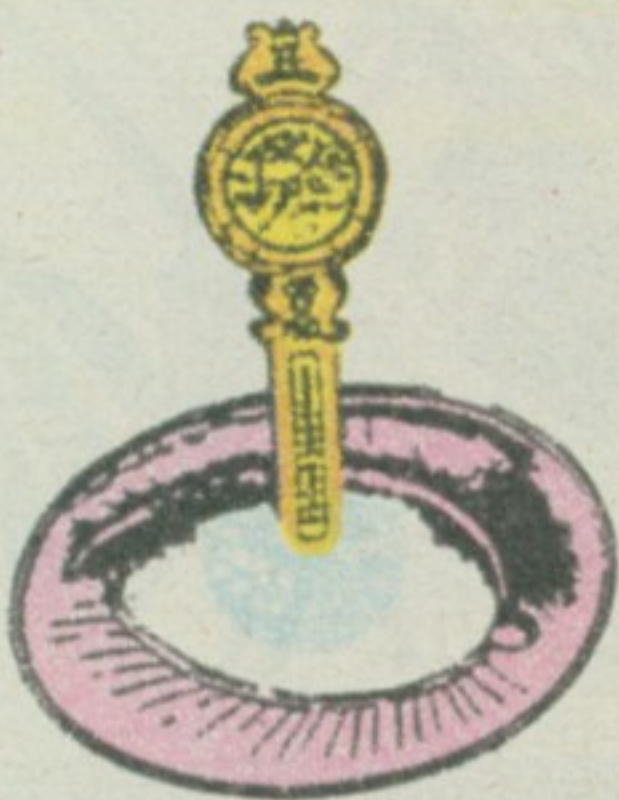
ПОПАЈЕВ ВЕЛИКИ БОКС МЕЧ

Copyright opera mundi

ВЕЉКО
РАДОСАВЉЕВИЋ

ВИДЕО БАРОМЕТАР

1. Firestarter – Пламене лопте

(према истоименом роману Стивена Кинга), САД, 1984, редитељ: Марк Л. Лестер, главне улоге: Дејвид Кејт, Џорџ Скот, Дру Баримор, Лујза Флечер, Мартин Шин, трајање 115 минута.

Специјално владино одељење за научна истраживања, под називом „Радионица“, организовало је прави лов на Ендруа Мекгија и његову седмогодишњу кћерку Чарли, а разлог су њихове невероватне менталне способности: он, снагом воље, може да натера људе да раде оно што желе, док она погледом може да упали ватру и притом ослободи толику количину енергије да свуда око себе оставља пустош. План „Радионице“ је да их испита и евентуално искористи за своје потребе (то се посебно односи на Чарли чија моћ временом постаје све разорнија).

2. Lavander Hill Mog – Банда са Лавандер Хила, Велика Британија, 1951, редитељ: Чарлс Кричтон, главне улоге: Алек

Гинис, Стенли Холовеј, Сидни Џејмс, Алфи Бас, трајање: 82 минута.

Алек Гинис је ситни банкарски чиновник који већ годинама ради досадан и слабо плаћен посао. Ипак, време које је провео на том послу није тек тако потрошено, јер успео је да смисли савршен план за крађу златних полуга у вредности од милион фунти! Иначе, „Банда са Лавандер Хила“ један је од најбољих филмова из времена највећих успеха тзв. „Илинг комедије“ („Илинг“ је био водећи британски филмски студио у том периоду), а као доказ за то нека послужи чињеница да је сценариста Т. Е. Б. Кларк те године био награђен „Оскаром“.

3. Man Who Haunted Himself – У сопственој замци, Велика Британија, 1970, редитељ: Базил Дирден, главне улоге: Роџер Мур, Хилдегард Нил, Алистер Мекензи, трајање: 94 минута.

Психолошка драма о Харолду Пелхаму, успешном бизнисмену, коме после саобраћајне несреће живот постаје прави кошмар, јер одједном

почиње да га прогони дух – а тај дух је заправо он сам! Занимљиво је да је ово био последњи филм Базила Дирдена (1911–1971), својевремено једног од најпродуктивнијих, али и најбољих британских редитеља („Лига џентлмена“, „Жртва“, „Сафир“, „Песма мртвим љубавницима“, епизода „Кочијаш мртвачких кола“ из омнибуса „Глуво доба ноћи“ итд.).

4. The Osterman Weekend – Остерманов викенд (према истоименом роману Роберта Ладлама), САД, 1983, редитељ: Сем Пекинпо, главне улоге: Рутгер Хауер, Џон Харт, Денис Хопер, Берт Ланкастер, Мег Фостер, трајање: 102 минута.

Уочи сусрета са неколицином блиских пријатеља Џона Танера, иначе ТВ водитеља, изненада посећују људи из ЦИА и саопштавају му да су његови пријатељи у ствари совјетски шпијуни. Тако су он и његова породица увучени у једну замршену политичку игру у којој има доста неочекиваних обрта. И Сему Пекинпоу је, попут Базила Дирдена, ово био последњи филм; иза њега су остала ремек-дела као што су: „Пуцњи поподне“,

„Дивља Хорда“, „Пси од сламе“, „Пет Герет и Били Кид“ и „Елита убица“.

5. Murder on the Orient Express – Убиство у Оријент експресу, (према истоименом роману Агате Кристи), Велика Британија, 1974, редитељ: Сидни Ламет, главне улоге: Алберт Фини, Лорин Бекол, Мартин Балсам, Ингрид Бергман, Жаклин Бисе, Шон Конери, Ентони Перкинс, Ричард Видмарк, Џон Гилгуд, трајање: 127 минута.

Раскошна, „Ол-стар“ продукција којом је практично започета читава серија сличних екранизација романа Агате Кристи. Херкул Поаро, тај генијални белгијски детектив, овога пута наилази на убиство за време путовања, вероватно најчувенијим возом на свету, „Оријент експресом“. У бравурозном финалу филма он, наравно, открива убицу, али начин на који ће то учинити биће заиста изненађење за све. Ингрид Бергман је за улогу у овом филму била награђена „Оскаром“ за епизоду.

Власник видео права за све поменуте филмове је дистрибутерска кућа „ВАНС“ из Београда, чијом нам је љубазношћу било и омогућено да их погледамо.

УЦЕЊЕН НА ТРИ МИЛИОНА ДОЛАРА

КОБРА СТИЖЕ У ЗОРУ

Никола Милошевић је вероватно једини Југословен који се као герилац борио у једној латиноамеричкој земљи. Ово је прича како је добио надимак Мунгос

Емучо мустардо ке понса! – „Много је касније него што мислиш“, гласи превод реченице коју сам прочитао на довратку порушене цркве у јужноамеричкој џунгли. Како нисам знао ни реч шпански, данима и ноћима разбијао сам главу шта значи и то ми је помогло да заборавим глад и умор који су ме излуђивали.

– Стижемо! – прошапутао је кормилар и већ следећег тренутка врх прамца зарио се у обалу. Чудио сам се како је у овом мрклом мраку, без ичега што је могло да му послужи као оријентир, знао где треба да пристане. А можда и није, помислио сам. Уосталом, видећемо убрзо. Ако припуцају, значи промашили смо... Међутим, нисмо.

Искрцали смо се у највећој тишини и натоварили ранце на леђа. Били су огромни и тешки јер смо, поред личних ствари, носили и нешто експлозива и ручних бомби и кренули за водичем. Нисам могао да видим каква је оба-

ла по којој смо ишли, али сам по шкрипи под ногама знао да је песковита.

Сат-два касније зашли смо у џунглу. Продорни, крештави крици ко зна каквих животиња и шуштање лишћа кроз које смо се пробијали натерали су ме да се запитам да ли сам ја сасвим читав кад се упуштам у овакву авантуру. Сваког часа очекивао сам да ће ми тело обавити нека анаконда или да ће ми се у потиљак зарити зуби неке звери. Свануло је а ништа од тога није се догодило. Дан ми је донео олакшање, осећао сам се сигурније.

Пуна три дана и ноћи ишли смо ка свом циљу, ослобођеној територији, и све то време наши водичи су, а да ми тога уопште нисмо били свесни, помно проучавали наше понашање. Герицима нису били потребни мекушци. Срећом, ја сам тада још био млад, била ми је тридесет пета, у пуној снази, издржљив и нисам био гладан. Касније, за оних 18 месеци колико сам провео са герицима, ниједном нисам био сит.

„Овај може са нама, од

њега ће нешто бити“, гласила је препорука водича и ја сам припао групи Б. Заједно са командантом, пуковником Санчезом, било нас је 22. Већина су били официри, бар десеторица имали су чин капетана, а ја сам био један од ретких цивила.

Радар у глави

Истог поподнева када смо стигли до зоне операције прошли смо основну обуку у руковању оружјем. Научили су нас како да држимо „калашњикове“, нишанимо, пуцамо, показали нам како се бацају бомбе. И то је било све. Цела обука. За нешто више није било времена јер нам је за петма била војска.

Терен којим смо се кретали делом је био обрастао полуџунгом, а делом је био камени и кроз њега је пролазило неколико речица. Њихових токова стално смо се држали јер других извора воде нисмо имали. Већ тог првог дана у групи као да се сам Бог побринуо за мене: од бивше кукавице начинио је јунака.

Сви смо били уморни и по-

лако се кретали, недостајао је само Пако. Да је он био са нама, можда се све то не би догодило јер је једино Пако могао да нађуши опасност. Као да је имао бар пет-шест радара у глави. Али, њега није било и ми смо срљали у смрт. Поскидали би нас све као врапце да један од војника који су нам поставили заседу није опалио пре времена.

Ако сакријем ноге, бићу спасен!

Моји другови, навикли на скоро свакодневну борбу, бацили су се на земљу хватајући макар какав заклон. Два брата Рамоса, који су били одмах до мене, пали су иза нека два пања, а ја између њих. Никада раније нисам био у сличној ситуацији. Како који пуцањ одјекне, а кроз мене жмарци. Клео сам Драгињу и Лазара што су ме родили, кајао се што сам дошао у ову џунглу, чудно се радује тој којој сам осетио кад сам дошао на ослобођену територију. Шта је овде било за радовање? Звизнуо је први рафал према нама и ја сам отворио уста, ни сам не знам због чега. Кад сам их затворио, била су пуна песка. Мајко моја, ако преживим ово биће добро, само да се не обрукам. Обузео ме ужасан страх да не напуним гаће. Да се то дешава, читао сам код Добрице

Ћосића. А ја сам знао колика сам кукавица, не би било чудно ако ми се то деси.

Једва се усуђујући да померим главу, погледао сам око себе. Рамоси су нашли бољи заклон, нарочито Хулио. Пањ иза кога је лежао био је повелик, али недовољан да штити двојицу. Нешто ниже, испод мојих ногу, јер смо се затекли на низбрдици, видело се неко шибље. Нисам знао шта је у њему, али чинило ми се да ћу, ако само ноге гурнем у њега, бити спасен. Почео сам да се врпољим и повлачим полако према шибљу. Једина мисао била ми је да се њега жив докопам. На борбу нисам мислио.

Милиметар по милиметар и ја сам се докопао шибља, пружио ноге, одгурнуо се рукама и, као да је неко ишчупао тло на коме сам лежао, полетео главачке. Шибље је скривало ивицу вододерине низ коју сам полетео не успевајући да се задржим. Можда би ми то и пошло за руком да целог дана није падала киша и расквасила земљу.

Ужас је благ израз за оно што сам осећао. Нисам имао појма где падам, хоћу ли се, када и где зауставити. А на све стране је пуцало. Моји су горе, вероватно нико и није приметио да ме нема. Готов си, мој Никола, рекао сам себи, сад ће да те ухвате, заробе, да те муче, убију к'о пса. А није то једино што ме мучило.

Како сам се котрљао, тако ме је по рукама и лицу секло и гребало неко трње, лишће чије су ивице као оштрица бријача. Ко зна шта је, можда ме је и нека змија ујела. Боље да умрем од њеног отрова, размишљао сам, него да ме муче. Имао сам прилике да на филму видим како то изгледа, у стварности је вероватно још и горе.

Док ми је све то муњевином брзином пролазило кроз главу, коначно сам се зауставио. Срећом, опет усред неког шибља. Требало ми је неколико тренутака да дођем к себи и схватим да сам жив. И, поново сам се следио од страха. Сасвим јасно, из велике близине, зачуо сам гласове. Опрезно сам размакас лишће и провирио: испред мене је била чистина на којој је чучало петнаестак људи. У средини је неки официр, нисам могао да разазнам ознаке чина, нешто цртао и објашњавао. Остали су га слушали. Кроз шта си прошао, прошаси, сада си изгубљен, помислио сам и у том тренутку, кад сам схватио да ми нема спаса, нестало је страха. Као да је руком однет.

Преки суд у џунгли

Сада, када се више нисам бојао и када сам био потпуно спреман да умрем, одлучио сам да што скупље продам своју кожу. Активирао сам

бомбу, једну, па другу, молећи се да ми не експлодира у руци и бацио је. Док су експлозије још одјекивале, ја сам већ имао „калашњиков“ у рукама и даље решен да се не продам тек тако, кад ме неко шчепао за врат и бацио ме на земљу. Зар је могуће да ми се неко од њих пришубљао с леђа, помислио сам и по ко зна који пут у року од десет минута опростио се од живота. Кад сам се окренуо, угледао сам — Пака. Уз његову помоћ успентрао сам се уз вододерину низ коју сам пао. Срце ми је, што од напора што од страха, стигло у подгрглац.

Придружио сам се осталима који су се уз жестоку ватру повлачили према џунгли. Не бих умео да објасним како нам је то пошло за руком. Око нас су пљуштали меци, али смо се докопали дрвећа и дали се у бег. Трчали смо к'о без душе неких седам-осам километара и командант је тек онда дозволио да се мало издувамо. Можда и не би да Пако опет није негде нестало. И док ми је цело тело подрхтавало од узбуђења кроз која сам прошао, почело је да ме мучи осећање кривице. У рату се грешке скупко плаћају, за кривца нема милости, зна се: организује се преки суд и готово. Читао сам да је у партизанима тако било.

мора да је и овде, међу герилцима, исто»

Сав ојађен, несрећан, унезверен, сео сам на пете чекајући да се донесе пресуда. Моји другови су нешто живо расправљали, нисам разумео шта. И док сам покушавао да докучим шта ми се спрема, почео сам да смишљам како ћу да се браним, шта да кажем. Најбоље истину: да је земља пода мном нестала, да сам изгубио главу, бацио бомбе на офицере и не помишљајући да и неко од наших може да страда. Смисливши то, почео сам да пребројавам људе, сви су били ту осим Пака. Он није могао да страда, био сам сигуран, јер ме је извео из оне вододерине: сигурно је на неком задатку.

Испао сам јунак

Не знам колико је времена прошло, сви смо стајали и чекали, претворени у ухо. И док су сви очекивали потеру, ја сам чекао крст на који ће ме, као Исуса, распети. Одједном, из лишћа је изронио Пако и, шеретски салутирајући, рапортирао Санчезу:

— Команданте, задатак је извршен, непријатељ је уништен!

Из двадесет грла „оле“ и моји другови су ме, у наступу одушевљења, срушили на земљу. Нисам разумео шта говоре, али сам схватио да сам урадио нешто веома добро, да сам ја, кукавица, испао јунак. Од мојих бомби страдало је свих 15 непријатељских официра. Сви су ме са дивљењем гледали.

Већ тог првог дана заједничког живота постао сам њихов. А и ја сам се некако преломио. Схватио сам да овде не важи ниједно правило живота у цивилизацији. Поред осталог, морао сам да заборавим шта је доњи веш, како изгледају чарапе, научио да се бријем са оно мало воде што бих захватио са неког листа. И све то, мање више, стрпљиво подносио. Само на нешто, свих тих 18 месеци, нисам успео да се навикнем: да једем живо месо као што су то моји другови радили. Кад сам први пут принео устима комад анаконде, коју је Пако за тили час одрао, мислио сам да ћу повратити црева. Па чак и кад се испече, месо звери ужасно заудара и човек просто сам себе и задах који излази из њега не може да поднесе. И зато сам посебно био дирнут када су ми, уочи битке у којој је 400 људи кренуло на нас, дали да поједем једну једину конзерву ар-

гентинске говедине коју смо још имали.

Санчез нам је одржао патриотски говор, одредио сваком задатак и рекао да команда ослобођене територије има пуно поверења у нас. Мени је, као врсном стрелцу, како сам се у међувремену показао, пало у део да ликвидирам пуковника Бареву, човека који је лично убио 2000–3000 људи.

Убити змију!

Да бисмо извршили задатак, морали смо да дозволимо да нас опколе. Целу ноћ провео сам у некој рупи са Паком који је стално негде одлазио и враћао се. Лево и десно од мене били су распоређени кубански капетан Силва и Маноло, најмлађи члан групе и најбољи стрелац. Кад смо добили знак да нам се Кобра, како су звали пуковника, приближава у пратњи 12 официра, Пако је извукао чутуру са текилом и дао ми да отпијем два гутљаја. Попио сам један и вратио је. Не, не, био је упоран Пако, командант је наредио да попијем два, то ће потиснути страх. Санчез је тачно знао у каквом се стању налазимо: први пут требало је да убијем одређеног човека.

У борби, у општој пуцњави, то је било друкчије. Пуцаш, а не знаш да ли је твој метак неког погодио. Ово је било нешто сасвим друго. Није свеједно убити човека чак и када знаш да је злочинац. И зашто су баш мене одабрали? Хиљаду мисли прошло ми је кроз главу док сам кроз нишан Санчезовог „М 16“, који су ми дали за ову прилику, гледао како ми се Кобра приближава. Да пуцам или не? Одустанем ли, шта ће бити с мојим друговима? Нисам могао да се одлучим. Кобра ми је већ пришао на 50 метара када су ми у ушима одјекнуле Санчезове речи: главна команда верује у нас. Притиснуо сам обарац. Истовремено су се огласили Силва и Маноло. Нико из Кобрине групе није преживео.

Занимљиво је да „Пренса латина“ никада није објавила ни слово о Кобрини погибији. Ми смо од курира сазнали да је у његовим грудима нађено девет метака од којих је сваки био смртоносан. На толико је Санчез подесио аутомат који ми је дао.

После ове акције другови су ме прозвали Мангусто (мунгос) јер је ова животиња једини достојан противник змијама.

Олга Вукадиновић

НЕОБИЧНО ДЕЛО — КРАЈ У СТАРАЧКОМ ДОМУ

ЧЕТИРИ Г ЗА ГР

Иако је имао
шездесет пет го-
дина, Бенцамин
Лили није по-
сустајао. Упор-
но је пратио
траг огромног
медведа који га
је просто опчи-
нио

мерички петролејски магнат Мекфедн одлучио је да за себе и пријатеље организује лов на веома опасну врсту мрког медведа — гризлија. Познат по томе што, када се усправи на задње шапе, достиже висину и до 2,20 m, овај становник забитих шумских крајева америчког Запада напада човека само у самоодбрани. Снага му је огромна, ударцем шапе као од шале убија вола!

Караван ловаца и мазгинатоварених опремом кренуо је из Вајоминга у лето 1921. у потрагу за гризлијима. Наравно, Мекфедн је за овај подухват унајмио водича, тада једног од најбољих америчких ловаца, шездесетпетогодишњег Бенцамина Бена Лилија. Његово је било да за месечну плату од 100 долара прати животињски траг, указује и показује.

Непредвиђено одустајање

На први траг гризлија Лили је набасао после месец дана. По отisku стопала било је очигледно да се ради о примерку изузетне величине, бар он на таквог гризлија није никада у животу наишао.

На жалост, Мекфедну је

следећег дана јављено да мора да се врати кући јер су искрсле велике невоље на његовој фарми. Богаташ се извинио позваним гостима и замолио их да одложе лов за боља времена, надао се ускоро. Лов је прекинут и дружина се разишла. Остао је само Лили са својим коњем, мазгом и шатором. Шта даље, питао се. Решио је да настави сам. У најбољем случају, медведа ће сустићи за неколико дана а овакву прилику није желео да пропусти. Наставио је да прати траг гризлија, али он је, на Лилијево чуђење, вешто узмицао.

У почетку се стари ловац нервирао, а онда се заинадио, доћи ће до тог трофеја макар пратио гризлија на крај света. Ни слутити није да

ОДИНЕ ГРИЗЛИЈЕМ

ће се његове мисли обистинити. И више од тога.

Дани су одмицали, а Лили никако није успевао ни да се приближи медведу. И његове године чиниле су своје. Ипак, није хтео да одустане. Потрага за гризлијем као да му је уливала нову снагу. Пролазио је кроз врлетне крајеве, шибао га и киша и јутарња хладноћа, спавао је под шатором, хранио се углавном оним што уз пут улови или конзервама које је куповао у градићима поред којих је пролазио. Тек, помишао на ухваћеног гризлија просто га је опчинио!

Ноћу, уз пламен ватре у дивљини, сећао се времена када је имао фарму и живео мирним породичним живо-

том. Лов и природа, међутим, одвлачили су га, а жена му је стално приговарала. Једног дана рекао је збогом и њој и фарми. Од тада је тумарао Сједињеним Америчким Државама, разуме се, непрестано се држећи шуме и лова.

Готово да му је било драго што је богати Мекфелд одустао. Сада ће гризли, за кога је веровао да је највећи примерак икад виђен, бити његов, само његов.

300 пума узгред

Невероватно како је све гризли заметао траг. Осећајући да му је смрт за леђима, медвед је у бекство уносио све своје животињско лукавство.

Тако су у потрази промицали километри по стазама и богазама: десет, двадесет, на стотине... И време, наравно, месец, два, шест...

Прошло је лето, затим јесен, дошла је зима. Лили је у трагању за гризлијем дубоко зашао у опасне Стеновите планине. Направио је крпље да би се лакше кретао по снегу. Од хладноће се бранио крзном мањег медведа кога је убио и одрао. Конзерве су нестале, али је дивљачи било у изобиљу. Највише муке ловцу је задавало коначиште, шатор на мразу није пружао ни најмању заштиту.

Гризли је одмицао према Аљасци. Лили га је упорно пратио. Био је пресрећан када би чуо за неки градић у близини, да се честито огреје и обнови залихе.

Најзад, Аљаска! Гризли више није имао куда! Лили је израчунао да је иза њега и медведа остало више од 800 километара! Уз пут, више да се одбрани и сачува живот, Бенџамин Лили је убио око 300 пума!

На своје запрепашћење, ловац је утврдио, а већ је увелико почело и следеће лето, да је гризли окренуо преко америчких врлети назад – у Тексас! Зар поново 800 километара!

И, веровали или не, Бенџамин Лили гонио је гризлија поново до америчког југа, а онда опет до Аљаске, па опет на југ и тако... пуне четири године!

Коначно се докопао медвеђе главе негде у Стеновитим планинама. Био је то заиста примерак да се памти.

Бенџамин Лили, који се и данас помиње у америчким причама, завршио је у старачком дому у Силвер Ситију. Ту је и умро 1936. Последње године провео је у душевном растројству стално мрмљајући о гризлију кога је гонио – четири године.

Миленко Тодоровић

„Rolling Stones“ очигледно и даље планирају заједнички рад на дуге стазе. Управо су потписали уговор са дискографском кућом „Вирџин“ и за то добили 25 милиона фунти. По том уговору за ову кућу треба да сниме три нова албума од којих се очекује да ће достојно наследити њихову последњу плочу „Steel Wheels“ објављену 1989. године. Тај албум је уједно

њихова најпродаванија плоча у каријери. На основу уговора компанија има право и на њихове раније плоче. Кит Ричардс такође има ексклузиван уговор са овом кућом која му је објавила за сада једину соло плочу „Talk iz Cheap“ али се очекује да ће ускоро изаћи са још једном, концертном, снимљеном када је наступао са својим повременим саставом „X-Pansive Winos“.

mar

БУДУЋНОСТ НАЈВЕЋИХ

ПОД СЈАЈЕМ ЗВЕЗДА

Марк Болан, некадашња велика звезда глам рока, и после скоро петнаест година откако је настрадао у саобраћајној несрећи привлачи велику пажњу како нове, тако и старе публике. Тако се после бројних компилација на тржишту почетком децембра појавио дупли албум „Born To Boogie“ на коме се налази девет песама снимљених на његовом концерту 1972. године.

Песме се налазе и на видео-касети истог назива која се појавила почетком 1991. године. Подгрејано занимање за музику групе „T. Rex“ довело је до поновног објављивања свих њихових албума а на овој новој, концертној плочи налази се избор Боланове поезије која се издваја од већине текстова за тинејџере који су превладавали у време глам рока.

ХИТ ХИТ ХИТ

ИЗЈАВА НЕДЕЉЕ:

„Не кажем да сам најзанимљивија особа на свету, али сигурно сам једна од њих.“

Мадона

la

roxette

ТРАЖИЛИ СТЕ ПЕСМУ: ТРОШЕЋИ ВРЕМЕ

SPENDING MY TIME

What's the time
Seems it's already morning
I see the sky
It's so beautiful and blue
The TV's on but the only
thing showing
Is a picture of you
I get up and make myself
some coffee
I try to read a bit but the
story's top thin
I thank the Lord above that
you're not here
To see me in shape I'm in
Spending my time
Watching the days go by
Feeling so small I stare at the
wall
Hoping that you think of me
too
Spending my time
I try to call you but I don't
know what to tell you
I leave a kiss on your
answering machine
Oh help me please
Is there someone who can
make me
Wake up from this dream
I'm spending my time
Watching the sun go down
I fall asleep to the sound of
„Tears Of A Clown”
A prayer gone blind
I'm spending my time
My friends keep telling me
hey life will go on
Time will make sure I'll get
over you
This silly game of love
You play win only to lose
Spending my time
I can't live without your love
I'm spending my time my
time my time
Makes me live without you
honey
(Spending my time)

Колико је сати
Изгледа већ је јутро
Гледам небо
Лепо је и плаво
Телевизор је укључен али
једино што емитују
Је твоја слика
Устајем и кувам себи кафу
Покушавам мало да читам
али прича је досадна
Хвала госпoду на небесима
што ниси ту
Да видиш у каквом сам
стању
Трошим време
Гледајући дане како
пролазе
Осећам се тако мала, буљим
у зидове
Надајући се да и ти на мене
мислиш
Трошим време
Покушала сам да те зовем
али не знам шта да ти
кажем
Оставила сам пољубац на
твојој телефонској
секретарици
О, помози ми, молим те
Постоји ли неко ко ће ме
пробудити из овог сна
Трошим време
Гледајући како сунце залази
Заспала сам уз „Сузе
кловна”
Молитва је слепа
Трошим време
Пријатељи ми говоре: Хеј,
живот иде даље
Временом ћу те преболети
Та глупа љубавна игра
Играш, побеђујеш само да
би изгубио
Трошим време
Не могу живети без твоје
љубави
Трошим време, време,
време
Учини да живим без тебе
драги
(Трошим време)

Текст и музика: П. Гесле
Изводе: Roxette

КАЈЛИ МИНОУГ
више није чедна тинејџерска звезда. Прошле јесени појавила се на распродајном концерту у Лондону и показала сасвим другачији имиџ. Украла је понешто од Мадонине провокативности, купила пуно полупровидне гардеробе, окружила се извршним играчима и пред изненађеном публиком представила нови лик који се све теже уклапа у њене раније детињасто-нежне хитове. Као и обично, промену су много лакше прихватили њени обожаваоци него медији. Оптужују је за неоригиналност, жељу да по сваку цену стекне још публике и неукусан шоу. Да ли ће она и њени менаџери умети да оправдају доста наглу промену сценског представљања, остаје да се види када објави следећу плочу.

ЛИЧНА КАРТА: Color Me Badd

Марк Калдерон: певач
Рођен: 27. септембра 1970.
Хоби: певање, играње, писање и спорт

Кевин Торнтон: певач
Рођен: 17. јуна 1969.
Хоби: писање (поезије, песама и писама), спорт и заљубљивање

Брајан Абрамс: певач
Рођен: 16. новембра 1969.
Хоби: поезија

Сем Вотерс: певач
Рођен: 23. јула 1970.
Хоби: музика, кошарка, играње и писање

ОПАСНЕ ПРОМЕНЕ

Уређује
др Зоран Живковић

ЦРНА

Велимир
Ђургус Казимир

ФЛАШИЦА

Мој деда је имао младалачки дух. После много година откривам прави смисао речи детињаст. За мога деду су управо тако говорили. И отац мога деде је, према причи његовог сина, био такође детињаст. Ако многе ствари са старошћу пролазе, или се мењају, кости постају крте и несавитљиве, слаби чуло вида и слуха, постаје се све заборавнији, о несаници да

и не говорим, једна једина особина – ако овлада човеком – остаје непромењена: детињаст дух.

Сви су се, мислим на одрасле и озбиљне, да не кажем досадне особе, чудили како се деда тако лепо слаже са децом. На пример: када смо се играли жмурке деда је умео тако

вешто да се сакрије да нико није успевао да га нађе. Била су то најмаштовитија, а у ствари најједноставнија склоништа која је и мени, најмилијем унуку откривао у потаји. Када би стао иза неког дрвета, чинило се да

се претвара у то дрво. Испружио би руку иза стабла, некако згрчио у лакту, раширио прсте и... као да је израсла нова грана на остарелом и осушеном

дрвету. Или: чучнуо би поред неког камена, зажмурио и нико није могао да га види.

кроз прозор прати путање авиона и бомбе које из њих излећу и да зависно од правца, прелази из једне

га, заиста, неколико пута, у време бомбардовања, виделе како иде од једног до другог угла.

Када је био рат, ја се тада још нисам родио, мој деда није хтео да бежи у склониште ако сирене наговесте узбуну. Ма колико га наговарали, није пристајао да се макне из стана. Објашњавао је да

собе у другу. Понекад је чак, говорио је мој деда, довољно да пређе из угла у угао исте собе да би био сигуран. Његове приче су потврдиле комшије које су

служим том техником избегавања кише (и кишобрана) мада морам да признам да у томе никада нећу бити мајстор као деда.

То сигурно није била једина детињарија коју је мој, тада педесетогодишњи, деда изводио у своме животу. Понекад, кад затворим очи, пре него што ћу утонуту у прави сан, ја га видим кроз старинске завесе са мотивима ружа и лала како, попут сенке, обилази углове соба извирујући својим крупним плавим очима према претећем небу.

Од деде сам, ако ништа друго, научио да се крећем по највећој киши без покиснем. Деда је, ко зна због чега, страшно мрзео кишобране. Кишни мантил и беретка једина су пристојна опрема за кишу, објашњавао ми је. Наравно, ово ми је рекао у пола гласа: ако си прави мушкарац. Као што је умео да избегава бомбе, избегавао је и кишне капи. Тако је брзо корачао, стално мењајући смер, да киша никада није могла да га окупа. И сам се још увек

Најчудније, и најважније од свега, било је дедино памћење. Све што се десило у његовом детињству, пре шездесет и више

година, улазило је у наше животе снажније и живописније од онога што нам се тренутно дешавало. Деда је седео у високој расклиманој фотељи, полако пушио и испијао шољицу за шољицом црне кафе и причао. Од његових прича цела је соба добила некакав друкчији, свечани изглед. Старе, избледеле шаре ваљка, сећам се сребренкастих шара у облику звончића и класова по жутој подлози која се на неким местима претворила у ситне грудвице, добијале су црвенкасти одсјај а на таваници се, као да смо у

Добитници књига библиотеке ПОЛАРИС

1. ВИКТОР ОГЊЕНОВИЋ, Поучки Десанчића 29, 23000 Зрењанин
2. БОЈАНА РОМИЋ, Мачванска 14, 11000 Београд
3. ЈЕЛЕНА СТОЈАНОВИЋ, Бошкова 8, 12000 Пожаревац
4. МАРИЈА БОГИЋЕВИЋ, Станка Пауновића 66/12, 11090 Београд
5. ЛАРА ВЕЉОВИЋ, Обилићева 29/1, 36000 Краљево
6. ИВАН МУТАВИЋ, Радничка 19/3, 19210 Бор
7. ВЛАДИСЛАВ СТОКИЋ, Хероја Дејовића 32, 31000 Ужице
8. МИОДРАГ ЂОРЂЕВИЋ, Добривоја Радосављевића 45, 19350 Књажевац
9. МИЛАН ЂУКИЋ, Васе Пелагића 22, 26300 Вршац
10. ТАРИК ЗАИМБЕГОВИЋ, Булевар револуције 38, 76230 Босански Шамац

акваријуму, сунчана светлост разбијала у кришке дуге.

Запазио сам да је дедин начин изражавања, његов речник и лакоћа којом је описивао догађаје из детињства, био далеко богатији и китњастiji од оног свакодневног. Док је тако причао, нико га није прекидао. Неколико пута ухватио сам себе како хоћу да га упитам за неки детаљ, за име неког пријатеља из детињства или шта се са њим после десило, кад би деда сам, као да ми је читао мисли, почео о томе да прича. Касније сам све више почео да увиђам како те приче имају чудну моћ да кроз њих откривам оно што сам хтео да питам, а из разних разлога нисам се усуђивао да то учиним.

Чинило ми се да сатима седим поред деде са братом мада, то данас сасвим добро знам, никада није причао дуже од једног сата. Толико му је времена требало да испије три шољице кафе. Али, тада, док је владала магија прича – са свим оним царевима, мундирима, непрегледним шумама и медведима, брзим потоцима, пастрмкама, јабукама и девојкама – време је било пространо и јединствено – и ништа се са њим није могло упоредити.

Када сам напунио десет година, и иза себе већ имао поприлично искуство читања узбудљивих, авантуристичких књига, покушао сам да засеним деду својим причама. Он ме је пажљиво слушао док сам му препричавао „Винетуа“ а ја, понесен важношћу своје прве приче, изненада се заплетох код Тангве, гадног поглавице Команча.

– Мораш да вежбаш – брижно ме утеша деда док сам покушавао да средим причу о Тангви...

– Пази овако – рече ми он. – Сваки пут кад заклопиш очи пре него што заспиш мораш да призовеш све оно што ти се тога дана десило. Сан јесте лепа ствар, али, као све лепе ствари, може да те разнежи и натера да због лепоте заборавиш на то како си некад живео. Сан нам краде наше детињство више од учитеља... Оно што ти се учини најзначајнијим тога

дана понови пре спавања неколико пута... и нека ти то буде прва ствар на коју ћеш помислити сутрадан. Никада не дозволи да те сутрашње бриге удаље од јучерашњег доживљаја. Ако тако будеш вежбао док си мали, касније ће ти бити много лакше.

– А кад порастем као тата?

– Ништа не брини. Оставиће теби деда црну флашицу.

Хтео сам одмах да га питам за ту тајанствену црну флашицу, али ме је нешто силно, нешто попут страха кога није било у дединим очима већ у мојој глави, спречило да икада поменем црну флашицу. Уосталом, можда је нисам довољно пута споменуо пред сан.

Први пут сам видео црну флашицу кад сам напунио осамнаест година. Открио сам је иза гомиле рачуна и

две празне порцеланске посуде на којима је на немачком писало „Уље“ и „Сирће“. Деда је боловао од једне од својих многобројних упала плућа а ја сам морао да нађем рачуне за струју и да их платим. Мајка ми је, дајући ми новац, озбиљно рекла: – Узми све рачуне, знаш како је деда детињаст кад су практичне ствари у питању.

лашица није била виша од десет центиметара, сва од неког тешког црног стакла, са стакленим запушачем од истог

материјала. Опрезно сам је узео и протресао. Није била ни до пола пуна. Онда сам је ставио на сто, пажљиво ослушкујући да деда не устане, и врховима прстију извадио запушач. Чуло се једва чујно „плп“. И истог часа целу собу испуни мирис пољског цвећа.

Била је субота пре подне. Снег је падао већ другу недељу и цео град као да је био месецима под опсадом.

А у дедином стану све је мирисало на пољско цвеће.

Брже-боље сам затворио црну флашицу и вратио је на место када ме је позвао деда.

– Знаш, кад сам био у твојим годинама, стално је тако мирисало. Изашао сам у парк, управо је стао ветар са планине, два пса су се мотала око улаза, имао сам први састанак са Ружицом...

– Мораћемо да кријемо нашу тајну – рече ми на крају приче деда. – А колико ти је пара мајка дала за струју? Немој све да платиш. Остави пола пара за себе. Теби сада више треба...

* * *

Од тада је прошло више од тридесет година. Деда је одавно умро. Црна флашица је, наравно, код мене. Скривена на много бољем месту него иза неплаћених рачуна. (Моја жена би је тамо лако нашла.) С времена на време затворим се у најмању собицу да помиришем црну флашицу. Она сваки пут друкчије мирише. Више не знам да ли она чита моје жеље или ја испуњавам њене мирисне наредбе. Шта год да је у питању, сви кажу да сам на деду.

Онако – детињаст

Решење загонетке „Три робота професора Тинкера“

Означимо са „И“ ону „роботицу“ која увек говори истину, са „Л“ ону која увек лаже, а са „П“ ону која понекад лаже, а понекад говори истину. Постоји само шест њихових могућих размештања:

	ЛЕВО	СРЕДИНА	ДЕСНО
1.	И	Л	П
2.	И	П	Л
3.	Л	И	П
4.	Л	П	И
5.	П	И	Л
6.	П	Л	И

Проверите сада питања и одговоре на сваки од ових шест случајева и установићете да се једино у последњем, шестом, не јавља никаква противуречност. Према томе, лево седи „роботица“ која понекад лаже, а понекад говори истину, у средини она која увек лаже, а десно она која увек говори истину.

Једноставно, зар не? Ако вам тако изгледа, шта кажете на додатни вид истог проблема који вам задајемо необавезно – дакле, овог пута без награда, само ваше забаве и оштрости ради?

Професор Тинкер честитао је домишљатом студенту на решењу, а онда је припремио нови тест, замоливши претходно три роботске даме да изиђу из просторије, а потом да се врате унутра и опет заузму места на три столице, премда не нужно у истом распореду. Овога пута једна од „девојака“ носила је око врата смарагдну огрлицу.

– Свака „роботица“ начињена је различитог дана – рече професор Тинкер. – Према томе, једна од њих старија је од остале две. Све три знају која је то. Ваш задатак састоји се у следећем: имате на располагању само ДВА питања да установите да ли је „девојка“ са огрлицом најстарија или није.

Уследила је дуга тишина. Студенти су као махнути рачунали у својим бележницама. А онда, Азик Изоморф, најбистрији студент у класи, подиже руку. Како је Изоморф решио проблем?

Шта кажете на ово? Изазов и по – зар не? Јавите нам се ако и ви дођете до решења. Овога пута, као што смо казали, неће бити награда, али ће сви који дођу до решења добити „специјално признање“ библиотеке ПОЛАРИС за SF домишљатост...

BEOSOFT – COMMODORE 64/128

игрице за компјутер

BEOSOFT је фирма за продају програма за Commodore основана 1989. До сада нам је поверење поклонило преко 6000 чланова из целе Југославије. За квалитетну услугу и фер однос према купцима 1991. године смо по анкети часописа *Svet Kompjutera* проглашени за најбоље продавце програма. Поседујемо преко 3000 програма. Ово је део из наше понуде. Постаните и Ви наш члан!

ЦРТАНИ
ФИЛМ

АУТО-МОТО
ТРКЕ

ПОЧЕТНИЧКИ

АКЦИОНИ

ФИЛМСКИ
ХИТОВИ

ПУЦАЧКИ

СВЕМИРСКИ

РАТНИ

СПОРТСКИ

ДЕТЕКТИВСКИ

БОРИЛАЧКИ

ИГРЕ СА
ТОП-ЛИСТА

НИНЋЕ

ЛУНА ПАРК

НАЈБОЉЕ
ИГРЕ ЗА Ц-64

ФУДБАЛ

ИГРЕ НА
СНЕГУ

КОШАРКА

ЖИВОТИЊСКО
ЦАРСТВО

ИГРЕ БЕЗ
ГРАНИЦА

НАЈБОЉЕ
ИГРЕ 1989

НАЈБОЉЕ
ИГРЕ 1990

НАЈБОЉЕ
ИГРЕ 1991

ВЕСТЕРН

АВАНТУРИСТИЧКИ

ОЛИМПИЈАДА

ХИТОВИ
НОВЕМБРА

ХИТОВИ
ДЕЦЕМБРА

ХИТОВИ
ЈАНУАРА

ЕНГЛЕСКИ
ФРАНЦУСКИ
НЕМАЧКИ

СПЕЦИЈАЛНА ПОНУДА

ИЗАБЕРИТЕ 4 КОМПЛЕТА И ДОБИЈЕТЕ ЈОШ 4 БЕСПЛАТНО
(ОКО 200 РАЗЛИЧИТИХ ИГРИЦА)

Свака касета садржи упутство на нашем језику. Гаранција за све наше услуге је годину дана. Цена једног комплета износи 250 динара. ПИТ трошкове сноси купац. Поштом добијате за 3 – 4 дана. Касете можете наручити телефоном или писмом.

НАРУЧЕНИЦА

ДА, овим неопозиво наручујем следеће комплете:

име и презиме

место и поштански број

улица и број

ПОШТА

BEOSOFT, ПОШТАНСКИ ФАХ 25

11050 Београд 22 ☎011-421-355

Радио крст: од 08 до 21ч сваког дана и писмом и празницима

ЕНИГМАТИКА

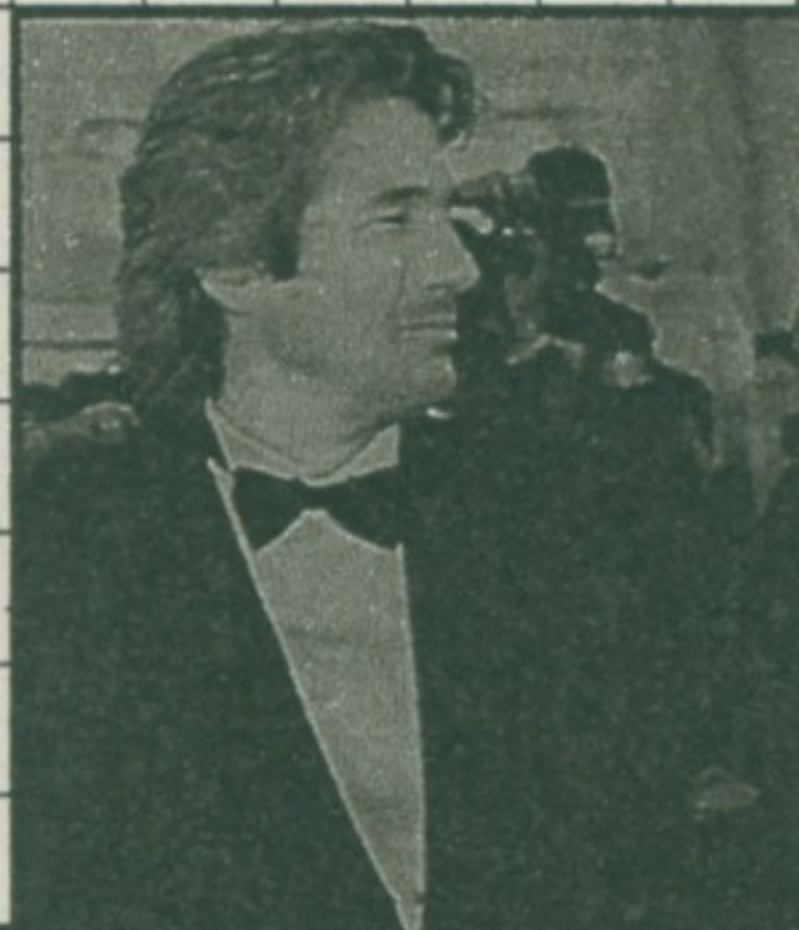
Припремају: М. Јеленковић и З. Зељковић

УКРШТЕНЕ РЕЧИ

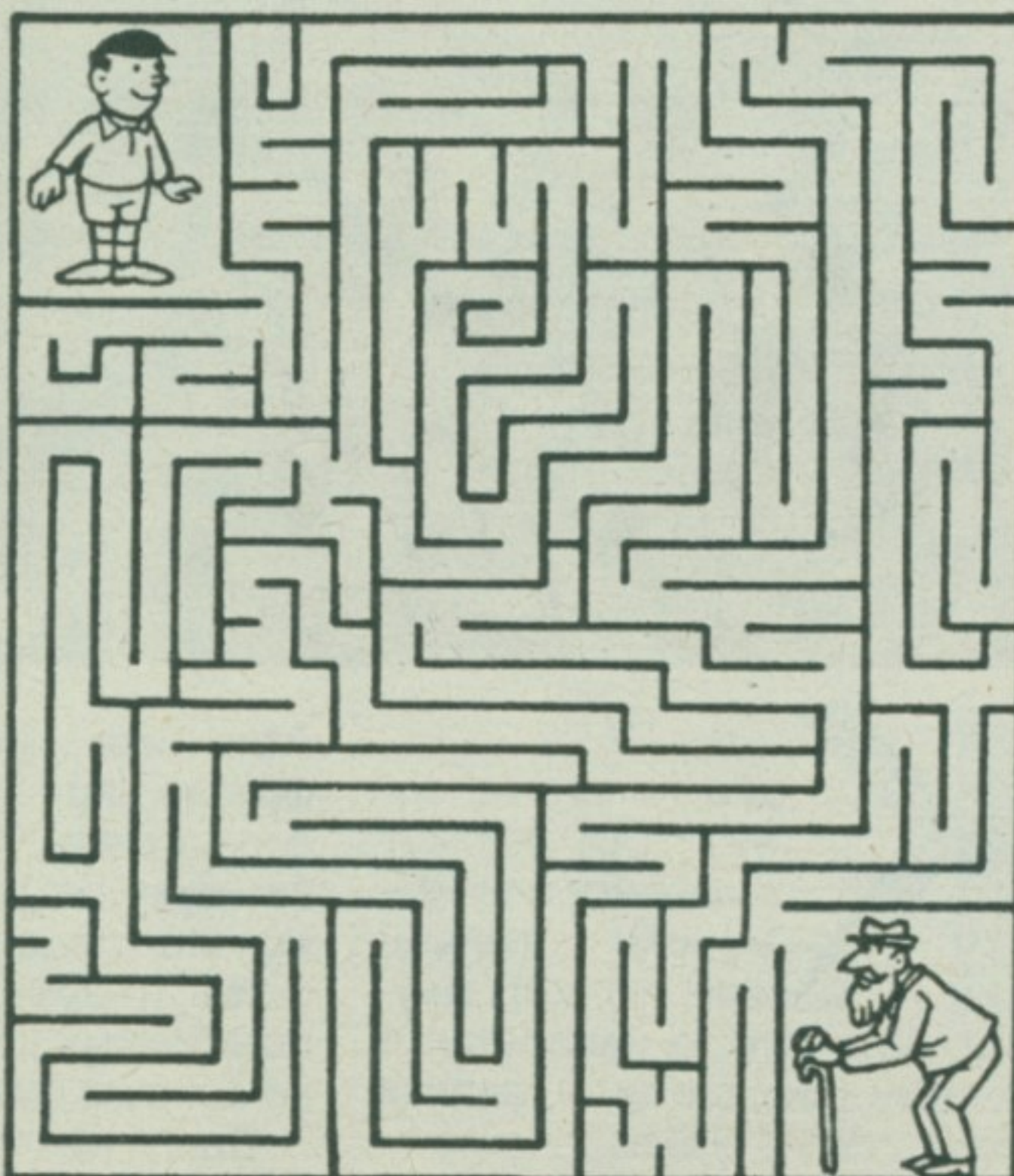
ВОДОРАВНО: 1. Јело од бајатог хлеба – Варница, 2. Символ кисеоника – На онај начин – Део угла, 3. Врста ликера – Сабласти, 4. Справа за мерење количине електрицитета у неком телу, 5. Име и презиме глумца са слике – Символ радијума, 6. Прво и 23. слово азбуке – Символ реднијума, 7. Последње слово азбуке – Кита, ројта, 8. Врста светиљке, 9. Преподневна представа, 10. Врста тврдог дрвета, ебановина, 11. Место у Боки которској, 12. Мере за земљиште – Лична заменица.

УСПРАВНО: 1. Играч покера – Географска карта, 2. Ознака за обим – Наш песник Војислав – Немачки сликар, Ото фон, 3. Град у Истри – Учитељ говорништва (мн.), 4. Роман Лава Толстоја, 5. Растројеност, 6. Сазвучје – Затвори (стр.), 7. Нула – Ауто-ознака за Огулин, 8. Ауто-ознака за Италију – Тип Ситроеновог аутомобила, 9. Паркић у центру града, 10. Покрет, 11. Земљорадник, 12. Име редитеља Курасаве.

●	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
1							●					
2		●						●				
3							●					
4												
5										●		
6			●			●						
7		●										
8	●											
9												
10												
11												
12				●								

ЛАВИРИНТ

Помозите
дечаку
да дође
до свога
деде

РЕШЕЊЕ ЕНИГМАТИКЕ НА СТРАНАМА МАЛЕ ПОШТЕ

ВЕСЕЛИ ФРАТАР

ПТИЦА КОЈА ЛЕТИ

ПОД ВОДОМ

Шарен је као да живи у Бразилу а не на северу, с гримизноцрвеним ногама и прстима, па још и пругастим кљуном који се види с пола километра! Али, чим прође време удварања, фратар ће без размишљања сдбацити свој смешни нос!

сет година истраживања и открио много занимљивости о веселом фратру.

Као живи торпедо

Тупик живи у огромним колонијама дуж северних обала Атланског и Тихог океана, а у време гнезђења има их на милионе на пустим острвима Северног леденог океана. Граница распрострањености морских клонова у Европи стиже до Бретање, а у Америци до источне САД, северније од Њујорка. У Немачкој су се некад сретали само на острву Хелголанду, али су их због укусног меса овде већ 1830. године истребили.

Морски папагај је изванредно прилагођен животу на суровим обалама Северног Атлантика. Изврстан је пливач

Како га све не зову? Због великог повијеног кљуна – морски папагај или папагај гњурац. Зато што је неспретан и смешан (снажно тело, велика глава, ситна крила) – клоун

Атлантика, али и арктички фратар по његовом латинском имену *Fratcula arctica*. За науку он је тупик северни, морска птица из породице *Alcidae* (њорке), уско сродне галебовима и чиграма док неке личе на мале пингвине...

Од 22 врсте ове породице,

које су све становници поларних предела северне полулопте, можда је најбоље познат управо северни тупик. Он је не само једна од најомиљенијих морских птица већ је исто тако и најбоље проучен. Британски орнитолог Роберт Локли посветио му је дваде-

и ронилац, а као храна служи му углавном ситна риба, најчешће млађ харинге. Док лови, птица остаје под водом до два минута, гњурајући и до десет метара дубине. Али, ако затреба, с лакоћом ће заронити и много дубље! Ови крилати риболовци успели су да савладају и један тако невероватан начин кретања као што је — летење под водом! Истина, крила су им при том напола раширена: правећи њима кратке енергичне замахе папагај „лети“ кроз воду као пројектил. Скерлетно црвене ноге, снабдевене пловном кожицом, испружене уназад, служе му као кормило.

Почетак године време је парења и ношења јаја. Тада фратар добија свадбене украсе: блиставе, као лакиране,

гримизне пруге на кљуну. Управо због ове шаре северног риболовца су назвали шарени весељак, име као измишљено за неку тропску птицу. Фратри, међутим, цео свој живот проводе у леденој води и на копно излазе само у време парења и полагања јаја. Живе у чврстим брачним заједницама, а за гнежђење им служе пуста острва и стрме стене у отвореном мору. Уз помоћ кљуна, канци и крила, папагај копа рупу за гнездо дугачку пет метара! Женка у њу снесе обично два јајета и лежаће на њима 40–43 дана. Кад се млади излегу, оба родитеља учествују у храњењу потомства што ће потрајати следећих 40 дана. Тада их родитељи напуштају, а мали фратри 7–10 дана касније догегају до ивице литице и скачу у море.

То је знак да су кренули у живот. Самостално.

После парења отац убрзо одбацује спољну површину свог неспретног и смешног кљуна и поново постаје нормалан створ.

Воли друштво и галаму

Шарени весељак срећан је искључиво кад је у друштву себи сличних — што више сродника и пријатеља галами околу, то се он боље осећа. Ова неодољива чежња ка друштвеном начину живота ставила је америчке зоологе пред необичан проблем.

Седамдесетих година научници су одлучили да обнове популацију морских папагаја на острву Ег Рок близу обале америчке државе Мен, где је некад постојала велика колонија весељака, али је месно

становништво рушењем гнезда и плачком јаја довело до њеног уништења. Знајући колико обожавају рођаке, научници су на острву поставили верне копије од дрвета којима су јарком бојом обојили ноге и кљун да би досељеници видели да им неће недостајати друштво и да „психички не би патили“. У првом тренутку имигранти су поверовали и бацили се на дрвене рођаке да их поздраве, али с таквим одушевљењем да су ускоро срушили ове лажне папагаје. Све до једног. Посао који је месецима брижљиво припреман пао је у воду. Разочарани папагаји одлетели су са острва. Такође сви до једног.

Касније, 1980. године, научници су прибегли лукавијој варијанти. На острву су ископали гнезда — рупе, тачно по мери и укусу папагаја и на улазу у сваку причврстили неколико огледала. Затим су на Ег Рок довели нову партију птица. Прилазећи рупи да би се упознао и мало дружио с њеним становницима, весељак је стицао два пријатна утиска: прво, рупа је слободна и у њу се одмах може уселити, друго, окружен је дружељубивим сродницима. Трик је успео и сада на острву живи неколико хиљада папагаја, не рачунајући безбројне одразе у огледалу.

Како спасти калуђера?

У прошлости човек се према овим добродушним и забавним птицама односио кас и према свим дивљим животињама — ловили су их због укусног меса сличног пачијем, рушили им гнезда. Скупљање јаја морског папагаја са врхова стрмих литица (јаја су зато крушкастог облика да се не би скотрљала) сматрало се опасним послом и „мушким“ спортом, резервисаним за најхрабрије. Данас је цела врста угрожена. Људске активности неумољиво смањују животну средину папагаја, чак и у далеким северним областима.

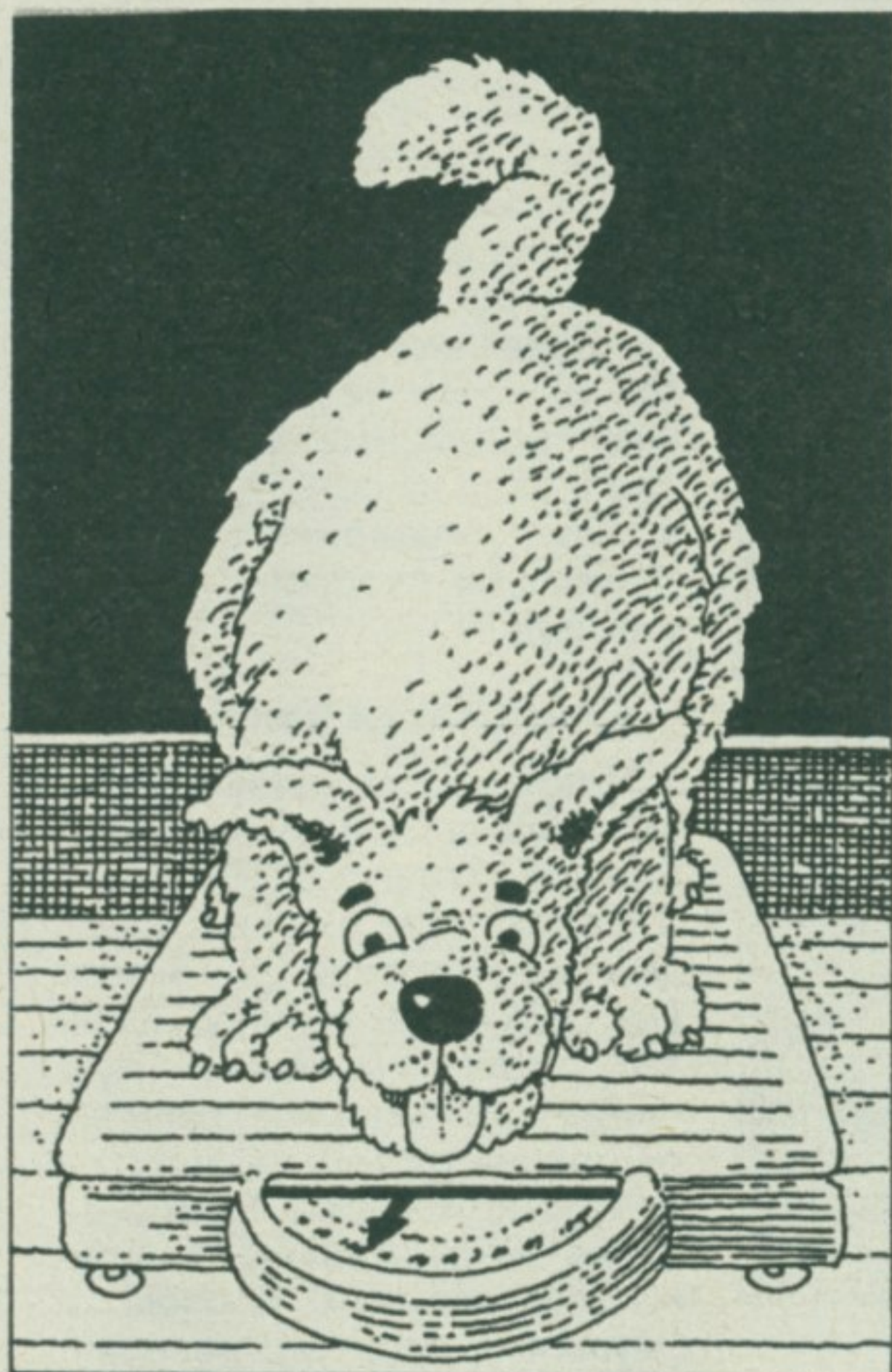
Кад су шездесетих година рибарске флотиле изловиле готово сву харингу у Северном Атлантику, милиони птића умрли су од глади у тамни дубоких рупа. Истина, касније је број харинги ужурбано обновљен увођењем строгог ограничења улова. Арктичког фратра, међутим, сада угрожава нови страшан непријатељ од кога нема спаса — нафтно загађење океана. Научници широм света зато смишљају начин како да спасу симпатичног калуђера. Надајмо се да ће у томе успети.

Припремила В. Милићевећ

Уређује: Вито Недељковић

Илустровао: Љубомир Милојевић Љубац

Најтежи и најскупљи

Занима ме који је пас најтежи на свету. Да ли је то бернардинац или нека врста дога.

М. МОЈОВИЋ
Кикинда

Нису у питању ни бернардинци ни доге, већ пси расе амерички мастиф, тачније примерак ове расе по имену Зорба који живи у једном предграђу Лондона.

РЕШЕЊЕ ЕНИГМАТИКЕ

УКРШТЕНЕ РЕЧИ: попара, искра, о, онако, крак, кирасо, авети, електрометар, Ричард Гир, ра, аћ, ре, ш, реса, фењер, матине, абонос, Пераст, ари, ти.

Тежак је, веровали или не, читавих 160 килограма а дугачак 2 м и 20 см. Његовом власнику није нимало лако да га прехрани, дневно му је потребно пет килограма меса, уз осталу храну пуну витамина. Власнику овог цина понуђена је фантастична сума од 300 хиљада фунти, али он није могао да се одвоји од свог љубимца. Овај „пропуст“ свог газде Зорба обилато награђује јер за баснословне хонораре често наступа на телевизији у многобројним рекламама.

Кнез против перчина

Да ли је тачно да је Србима половином 19. века насилно одсецана дуга коса скупљена и везана у перчин?

ТИНА
Сокобања

По начину на који су носили косу мушкарци у Србији почетком 19. века мало су се разликовали од жена. Скупљали су перчине или пуштали да им пада по раменима забачена иза ушију.

ПРЕКО СТО ПИСАМА

Примили смо писмо Мануеле Тинтор из Бремгартена у Швајцарској у коме нас моли да се у њено име извинимо свима онима којима није успела да одговори на писма. После објављивања њене адресе у нашем специјалном издању „Мала пошта и још штошта“ и у броју 2075. „Политикиног Забавника“ добила је преко сто писама што јој је било веома пријатно, али велики је напор да свима одговори.

Браду нису носили, осим у жалости. За време Првог српског устанка перчине су, да би другима дали пример, почели да одсецају многи виђенији Срби. Први

је био Карађорђе, а касније је то урадио и кнез Милош. Борба да се укине ношење дуге косе била је дуга и мучна и трајала је све до 1835. године. Мушкарце су често скупљали у зборове и насилно им секли перчине по наређењу кнеза Милоша који је сматрао да овакве оријенталне узоре треба што пре укинути. Народ је био незадовољан, а забележено је да су жене плакале за перчинима својих мужева и синова.

Прва представа

Када је Народно позориште у Београду отворено и којом представом? Надам се да ћеш ми рећи и ко су били глумци у главним улогама.

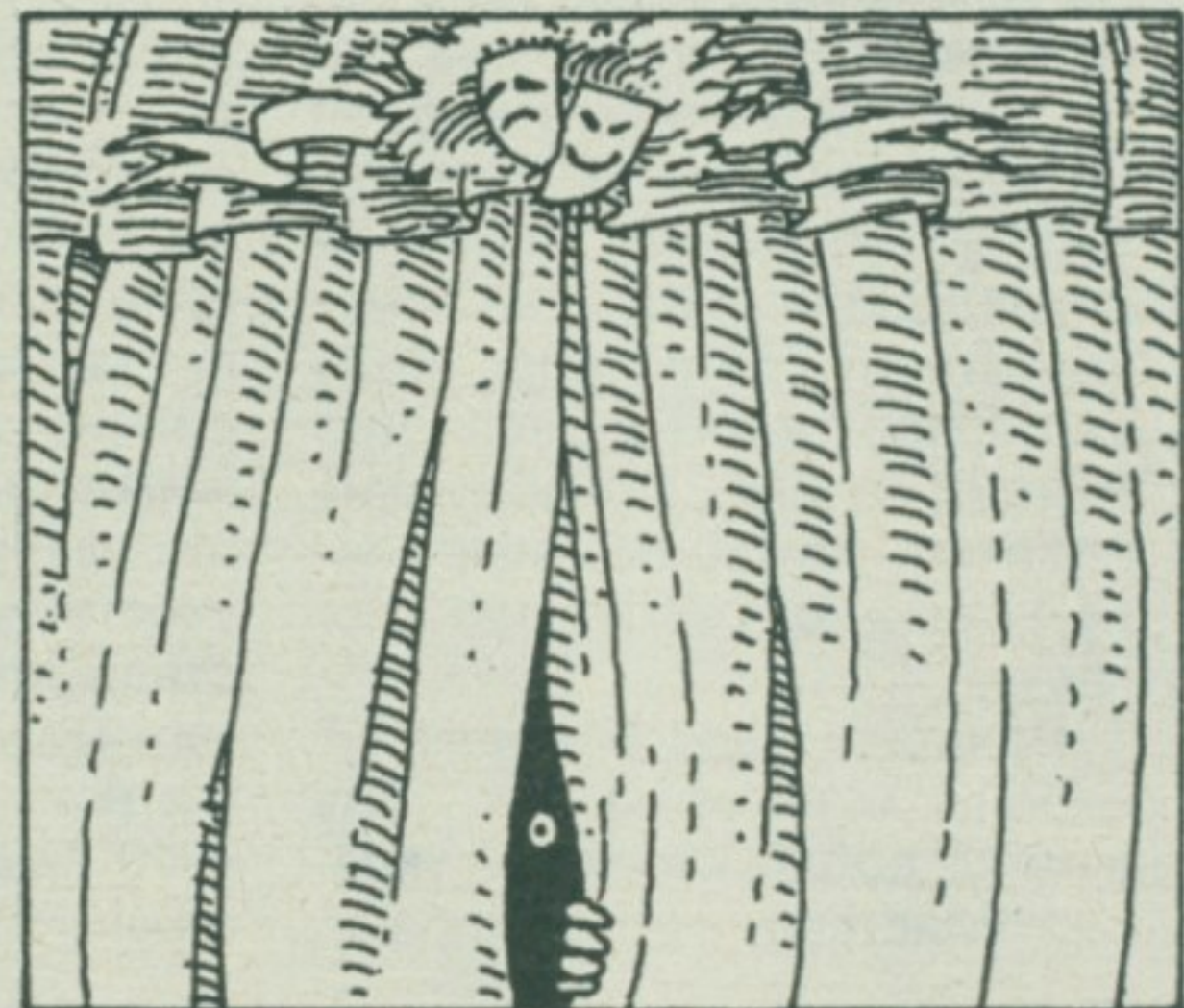
ДРАГАН СКОЧАЈИЋ
Београд

Свечано отварање Народног позоришта било је 13. новембра 1896. године и то представом „Бесмртна слава кнеза Михаила“ коју је написао Ђорђе Мале-

тић. Главне улоге биле су поверене Милки Гргуревој и Тоши Јовановићу.

Зграда позоришта подигнута је по нацртима архитекте Александра Бугарског на земљишту некадашње Стамбол-капије захваљујући великом залагању и новчаној помоћи кнеза Михаила Обреновића и прилозима имућних грађана. Било је то упечатљиво архитектонско

Аница Панчевска, Булевар Авноја 56/4, 91000 Скопје – 16 година, воли музику, филм и путовања.

Вања Јовић, Козарачка 1, 21400 Бачка Паланка – 11 година, воли музику и спорт, сакупља и прави украсна писма.

Ана Попов, Жарка Зрењанина 1, 23000 Зрењанин – воли музику, природу и животиње.

Војка Драгојевић, Моше Пијаде 42, 21400 Бачка Паланка – 11 година, сакупља и прави украсна писма, воли музику и спорт.

Мирослава Мрђан, Дунавска 101, 21423 Обровац – 12 година, сакупља постере.

Бојана Бојовић, Нова Колонија 1, 38227 Звечан – 13 година, воли дружење, сакупља постере, украсна писма, салвете и марке.

Јелена Млађеновић, Улица 600 број 17, 32000 Чачак – 14 година, воли музику и спорт, сакупља постере.

Јелена Милошевић, Фрушкогорског одреда 15, 22000 Сремска Митровица – 13 година, сакупља постере.

Никола Попов, Слободана Шкерковића 74, 81000 Титоград – 10 година, воли све што воле млади.

Иван Бошњак, Фрушкогорског одреда 26, 22000 Сремска Митровица – 10 година, сакупља постере, навија за Партизан.

Савелић Слађана (9) и Владимир (7), Саве Бурића 7, 81410 Даниловград – воле спорт, сакупљају постере и салвете.

здање, а то је и данас, мада незнатно измењено.

Ондашња београдска публика добила је модерно позориште које је имало чак и машину за извођење сценских ефеката као што су ветар, киша и грмљавина. Улазнице за премијеру биле су двоструко скупље, а на благајни се обавезно продавао и текст препричане представе да би публика могла лакше да је прати.

Тако мала, а тако вредна

Знам да је највреднија поштанска марка на свету штампана на Маурицијусу, али ме занима колико их има сачуваних у колекцијама филателиста?

НЕНАД
АПАТИН

Ова марка штампана на острву Маурицијусу у вредности једног пенија сан је сваког филателисте. Од неколико хиљада примерака пуштених у оптицај пре скоро сто педесет година, тачније 1847.

године, остало је свега тридесет које данас почивају у колекцијама страсних филателиста и имају баснословну вредност.

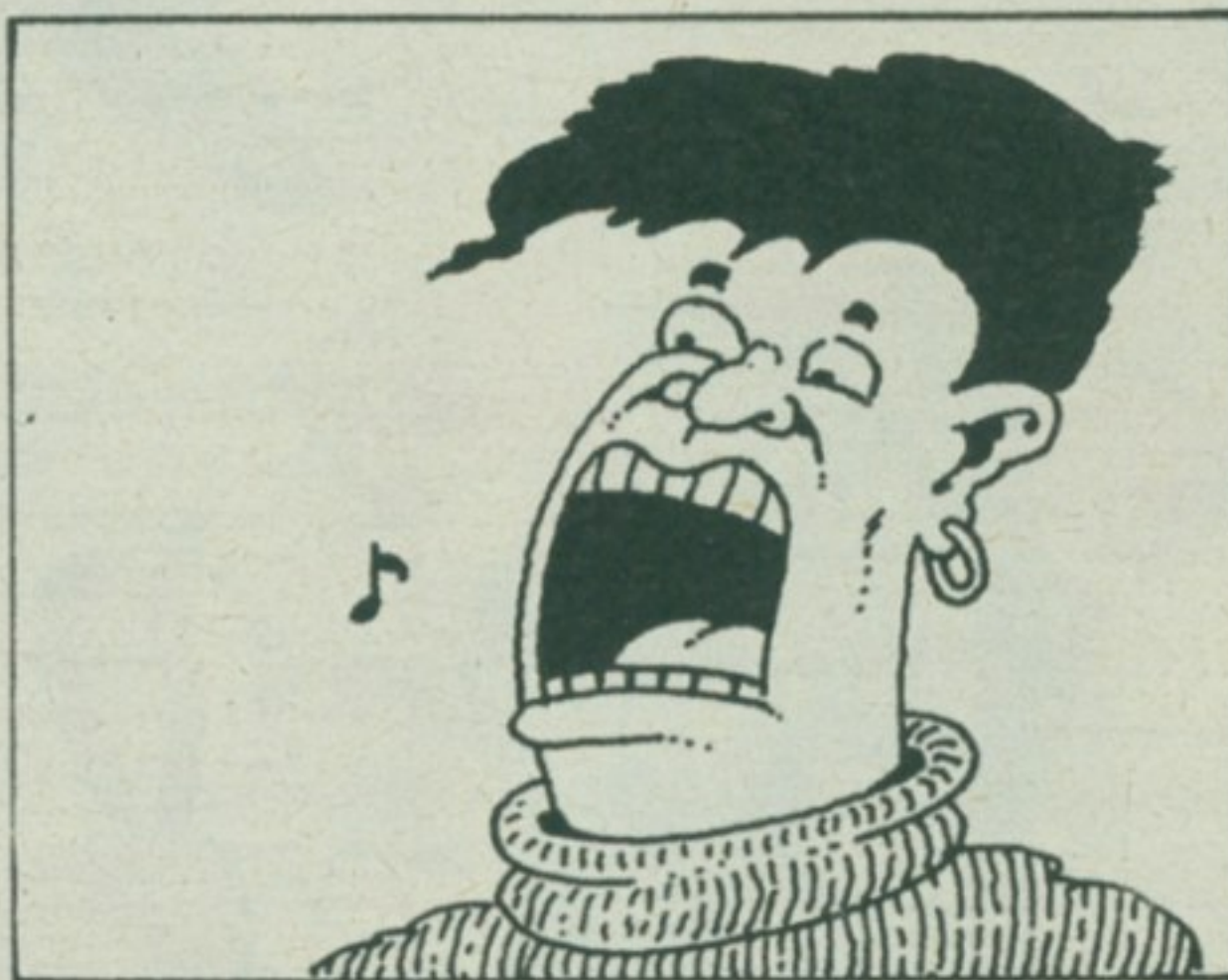
Многи од ових очуваних примерака нађени су случајно, на таванима међу старим писмима и, што је најзанимљивије, они који су их нашли нису се обогатили. Вероватно не знајући њихову праву вредност, задовољавали су се скромнијом надокнадом. О овој марки написане су многе књиге.

Непотпуно мутирање

Напунио сам 17 година, али глас ми још није потпуно мутирао тако да је још помало „женствен“. Можете да претпоставите колико сам због овога очајан. Да ли је могуће лечење?

„ЕСПЕРАНЦА“
Сарајево

Тачно је да су ово симптоми непотпуног мутирања, које је у твом узрасту већ требало да се заврши. Упркос нормал-

ном развоју грла и гласних жица, глас остане висок, мада нижи него пре почетка мутирања. Лечење је могуће и проводи га специјалиста фонијатар који најпре направи магнетоскопски запис болесниковог гласа а потом одређује терапију.

YU ISSN 0032-339X

ПОЛИТИКИН
ЗАБАВНИК
БРОЈ 2092

Први број Политикиног Забавника изашао је 28. фебруара 1939. године

Главни и одговорни уредник
Зефирино Граси

Помоћник главног уредника
Славољуб Кеџић

Уредник стрипа
Мирјана Маринковић

Ликовно графички уредник
Соња Јашовић

РЕДАКЦИЈА:

Диего Варагић, Олга Вукадиновић, Бојана Дожић, Светлана Ивановић, Мина Илић, Мирјана Крстуловић, Иван Лончар, Петар Милатовић, Вера Милићевић, Весна Минић, Нада Невајдић, Вито Недељковић, Биљана Орловић, Љубомир Патрногић, Весна Софреновић, Војислав Стаменовић, Недељка Сташић, Миленко Тодоровић и Бранислава Црномарковић.

ТЕХНИЧКА РЕДАКЦИЈА:

Душан Глушац, Радоје Савић, Зоран Петканић и Радана Весовић

СЕКРЕТАРИЈАТ:

Јованка Војводић, Олгица Стаменић и Зорица Филиповић

Редакција „ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК“ Македонска 29, 11001 Београд, Поштански фах 124. Телефони: секретаријат 324-471, редакција 324-483, техничка редакција 326-620, централа 324-191 и 325-761, претплата: 328-776. Рукописи, фотографије и цртежи се не враћају. Огласна агенција: Македонска 35/1, тел. 322-711. На основу мишљења Републичког секретаријата за културу СР Србије, број 413-2973-02 од 22. I 1973. године не плаћа се порез на промет.

ПРЕТПЛАТА ЗА НАШУ ЗЕМЉУ:

Месечна 258,00 динара, тромесечна 774,00 динара, полугодишња 1.548,00 динара, годишња 3.096,00 динара.

ПРЕТПЛАТА ЗА ИНОСТРАНСТВО:

Месечна 516,00 динара, тромесечна 1.548,00 динара, полугодишња 3.096,00 динара, годишња 6.192,00 динара.

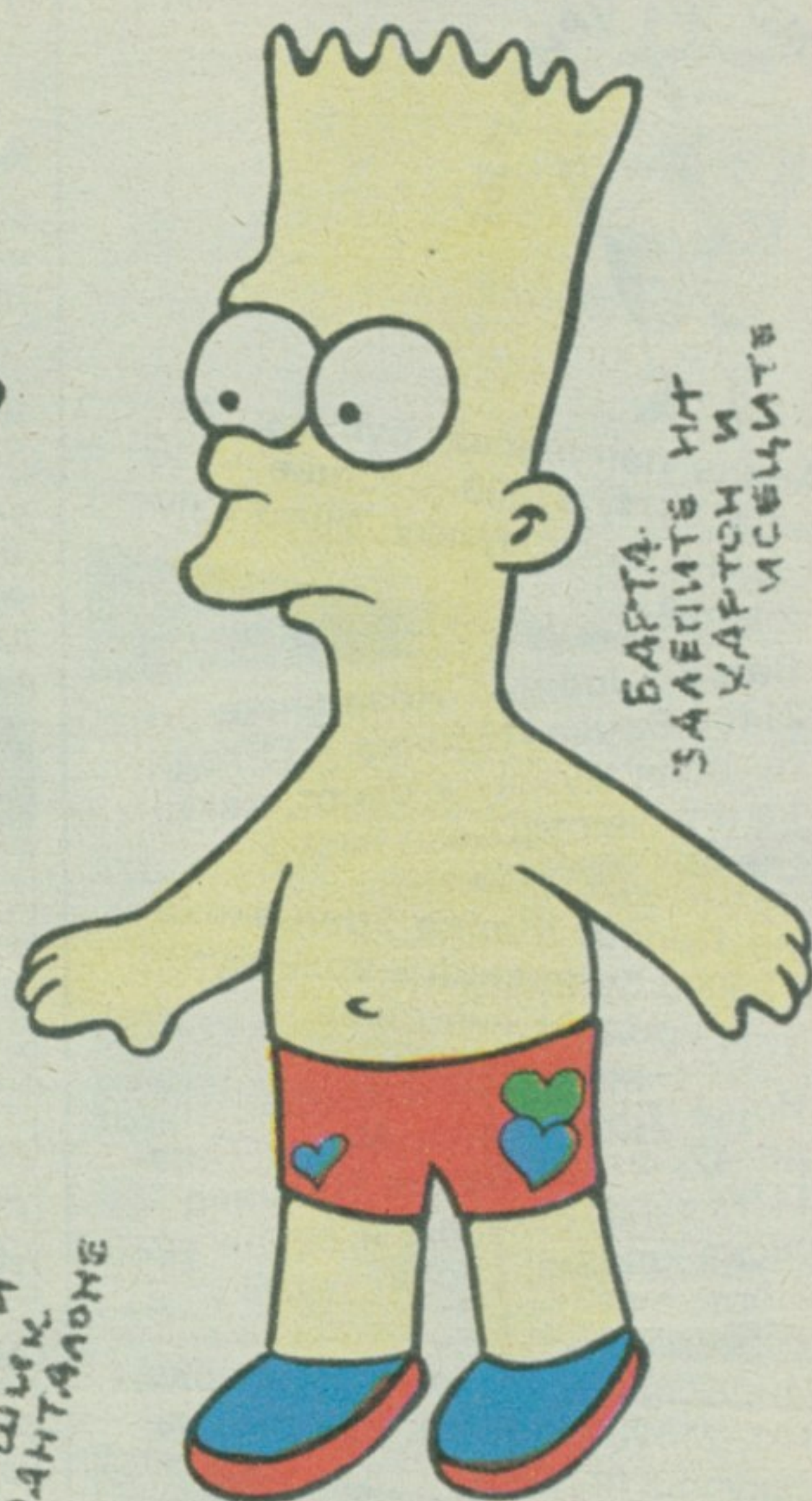
Претплата се врши на жиро-рачун број 60801-603-24875, уз обавезну назнаку НИП „Политика“ – ПРЕТПЛАТА НА ЛИСТ „ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК“

ПРЕТПЛАТА ЗА ИНОСТРАНСТВО У СТРАНОЈ ВАЛУТИ – ГОДИШЊА:

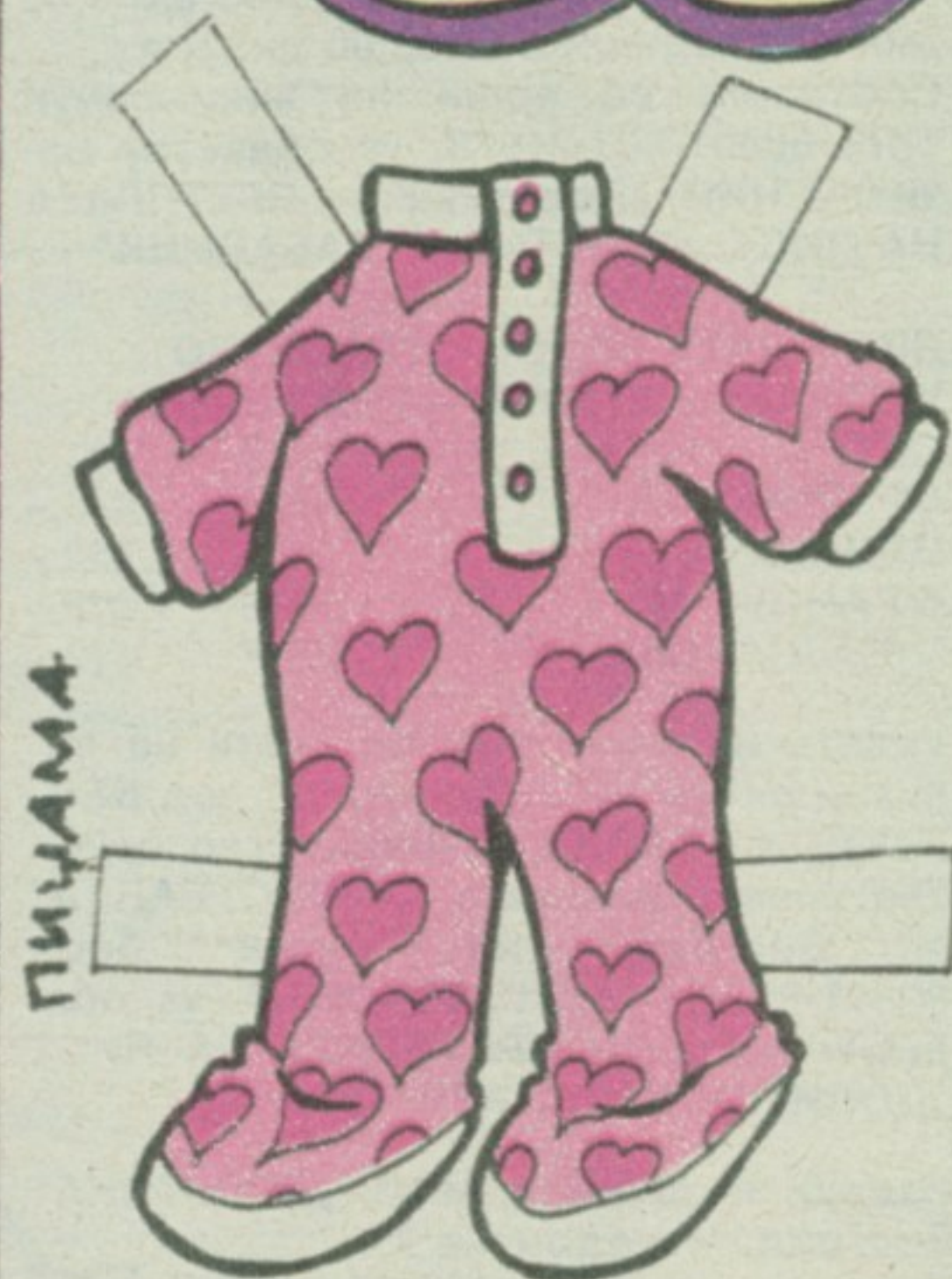
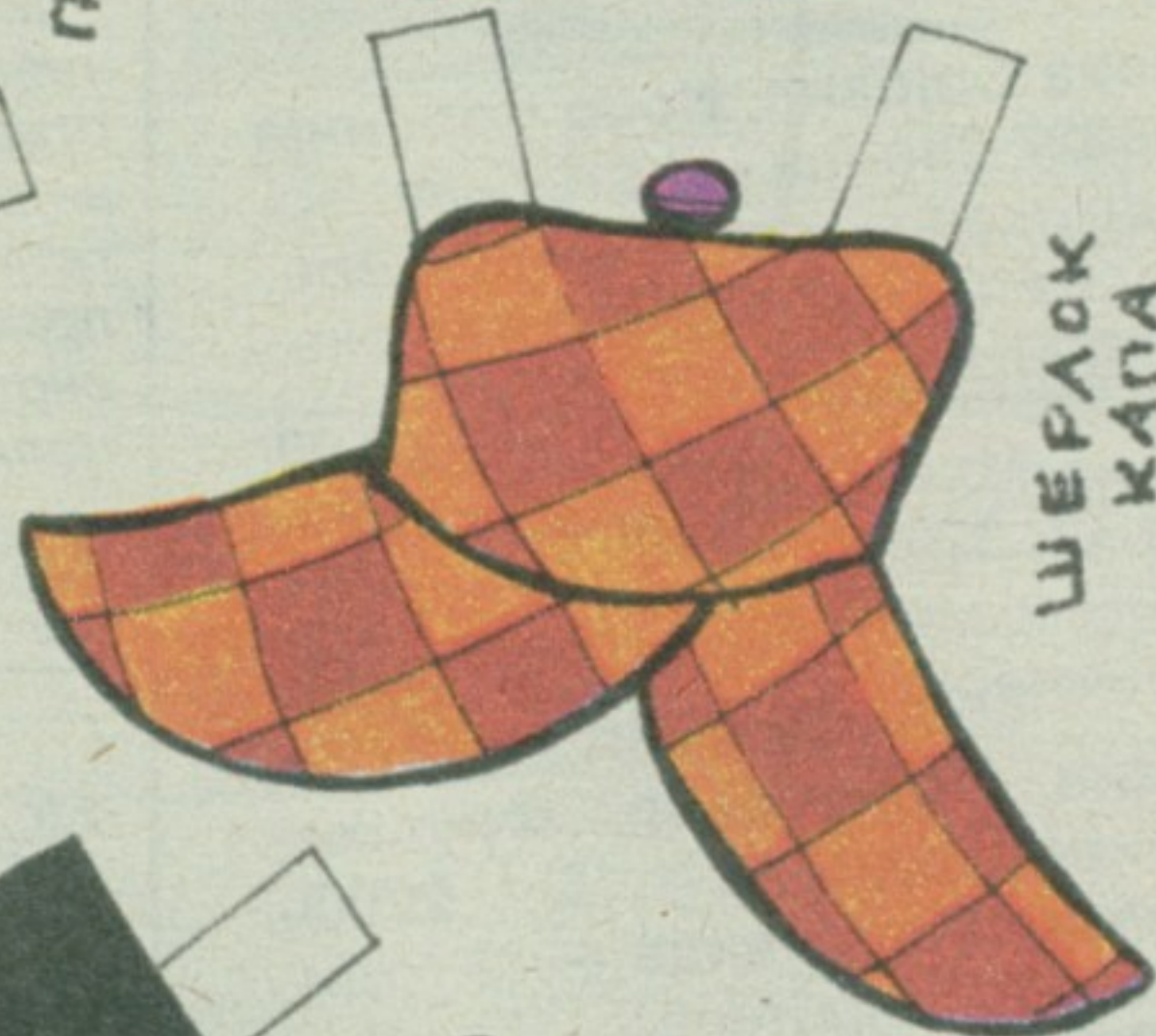
САД	USD	301.-
СР НЕМАЧКА	DEM	475.-
ШВЕДСКА	SEK	1.742.-
ФРАНЦУСКА	FRF	1.623.-
ШВАЈЦАРСКА	CHF	419.-

Уплате из иностранства слати на девизни рачун НИП „Политика“ код БЕОГРАДСКЕ БАНКЕ, Деоничарско друштво, Главна филијала, „ИНВЕСТБАНКА“ – Београд, на рачун број: 60811-623-63-257310-999-00054, уз обавезну назнаку: ПРЕТПЛАТА НА ЛИСТ „ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК“

Издаје и штампа НИП „ПОЛИТИКА“ Београд, Македонска 29
Директор др Живорад Миновић

ОБУЦИТЕ
БАРТА
СИМПСОНА

Оно што нам је потребно, то је неколицина ђакнутих људи; погледајте до чега су нас довели нормални.
Џорџ Бернард Шо
ирски писац
(1856-1950)

Кад би сви људи увек говорили истину, на Земљи би био пакао.
Жан Габен
француски филмски глумац
(1904-1976)

Мудрац никада не каже шта чини – али он никада не чини нешто што не би могао да каже.
Жан Пол Сартр
француски филозоф и писац
(1905-1980)

Идеје нису одговорне за оно што људи од њих чине.
Вернер Хајзенберг
немачки физичар
(1901-1976)

Онај који је први пут уместо копља употребио псовку био је оснивач цивилизације.
Жан Пол
немачки песник
(Johan Paul Fridrih Rihter)
(1763-1825)

Млади су ти који се сећају. Старци су већ све заборавили.
Борис Вијан
француски писац
(1920-1959)

Сумње су издајници; оне нам отимају нешто што бисмо могли да освојимо кад се у неки подухват упустимо.
Вилем Шекспир
енглески драмски писац
(1564-1616)

Слобода је као здравље: кад њоме почнете да се бавите, онда је изгубите.
Алри Мондор
француски лекар и писац
(1885-1962)

Не подносим пријатеље који су сигурни у моје пријатељство.
Макс Фриш
швајцарски писац
(1911-1991)

Носталгија је као култура, то је оно што преостаје кад се све заборави.
Клод Лелуш
француски режисер
(рођен 1937)

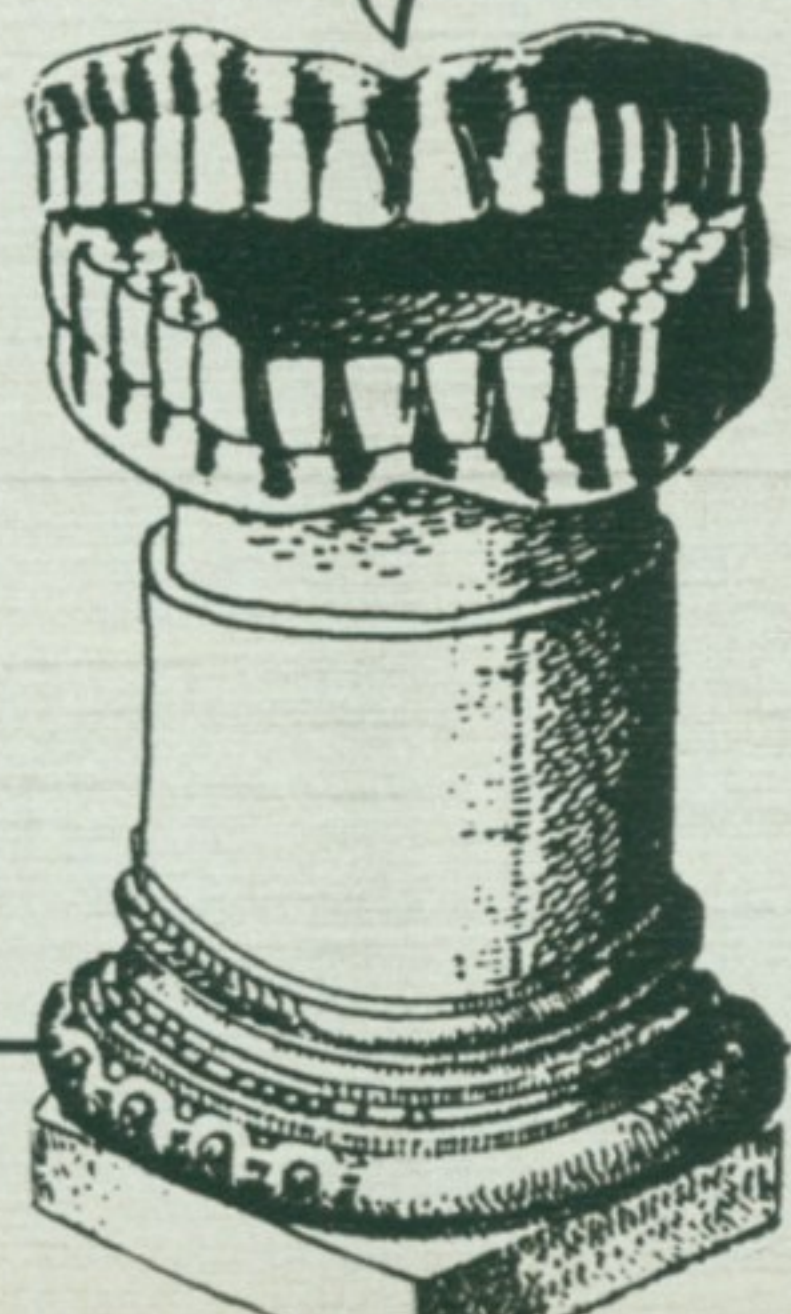
Изузеци нису увек потврда старог правила; они могу да буду и претече једног новог правила.
Марија фон Ебнер-Ешенбах
аустријска списатељка
(1830-1916)

Храброст је, неретко, најобичнија непромишљеност, док се кукавичлук ослања на поуздане информације.
Питер Јустиниов
енглески глумац и писац
(рођен 1921)

Скромност је врлина само код онога који није могао да изабере друго решење.
Хенри Кисинџер
амерички политичар
(рођен 1923)

Казати некој особи „Како младалачки изгледате“ исто је као да сте јој рекли „Како сте остарили“.
Кери Грант
амерички глумац
(рођен 1904)

РЕКЛИ СУ...

илустравао: Растко Ђирић

